

HE 12/2010 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle pintataistelualusten alumiinirakennesuunnittelusta Suomen, Saksan liittotasavallan ja Amerikan yhdysvaltojen välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi pintataistelualusten alumiinirakennesuunnittelusta Suomen hallituksen puolesta toimivan Suomen tasavallan puolustusministeriön, Saksan liittotasavallan puolustusministeriön ja Amerikan yhdysvaltojen puolustusministeriön välillä tehdyn sopimuksen sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta.

Sopimuksella sovitaan Suomen, Saksan ja Yhdysvaltojen yhteisestä tutkimushankkeesta, jonka tavoitteena on kehittää simulointi- ja laskentamenetelmiä sotalaivojen suunnitteluun.

Sopimus allekirjoitettiin lokakuussa 2009. Sopimuksen voimaantulo edellyttää, että

Suomi ilmoittaa muille osapuolille, että Suomi on saattanut loppuun sopimuksen voimaansaattamiseksi tarvittavat kansalliset toimenpiteet. Sopimus tulee voimaan edellä mainitussa ilmoituksessa mainittuna päivänä.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Lakiin ehdotetaan otettaviksi säännökset sopimuksen mukaisesti vaihdettujen tietojen salassapidosta, Suomen viranomaisten oikeudesta luovuttaa salassa pidettäviä tietoja sekä säännökset sopimuksen vierailuja koskevien velvoitteiden toteuttamiseksi. Esitykseen sisältyvä lakiehdotus ehdotetaan tulevaisuudessa voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohdantana samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	4
3 ESITYKSEN TAVOITTEET.....	5
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	5
5 ASIAN VALMISTELU.....	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön.....	8
2 Lakiehdotuksen perustelut.....	15
3 Voimaantulo.....	16
4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys.....	16
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	16
4.2 Käsittelyjärjestys.....	19
LAKIEHDOTUS.....	21
Laki pintataistelualusten alumiinirakennesuunnittelusta Suomen, Saksan liittotasavallan ja Amerikan yhdysvaltojen välillä tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta.....	21
SOPIMUSTEKSTI.....	22

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon 2009 (VNS 11/2009) mukaan kansallisella ja kansainvälisellä yhteistoiminnalla varmistetaan yhteensopivuus, kustannustehokas kehittäminen ja osaamisen hallinta. Laaja-alainen yhteistyö tukee suomalaisen osaamisen ja tietotaidon kansainvälistymistä. Kansainvälisellä verkottumisella mahdollistetaan muun muassa materiaalihankintojen kustannustehokkuus sekä huoltovarmuuden tehostaminen. Yhteistoimintaa kehitetään erityisesti pohjoismaiden, keskeisten EU-maiden, Yhdysvaltojen sekä Itämeren alueen maiden kanssa.

Erityisesti rajalliset puolustusbudjetit ja puolustusmateriaalin kallistuminen ovat lisänneet maiden yhteistyöhalukkuutta, sillä yhteinen kehittäminen ja hankkeet säästävät kustannuksia ja parantavat yhteensopivuutta sekä huoltovarmuutta. Puolustusmateriaalialan kahdenvälinen, eurooppalainen, atlanttinen ja globaaliyhteistyö onkin merkittävästi lisääntynyt viime vuosina.

Puolustusmateriaalialan yhteistyötä voidaan tehdä puolustusmateriaalin elinkaaren eri vaiheissa. Esimerkiksi tutkimus- ja teknologiayhteistyö luo edellytyksiä yhteisille puolustusmateriaalihankinnoille ja -hankkeille, parantaa tutkimus- ja teknologiayhteistyön ja hankintojen kustannustehokkuutta ja kehittää Suomen teknologista osaamista. Lisäksi tutkimus- ja teknologiayhteistyöllä voidaan parantaa puolustusmateriaalin yhteensopivuutta sekä edistää kotimaisen teollisuuden vientimahdollisuuksia.

Suomi tekee puolustusmateriaalialan yhteistyötä keskeisten kumppaneiden kanssa, joita ovat esimerkiksi Pohjoismaat, EU-maat ja Yhdysvallat. Yhteistyötä tehdään sekä kahden- että monenvälisesti. Kahdenvälisen yhteistyön perustan muodostavat puolustusmateriaalialan yhteisymmärryspöytäkirjat (Memorandum of Understanding, MOU), joita Suomi on solminut keskeisten kumppaneidensa kanssa.

Konkreettisista yhteistyöhankkeista osapuolet tekevät edellä selostetun soveltamisalaltaan yleisen yhteisymmärryspöytäkir-

jan lisäksi esimerkiksi niin sanotun teknisen järjestelyn (Technical Arrangement, TA) tai toimeenpanoasiakirjan (Impelementing Arrangement, IA). Nämä asiakirjat ovat lähtökohtaisesti luonteeltaan oikeudellisesti sitomattomia, osapuolten keskinäisen poliittisen yhteisymmärryksen ilmaisevia asiakirjoja ja niillä sovitaan yhteistyöhankkeen sisällöstä, työnjaosta, organisaatiosta sekä vastaavista muista teknisluonteisista seikoista.

Varsinkin Yhdysvaltojen kanssa tehtävää konkreettista yhteistyötä säännellään usein oikeudellisesti sitovalla sopimuksella. Näihin sopimuksiin sisältyy lähtökohtaisesti määräyksiä, jotka kuuluvat tai ainakin sivuavat Suomessa lainsäädännön alaa. Tällaisia lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä ovat esimerkiksi määräykset, jotka koskevat hankkeeseen liittyvien turvallisuusluokiteltujen ja muiden tietojen suojaa, tietojen ja materiaalin luovuttamista kolmannelle osapuolelle sekä vahingonkorvausvastuuta. Tästä johtuen nämä sopimukset hyväksytään ja voimaansaatetaan Suomessa perustuslain 8 luvun mukaisesti, vaikka niiden määräysten vaikutukset rajoittuvat kyseisessä sopimuksessa tarkasti määriteltyyn ja rajattuun yksittäiseen hankkeeseen.

Esitykseen sisältyvällä sopimuksella sovietaan Suomen, Yhdysvaltojen ja Saksan puolustusministeriöiden välillä toteutettavasta pintataistelualusten alumiinirakennesuunnittelua koskevasta tutkimuksesta. Tutkimuksen tavoitteena on kehittää simulointi- ja laskentamenetelmiä sotalaivojen suunnitteluun. Erittäimenä painopisteenä on kehittää sotalaivojen alkusuunnittelutyökaluja asevaikutusten arviointiin. Tutkimus kattaa simulointia sekä koetoimintaa laboratorioissa ja merellä. Koetoiminta merellä on määrää toteuttaa käytöstä poistetulla Helsinki-luokan ohjusveneellä. Sopimuksen mukaiset yhteiset kokeet ja simuloinnit toteutetaan vuonna 2010-2011 ja niiden analysointi vuosina 2010 - 2012.

Suomen osalta hanke on osa monitoimialus 2020 tutkimusohjelmaa, jonka merivoimat on käynnistänyt vuonna 2009. Tutkimusohjelman tavoitteena on kehittää valmiudet hankkia kustannustehokas ja monikäyttöinen 2020-luvun taistelualus. Tutkimusohjelmassa

selvitetään muun muassa monitoimialuksen aluskokoon, rakenteisiin ja taistelukestävyyteen liittyviä kysymyksiä.

Monitoimialus 2020 (MTA2020) on sisällytetty merivoimien vuosien 2009 - 2020 meripuolustuksen kehittämissuunnitelmaan. Monitoimialus 2020 on monikäyttöinen alusluokka, joka suunnitellaan torjumaan perinteisiä ja asymmetrisiä uhkia avomerellä ja rannikon läheisyydessä Itämerellä. Lisäksi aluksella voi osallistua kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin. Uudella alusluokalla korvataan Hämeenmaa -luokan miinalaivojen, miinalaiva Pohjanmaan ja Rauma-luokan ohjusvenneiden poistumisen myötä katoavaa suorituskykyä.

2 Nykytila

Suomen ja Saksan puolustusministeriöiden välillä on solmittu puolustusmateriaalialan yhteistyöpöytäkirja 15 päivänä joulukuuta 1994. Yhteistyöpöytäkirja muodostaa perustan Suomen ja Saksan väliselle puolustusmateriaalialan yhteistyölle. Lisäksi Suomen ja Saksan välillä on voimassa turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroista suojaamista koskeva sopimus (SopS 96 ja 97/2004).

Suomen ja Yhdysvaltojen hallitukset ovat 24 päivänä lokakuuta 1991 tehneet sopimuksen puolustusmateriaalin hankintoja koskevista vastavuoroisista periaatteista (SopS 94/1991). Sopimus on saatettu Suomessa voimaan tasavallan presidentin asetuksella (1358/1991) ja se on muodostanut perustan Suomen ja Yhdysvaltojen väliselle puolustusmateriaalialan yhteistyölle.

Suomen ja Yhdysvaltojen hallitukset ovat allekirjoittaneet 13 päivänä kesäkuuta 2008 (Suomi) ja 5 päivänä elokuuta 2008 (Yhdysvallat) pöytäkirjan vastavuoroisista puolustushankinnoista, joka korvaa edellä mainitun vuonna 1991 tehdyn sopimuksen. Eduskunta hyväksyi 15 päivänä kesäkuuta pöytäkirjan (HE 25/2009 - EV 93/2009). Sopimus ja sen voimaansaattamislaki tulivat voimaan 3 päivänä lokakuuta 2009 (SopS 51 ja 52/2009).

Suomen ja Yhdysvaltojen puolustusministeriöiden välillä on myös tehty sotilastiedon turvallisuutta koskeva sopimus (SopS 95/1991) ja lisäsopimus.

Hyväksyttäväksi esitetyllä sopimuksella sovitaan Suomen, Saksan ja Yhdysvaltojen puolustusministeriöiden välillä toteutettavasta pintataistelualusten alumiinirakennesuunnittelua koskevasta tutkimuksesta. Yhteisen tutkimushankkeen taustalla on merivoimien vuonna 2006 tekemä päätös poistaa käytöstä kaksi alumiinirakenteista Helsinki-luokan ohjusvenettä (ohjusveneet Helsinki ja Turku, hankittu vuosina 1981 ja 1985). Näiden alusten ikääntynyt alumiinirakenne antaa ainutlaatuisen mahdollisuuden tutkia rakenteen ikääntymiseen liittyviä kysymyksiä sekä ase- ja muita vaikutuksia. Tästä johtuen merivoimat esitti vuonna 2007 Ruotsin, Norjan, Saksan, Yhdysvaltojen ja Alankomaiden merivoimille yhteistä tutkimushanketta, jonka yhtenä osana olisi Helsinki-luokan ohjusveneille toteutettava koetoiminta. Saksa ja Yhdysvallat ilmoittivat kiinnostuksestaan hankkeeseen vuonna 2008.

Neuvottelut sopimuksesta aloitettiin vuoden 2009 alussa. Tuolloin kävi ilmi, että Suomen, Saksan ja Yhdysvaltojen välinen sopimus tulee sisältämään muun muassa Yhdysvaltojen vientivalvontalainsäädännöstä johtuen yksityiskohtaisia määräyksiä tietojen ja materiaalin luovuttamisesta sekä turvallisuudesta. Näiden määräysten katsotaan Suomessa kuuluvan lainsäädännön alaan, mistä johtuen eduskunnan on hyväksyttävä sopimus ja sen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset on saatettava voimaan lailla. Neuvotteluissa jouduttiin toteamaan, että sopimuksen voimaansaattaminen Suomen osalta ei ole mahdollista ennen kesäkuuta 2009 suunniteltuja kokeita. Kun näiden kokeiden siirtäminen olisi aiheuttanut vuoden viiveen ja merkittäviä haasteita muun muassa rahoitusjärjestelyjen osalta, päätettiin hanke jakaa kahteen eri osaan siten, että vuoden 2009 koetoiminta toteutetaan Saksan ja Suomen välillä ja vuoden 2010 - 2011 koetoiminta sekä molempien kokeiden tulosten analysointi ja jatkotutkimus kaikkien kolmen osapuolen toimesta.

Vuoden 2009 koetoiminnasta voitiin sopia Suomen ja Saksan välillä kesällä 2009 tehdyllä teknisellä järjestelyllä (Technical Arrangement), koska koetoiminnassa vaihdettavien tietojen suojaan voitiin soveltaa Suomen ja Saksan välillä voimassa olevaa tietoturva-

sopimusta. Vuonna 2009 on toteutettu alustavia simulointeja, sarja merikokeita sekä laboratoriokokeita alumiinimateriaalille. Suomi ja Saksa luovuttavat tämän koetoiminnan tulokset Yhdysvalloille esitykseen sisältyvän sopimuksen 3.1.1 artiklan mukaisesti. Näiden tulosten arvo lasketaan Saksan ja Suomen hyväksi hankkeen kokonaiskustannuksissa.

3 Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on hyväksyä ja saattaa voimaan Suomen, Saksan liittotasavallan ja Amerikan yhdysvaltojen välinen sopimus, jolla sovitaan pintataistelualusten alumiinirakennussuunnittelua koskevasta tutkimustoiminnasta. Yhteisen tutkimushankkeen tavoitteena on kehittää simulointi – ja laskentamenetelmiä sotalaivojen suunnitteluun. Erityisenä painopisteenä on kehittää sotalaivojen alkusuunnittelutyökaluja asevaikutusten arviointiin.

Esitys sisältää myös ehdotuksen laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta. Sopimuksen mukainen toiminta edellyttää muun ohella tietojen vaihtoa sekä vaihdettujen tietojen suojan järjestämistä. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettu laki (588/2004) ei kuitenkaan ole sovellettavissa kaikkiin sopimuksessa tarkoitettuihin toimintoihin, koska kaikki sitä varten luovutettavat tiedot eivät ole turvallisuusluokiteltuja tietoja. Vaihdettavien tietojen salassapitoon tulisi siten sovellettaviksi kansainvälistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain säännösten lisäksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), jäljempänä *julkisuuslain*, säännökset. Julkisuuslain säännösten avulla ei voida taata sellaista suojaa, mitä sopimukseen merkityt velvoitteet merkitsisivät. Sopimuksessa tarkoitettua kehittämistyötä varten Suomen viranomaiselle annetut ja sen laatimat asiakirjat olisikin pidettävä salassa eikä niitä saisi luovuttaa tai käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, mitä varten ne on annettu, ellei asiakirjan luovuttaja olisi antanut siihen suostumustaan. Suomen viranomaisella olisi salassapitovelvollisuuden esittäminen oikeus antaa sopimuksessa tarkoitettua toimintaa varten sopimuksen osapuolille

asiakirjoja ja tietoja. Viranomaisen oikeuteen ja elinkeinonharjoittajan velvollisuuteen sallia sopimuksessa tarkoitettut vierailut sovellettaisiin vastaavasti, mitä kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 18 §:ssä säädetään vierailuista kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen toteuttamiseksi.

Matti Vanhasen toisen hallituksen 19 päivänä huhtikuuta 2007 antaman hallitusohjelman 1 luvun mukaan hallitus syventää transatlanttista yhteistyötä Yhdysvaltojen ja Kanadan kanssa politiikan, talouden ja turvallisuuden aloilla niin kahdenvälisesti kuin Euroopan unionin kautta. Matti Vanhasen toisen hallituksen 5 päivänä joulukuuta 2007 antaman strategia-asiakirjan 8.2 kohdassa on tämän tavoitteen yhdeksi indikaattoriksi asetettu Suomen ja Yhdysvaltojen välisen materiaaliyhteistyötä käsittelevän yhteisymmärryspöytäkirjan kansallinen voimaansaattaminen ja yhteistyön tulokset. Esitykseen sisältyvä sopimus ja sen alla tehtävä tutkimustoiminta ovat edellä mainittuja yhteistyön tuloksia.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutusta valtion talousarvioon. Sopimuksesta Suomelle aiheutuvat kustannukset ovat noin 2,207 miljoonaa euroa. Kustannuksiin sisältyy koetoimintaan käytettävien alusten arvo sekä muut tutkimuksen aiheuttamat kulut ja kustannukset, kuten henkilöstön palkat ja alusten polttoaineet. Kustannukset katetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vuosittain valtion talousarviossa myönnettävillä, puolustusministeriön hallinnonalan kehyksiin sisältyvillä määrärahoilla.

Sopimuksesta ei aiheudu hallintoa koskevia muutosvelvoitteita tai -tarpeita, vaan sopimuksen mukaiset velvoitteet voidaan toteuttaa puolustushallinnon nykyisen organisaation puitteissa nykyisillä voimavaroilla.

Yhteisen tutkimuksen kokonaiskustannukset (kattaen osapuolten panokset ja kulut) ovat yhteensä noin 6,62 miljoonaa euroa. Suomen kustannukset ovat yksi kolmasosa edellä mainitusta. Näitä kustannuksia vastaan Suomi saa käyttöönsä ja hyödynnettäväkseen yhteisen tutkimuksen tuottaman kaiken tiedon ja materiaalin. Käytännössä siten noin 2,207 miljoonan euron panosta vastaan Suo-

mi, kuten muutkin osapuolet, saa käyttöönsä noin 6,62 miljoonan euron tutkimuksen lopputulokset.

Suomella ei ole mahdollisuutta rahoittaa ja toteuttaa yksin kaikkea sopimuksessa määritettyä tutkimusta. Yhteisen tutkimushankkeen kautta Suomi saa käyttöönsä tietoja ja materiaalia, mitä sillä muutoin ei olisi mahdollista hankkia. Lisäksi Saksa ja Yhdysvallat luovuttavat yhteistä tutkimustoimintaa varten sellaisia resursseja ja osaamista, mitä Suomella ei ole. Suomelta puuttuu esimerkiksi alusten taistelunkestävyyttä koskevien teknisten ratkaisuiden vaatimus-, määrittely- ja laskentakykyä sekä tarvittavia koetuloksia suunnittelun ja laskennan verifioimiseksi. Esitykseen sisältyvän sopimuksen alla toteutettavan tutkimuksen kautta Suomi pystyy kehittämään tämän alan osaamistaan yhdessä Saksan ja Yhdysvaltojen kanssa, jotka edustavat alan korkeinta osaamista.

Hankkeen kautta saatavia tietoja ja materiaalia voidaan hyödyntää laajasti monitoimialus 2020 -tutkimushankkeessa sekä itse monitoimialus 2020 -hankkeessa. Vaikka tutkimus keskittyy alumiinirakenteisiin, ovat kehiteltävät suunnittelu- ja analysointimenetelmät sovellettavissa helposti myös muille laivanrakennemateriaaleille.

Kaikilla edellä mainituilla seikoilla voidaan katsoa olevan myönteisiä taloudellisia vaikutuksia.

Helsinki-luokan koetoiminta tulee tapahtumaan Öron ampuma- ja harjoitusalueella. Tutkimuskohteena ovat aluksen rakenteet, joiden kestokykyä ja vaurioitumista tutkitaan. Räjähdyks-kokeita toteutetaan sekä veden alla että ilmassa. Yleisimmät kokeissa käytetyt räjähdysaineet ovat TNT (trinitrotolueni) ja PENO-muoviräjähde. Räjähdyksissä vapautuu kaasuja ja jonkin verran pienempiä partikkeleita. Räjähdeksen koko vaihtelee kulloinkin suoritettavasta kokeesta riippuen alle kilosta räjähdysainetta oikeaan meriminaan. Kokeita tehdään kahtena vuonna yhteensä noin 4 – 5 viikon ajan kesäkaudella. Yleensä kokeita tehdään 1 – 2 päivässä.

Ympäristönsuojelulain (86/2000) 4 luvussa määritellään ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot, joille tarvitaan ympäristölupa. Ympäristönsuojeluasetuksella (169/2000) puolestaan säädetään tarkemmin

luvanvaraisista toiminnoista. Luvanvaraisuutta arvioitaessa ratkaisevana seikkana on se, että koetoiminta suoritetaan puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueella. Ympäristölupaa ei tarvitse hakea, jos kyseessä olevaa toimintaa on pidettävä riittävän samankaltaisena kyseisellä alueella jo muutoinkin tapahtuvan toiminnan kanssa. Helsinki-luokalla tehtävä koetoiminta ei eroa puolustusvoimien muusta ampuma- ja harjoitustoiminnasta kuin kohteensa eli Helsinki-luokan ohjusveneen osalta. Räjähdyksen aiheutuva haittaa rajoittuu pääosin ampuma-alueelle. Toiminnan vaikutukset eivät merkittävästi eroa alueen muusta toiminnasta. Toimintaa voidaan siten pitää riittävän samankaltaisena alueella jo muutoinkin tapahtuvaan toimintaan nähden, joten lupaa ei tarvitse hakea.

Sotatarvikkeiden räjäytyksiin vesistöissä ei toiminnan lyhytkestoisuuden vuoksi ole lähtökohtaisesti tarvinnut hakea vesilain (264/1961) mukaista lupaa. Helsinki-luokan räjäytyskokeissa haitta ilmenee myös pääasiassa puolustusvoimien käytössä olevalla alueella. Edellä mainituista syistä sopimuksen mukaista koetoimintaa varten ei tarvitse hakea vesilain mukaista lupaa.

Koetoiminnassa käytettävät aluksen polttoainesäiliöt on tyhjennetty ja puhdistettu ja alusta tullaan valmistelemaan koetoimintaan siten, että sen uppoaminen kaikin tavoin esityisi. Koetoiminnasta ei siten katsota aiheutuvan myöskään vesien pilaantumista aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain (300/1979) sekä mainitun lain kumonneen merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) tarkoittamassa mielessä. Ylimääräisenä varo-toimenpiteenä kokeiden aikana testipaikalla on myös merivoimien öljyntorjunta-alue.

5 Asian valmistelu

Suomi esitti vuonna 2007 Ruotsin, Norjan, Saksan, Yhdysvaltojen ja Alankomaiden merivoimille yhteistyötä pintataistelualusten alumiinirakennesuunnittelua koskevan tutkimuksen osalta. Saksa ja Yhdysvallat ilmoittivat vuonna 2008 kiinnostuksestaan. Hanketta koskevat epäviralliset keskustelut ja hankkeen esisuunnittelu aloitettiin kesällä 2008.

Varsinaiset sopimusneuvottelut aloitettiin vuoden 2009 alussa ja ne saatiin päätökseen kesäkuussa 2009.

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan yhteinen kokous käsitteli 8 päivänä toukokuuta 2009 puolustusministeriössä valmisteltavana olevia puolustusmateriaalialanyhteistyötä koskevia valtiosopimuksia, mukaan lukien nyt kyseessä oleva sopimus. Suomen ja Yhdysvaltojen hallitusten välistä vastavuoroisia puolustusmateriaalihankintoja koskevaa pöytäkirjaa käsiteltäessä selvitettiin eduskunnan puolustusvaliokunnalle lyhyesti kyseessä olevaa sopimusta. Sopimus on myös mainittu valtioneuvoston perustuslain 97 §:n mukaisesti eduskunnan ulkoasianvaliokunnalle 11 päivänä kesäkuuta 2009 toimittamassa valtiosopimusselvityksessä UTP 3/2009 vp.

Suomi allekirjoitti sopimuksen 7 päivänä lokakuuta 2009, Saksa 28 päivänä lokakuuta 2009 ja Yhdysvallat 1 päivänä lokakuuta 2009.

Sopimusluonnoksesta ja erityisesti siitä, sisältääkö sopimusluonnos kohtia, jotka edellyttävät eduskunnan hyväksymistä pyydettiin

lausunto ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä ja työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Lausunnoissa todettiin, että I artikla (määritelmät), VIII artikla (hanketiedon luovuttaminen ja käyttö), IX artikla (valvottu turvallisuusluokittelematon tieto), X artikla (vierailut), XI artikla (tietoturvallisuus), XII artikla (myynnit ja siirrot kolmannelle osapuolelle), XIII artikla (vastuut ja vaatteet) ja XIV artikla (tullit, verot ja muut maksut) sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Lausunnoissa esitetyt kannanotot ovat olleet perustana esitysluonnoksen valmistelussa.

Esitys on valmisteltu puolustusministeriössä. Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä ja ympäristöministeriöltä.

Lausunnoissa on kiinnitetty huomiota muun muassa tietoturvallisuutta, immateriaalioikeuksia sekä vierailujen ja aineiston sallassapitoa koskeviin säännöksiin, käsittelyjärjestykseen, ja ympäristövaikutuksiin. Lausunnoissa esitetyt seikat ovat otettu huomioon esitysluonnosta viimeisteltäessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Sopimuksen johdanto sisältää toteamukset muun muassa puolustustarvikkeiden standardoinnin, järkiperaistämisen ja yhteentoimivuuden tuomista eduista, osapuolten halusta parantaa keskinäistä tavanomaista puolustuskykyään soveltamalla kehitteillä olevaa teknologiaa. Osapuolet tuovat esille keskinäisen tarpeen ymmärtää paremmin alumiinirakenteiden suunnitteluun ja materiaaliin liittyviä mahdollisuuksia.

I artikla. Määritelmät. Sopimuksen I artikla sisältää sopimuksen soveltamisen kannalta keskeiset määritelmät. Artiklassa sovitaan muun muassa siitä, mitä sopimuksessa tarkoitetaan turvallisuusluokitellulla tiedolla, valvotulla turvallisuusluokittelemattomalla tiedolla, sopimuksella, hankintayksiköllä, tiedolla, patentilla sekä teollis- ja tekijänoikeuksilla.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että jos sopimuksessa määritellyt käsitteet koskevat lainsäädännön alaan kuuluvia asioita, määritelmät vaikuttavat välillisesti sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten määräysten sisältöön ja soveltamiseen, ja kuuluvat siksi itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp, PeVL 24/2001 vp ja PeVL 48/2004 vp). Sopimuksen I artiklaan sisältyvistä määritelmistä turvallisuusluokiteltua tietoa, valvottua turvallisuusluokittelematonta tietoa, teollis- ja tekijänoikeuksia, patenttia ja hankekeksintöä koskevat määritelmät kuuluvat edellä mainituin perustein lainsäädännön alaan.

II artikla. Tavoitteet. Sopimuksen II artiklassa sovitaan hankkeen tavoitteista. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on kehittää ja validoida Helsinki-luokan ohjusveneen testauksesta ja analysoinnista saatavien tulosten perusteella teoreettiset menetelmät, joiden avulla ennustetaan alumiinista valmistettujen alusten reagointia fyysisiin vaikutuksiin niiden käyttöänsä aikana.

III artikla. Toiminnan laajuus. Artiklassa kuvataan yleisluonteisesti hankkeessa toteutettava työ, siihen sisältyvät tehtävät ja osa-

puolten välinen työnjako. Sopimuksen perusteella suoritettava yksityiskohtainen työ kuvataan hankesuunnitelmassa. Osapuolet vaihtavat ja jakavat hankkeessa tuotettua tietoa sopimuksen ehtojen ja määräysten mukaisesti.

IV artikla. Hallinto (organisaatio ja tehtävät). Sopimuksen IV artiklassa sovitaan hankkeen organisaatiosta ja organisaatioon kuuluvien eri elinten vastuista ja tehtävistä. Hanketta johtaa ja hallinnoi ohjauskomitea, jonka alaisuudessa työskentelevät hankejohtajat. Kukin osapuoli nimeää yhden äänivaltaisen edustajan ohjauskomiteaan ja yhden hankejohtajan. Ohjauskomitean päätökset tehdään yksimielisesti.

Artiklassa sovitaan myös ohjauskomitean tehtävistä. Näitä ovat muun muassa hankkeen valvonta johtotasolla, hankesuunnitelman hyväksyminen, hankkeen taloudellisen tilanteen sekä II artiklan (Tavoitteet) ja III artiklan (Toiminnan laajuus) toteutumisen tarkastaminen. Hankejohtajilla on esisijainen vastuu hankkeen tehokkaasta toteuttamisesta ja hallinnoinnista sekä johtamisesta.

V artikla. Taloutta koskevat määräykset. Artikla sisältää hankkeen taloutta ja osapuolten kustannusvastuuta koskevat määräykset. Kukin osapuoli vastaa täysimääräisesti rahallisista kustannuksista ja muista kustannuksista, jotka sille aiheutuvat sopimuksen mukaisen toimintojen toteuttamisesta ja hallinnoinnista. Kaikki nämä kustannukset, niin rahalliset kuin muut suoritukset, katsotaan osaksi kunkin osapuolen panosta hankkeeseen.

Sopimuksen 5.2 artiklassa kuvataan keskeisimmät osapuolten muut kuin rahalliset suoritukset. Suomen puolustusministeriön keskeisin suoritus on Helsinki-luokan ohjusveneen luovuttaminen käytettäväksi hankkeen koetoiminnassa. Tämän lisäksi Suomen puolustusministeriö luovuttaa hankkeen käyttöön taustatiedon, joka on syntynyt Suomen ja Saksan puolustusministeriöiden vuonna 2009 tekemissä testeissä.

Sopimuksen 5.3 artiklassa määrätään osapuolten kustannuskatot. Kustannuskatolla tarkoitetaan osapuolten rahallisten ja muiden kuin rahallisten suoritusten yhteenlaskettua

arvoa. Suomen puolustusministeriön osalta kustannuskatto on 2,207 miljoonaa euroa. Kunkin osapuolen rahalliset ja muut kuin rahalliset suoritukset vastaavat kolmannesta hankkeen rahallisista ja muista kuin rahallisista kokonaiskustannuksista. Lisäksi artikkelissa määrätään, että kukin osapuoli vastaa tasapuolisella osuudella hankkeen kaikista kustannuksista ja, että kukin osapuoli saa tasapuolisen osuuden hankkeen tuloksista sopimuksessa määritellyn mukaisesti.

Kolmivuotisen hankkeen kokonaiskustannukset Suomen puolustusministeriölle ovat noin 2,207 miljoonaa euroa ja niihin sisältyy vuonna 2010 - 2011 toteutettavaan koetointaan käytettävän Helsinki-luokan aluksen arvo noin 0,5 miljoonaa euroa (rungen käypä arvo), vuonna 2009 toteutettuun koetointaan käytetyn aluksen vastaava arvo sekä muut tutkimuksen aiheuttamat kustannukset, yhteensä noin 1,207 miljoonaa euroa. Näitä muita kustannuksia ovat esimerkiksi henkilöstön palkat, polttoaineet ja ulkopuoliset hankinnat. Hankkeen kustannukset katetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vuosittain valtion talousarviossa myönnettävillä, puolustusministeriön hallinnonalan kehyksiin sisältyvillä määrärahoilla. Kun artiklan määräys ei siten aiheuta sellaisia huomattavia toistuvia kustannuksia tai kertamenoja, joita ei voida kattaa jo talousarviossa olevilla määrärahoilla tai budjettivaroilla, ei määräyksen voimaansaattaminen edellytä eduskunnan suostumusta.

VI artikla. *Sopimuksia koskevat määräykset.* Artiklassa käsitellään sopimuksia, jotka osapuolet tekevät esitykseen sisältyvän sopimuksen mukaisen tehtävän suorittamiseksi. Näitä sopimuksia ovat lähinnä osapuolen kolmannen tahon kanssa (toimeksisaaja) tekemät tavaroiden tai palvelujen hankintaa koskevat yksityisoikeudelliset sopimukset. Tällaiset sopimukset tehdään noudattaen sopimuksen tekevän osapuolen kansallisia lakeja, määräyksiä ja menettelyitä. Kun osapuoli tekee yksin sopimuksen tämän sopimuksen mukaisen tehtävän suorittamisesta, vastaa tämä osapuoli yksin sopimuksen tekemisestä, eikä muilla osapuolilla ole tällaisesta sopimuksesta johtuvia vastuita.

Artikkelissa määrätään, että osapuolen on sisällytettävä mahdollisiin sopimuksiinsa

asianmukaiset määräykset, joilla turvataan 6.4 artiklassa mainittujen sopimusmääräysten täyttäminen. Osapuolen on vaadittava toimeksisaajaa sisällyttämään vastaavat määräykset omiin alihankintasopimuksiinsa. Kunkin osapuolen on myös velvoitettava toimeksisaajat oikeudellisesti olemaan siirtämättä edelleen tai muutoin käyttämättä muiden osapuolten luovuttamaa vientivalvonnan alaista tietoa muuhun kuin sopimuksessa sallittuun tarkoitukseen. Artikla sisältää myös tarjouspyyntö- ja tarjousvaihetta koskevat vastaavat määräykset mahdollisten toimeksisaajien ja alihankkijoiden osalta.

Sopimuskohta asettaa Suomen puolustusministeriölle velvoitteita sen hankkeessa tekemien yksityisoikeudellisten sopimusten osalta. Määräyksessä edellytetään oikeudellista sitovuutta, millä tarkoitetaan että solmitavien sopimusten on oltava sitovia ja niiden mahdollisissa rikkomustapauksissa toimeksisaaja on voitava saattaa sopimusrikkomuksesta vastuuseen.

Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan siltä osin kuin ne rajoittavat tiedon luovuttamista.

VII artikla. *Hankemateriaali.* Sopimuksen VII artiklassa määrätään hankemateriaalin eli hankkeessa käytettäväksi luovutetun materiaalin, varusteiden, lopputuotteiden, alajärjestelmien, komponenttien, erikoistyövälineiden tai testauslaitteiden kunnossapitamisesta, luovuttamisesta, vastaanottamisesta ja palauttamisesta takaisin luovuttaneelle osapuolelle.

Osapuolet sitoutuvat pitämään hankemateriaalin hyvässä ja käyttökelpoisessa kunnossa. Hankemateriaalin vastaanottanut osapuoli palauttaa sen luovuttaneelle osapuolelle yhtä hyvässä kunnossa kuin se on vastaanotettu, lukuun ottamatta odotettavissa olevaa tavanomaista kulumista. Jos hankemateriaali on vahingoittunut tai kulunut yli edellä kuvatun, on vastaanottanut osapuoli velvollinen maksamaan kunnostamisesta aiheutuneet kustannukset. Korjauskelvottomaksi vahingoittuneesta hankemateriaalista vastaanottanut osapuoli maksaa luovuttaneelle osapuolelle jälleenhankintahinnan, joka lasketaan luovuttaneen osapuolen kansallisten lakien ja määräysten mukaan.

Sopimuksen 7.6 artiklassa todetaan, että Helsinki-luokan ohjusvenettä sekä Saksan ja

Yhdysvaltojen puolustusministeriöiden testauslaitteita ei siirretä toisille osapuolille. Vaikka osapuolten tarkoituksena ei ole hankkeen aikana vahingoittaa eikä tuhota edellä mainittua materiaalia, osapuolet toteavat olevansa tietoisia siitä, että tällainen vahingoittuminen tai tuhoutuminen voi tapahtua testin valmistelun tai suorittamisen aikana. Kaikki osapuolet hyväksyvät Helsinki-luokan ohjussuvenen testauksessa käytettävien laitteidensa vahingoittumisen tai menettämisen riskin, eivätkä hae muilta osapuolilta korvausta tällaisesta vahingoittumisesta tai menetyksestä.

Vahingonkorvauslain (412/1974) 3 luvun 2 § sääntelee julkisyhteisöjen vahingonkorvausvastuuta. Hankemateriaalia koskeva 7.6 artiklan vastuurajoitus kuuluu täten lainsäädännön alaan.

VIII artikla. Hanketiedon luovuttaminen ja käyttö. Artiklassa määrätään hanketiedon luovuttamisesta ja käytöstä, tiedon siirtoon sovellettavista vientivalvontamääräyksistä, teollis- ja tekijänoikeuksien alaisen tiedon käsittelemisestä sekä hankkeessa syntyneistä keksinnöistä ja patenttioikeuksien käytöstä. Hanketietoa on hanketta varten luovutettu tai siinä tuotettu tai käytetty tieto.

Sopimuksen 8.1.2 artiklassa määritellään hanketiedon siirtoon sovellettavat vientivalvontamääräykset. Sopimuksen 8.1.2.1 artiklan mukaan hanketietoa siirrettäessä osapuolelta toiselle noudatetaan luovuttavan osapuolen sovellettavia vientivalvontalakeja ja määräyksiä. Sopimuksen 8.1.2.2 - 8.1.2.4 artikla sisältää määräyksiä siitä, milloin ja millä edellytyksillä vientivalvontamääräysten alaista tietoa voidaan luovuttaa edelleen. Määräyksiä ei kuitenkaan sovelleta tiedon siirtämiseen, jos siirron toisena osapuolena ei ole Yhdysvaltojen puolustusministeriö, ja tiedonvaihtoon ei sisälly Yhdysvaltojen vientivalvonnan alaista tietoa.

Puolustustarvikkeiden vientivalvonnasta on säädetty puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa (242/1990). Puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetulla asetuksella (108/1997) ja puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun asetuksen täytäntöönpanosta annetulla puolustusministeriön päätöksellä (192/1997) on annettu tarkemmat säännökset siitä, mitä

tuotteita pidetään laissa tarkoitettuina puolustustarvikkeina sekä niihin liittyvänä teknologiana ja tietotaitona.

Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta on säädetty kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa (562/1996). Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta säädetään lisäksi kaksikäyttötuotteiden ja -teknologian vientiä koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 428/2009 ja neuvoston yhteisessä toiminnassa tiettyihin sotilaallisiin loppukäyttöihin liittyvän teknisen avun valvonnasta (2000/401/YUTP). Neuvoston asetuksen liitteessä 1 on yksityiskohtaisesti lueteltu valvonnan alaiset kaksikäyttötuotteet mukaan lukien niihin liittyvät ohjelmistot ja teknologiat. Sopimuksen mukaisessa toiminnassa kaksikäyttötuotelainsäädännön soveltaminen voi tulla kysymykseen lähinnä siinä tapauksessa, jos kyseessä on asetuksen liitteen 1 tuoteluokan 8 (Meriteknologia) mukainen kaksikäyttö.

Hanketietoon sovellettavat vientivalvontaa koskevat sopimuksen määräykset kuuluvat näin ollen lainsäädännön alaan. Vientivalvontalainsäädäntöä käsitellään tarkemmin jäljempänä luvussa 4.1.

Sopimuksen 8.2 artikla sisältää määräykset valtion tulostiedon luovuttamisesta toisille osapuolille ja siitä, että osapuolet saavat käyttää tai antaa käytettäväksi valtion tulostietoa puolustustarkoituksiin. Sopimuksen 8.3 artikla puolestaan sisältää määräykset valtion taustatiedon luovuttamisesta toisille osapuolille ja siitä, että valtion taustatietoa saa käyttää tai antaa käytettäväksi hankkeen tarkoituksiin. Sopimuksen 8.4 - 8.5 artikla sisältää toimeksisaajan tausta- ja tulostiedon luovuttamista ja käyttöä koskevat määräykset. Sopimuksen 8.6 artikla kieltää hankkeen tausta- ja tulostiedon käytön muuhun kuin sopimuksessa sovittuihin tarkoituksiin, jolle käytölle ole kirjallisesti saatu etukäteen toisen tai toisten osapuolten suostumusta.

Julkisuuslaissa säädetään viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentissa on säädetty salassa pidettävistä asiakirjoista. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia sovelletaan puolestaan erityissuojattaviin tietaineistoihin. Näillä tarkoitetaan muun muas-

sa salassa pidettäviä asiakirjoja ja materiaaleja, jotka on toimitettu Suomen viranomaiselle ja joiden lähettäjä on kansainvälisen, Suomea sitovan sopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen mukaisesti tehnyt niihin turvallisuusluokkaa koskevan merkinnän. Osapuolten välisiä tietoturvaluussopimuksia käsitellään XI artiklan yhteydessä.

Sopimuksen 8.7 artikla sisältää teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat määräykset. Kapaleen mukaan teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvien luovutus- ja käyttörajoitusten alainen tieto kartoitetaan, merkitään ja sitä käsitellään turvallisuusluokituksensa mukaan joko valvottuna turvallisuusluokittelemattomana tietona tai turvallisuusluokiteltuna tietona. Tiedon salassapito- ja luokitusmerkinnän tekemisestä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annetussa laissa.

Sopimuksen 8.8 artiklassa määrätään hankkeissa syntyneistä keksinnöistä ja patenteista. Sopimuksen patenttia koskevat määräykset turvaavat osapuolten oikeuksia hankekeksintöihin, jos toimeksisaaja on tehnyt hankekeksinnön. Sopimuksen 8.8.1 ja 8.8.2 artiklaan sisältyy määräyksiä, jotka osapuolten on sisällytettävä toimeksisaajansa kanssa tekemiinsä sopimuksiin.

Oikeudesta patenttiin ja sen hakemisesta säädetään Suomessa patenttilaissa (550/1967). Sopimuksen 8.8.3 artiklassa määrätään osapuolen oikeudesta sellaisiin osapuolten sotilas- tai siviilihenkilöstön ja toimeksisaajien tekemien hankekeksintöjen patenttioikeuksiin, jotka sopimuksen tehnyt osapuoli omistaa tai joihin se on oikeutettu hankkimaan omistusoikeuden. Toisen työssä olevan henkilön, työntekijän, tekemästä Suomessa patentilla suojattavissa olevasta keksinnöstä on säädetty oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin annetussa laissa (656/1967). Laissa maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä (551/1967) säädetään puolestaan oikeudesta keksintöön, jolla on pääasiallisesti merkitystä maanpuolustukselle ja jonka salassa pysyminen on maanpuolustuksen kannalta tärkeää. Lain 1 §:n mukaan tällainen keksintö voidaan valtioneuvoston päätöksellä pakkolunastaa valtiolleen jälkeen kun patenttia on haettu.

Sopimuksen mukaisesti toteutettavan tutkimuksen tavoitteena on kehittää simulointi- ja laskentamenetelmiä sotalaivojen suunnitteluun. Tutkimuksen luonne ja sisältö huomioiden sen ei oleteta tuottavan patentoitavissa olevia keksintöjä. Jos kuitenkin tutkimuksen kuluessa syntyisi patentoitavissa oleva keksintö, se turvataan 8.8 artiklan määräyksillä ja toimeksiantajan kanssa tehtävillä sopimuksilla etukäteen sopien osapuolten oikeudet keksintöön ja patenttiin. Sopimuksen patenttia koskevassa 8.8.4 – 8.8.7 artiklassa olevat määräykset voivat tulla sovellettaviksi myös tilanteissa, jolloin puolustusvoimien ja suomalaisen toimeksisaajan välisessä sopimuksessa ei ole sovittu 8.8.1.1 artiklan mukaisesti siitä, että puolustusvoimat omistaa kaikki hankekeksinnöt, mutta laki oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin tai laki maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä oikeuttaa kuitenkin puolustusvoimat hankkimaan omistusoikeuden kyseessä olevaan keksintöön.

Sopimuksen 8.9 artiklassa määrätään teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien vaateiden käsittelystä ja niihin liittyvistä korvauksista. Immateriaalioikeuksien suojasta säädetään muun muassa patenttilaissa ja tekijän oikeudesta tekijäoikeuslaissa (404/1961).

Artiklan VIII määräykset kuuluvat edellä mainituin perustein lainsäädännön alaan ja ne vaativat eduskunnan hyväksyntää.

IX artikla. *Valvottu turvallisuusluokittelematon tieto.* Sopimuksen IX artikla sisältää määräykset valvotun turvallisuusluokittelemattoman tiedon käsittelystä, käytöstä, luovuttamisesta ja valvonnasta.

Sopimuksen 9.1 artiklan mukaan sopimuksen mukaisesti luovutettua tai tuotettua valvottua turvallisuusluokittelematonta tietoa käytetään ainoastaan sopimuksen VII artiklan perusteella sallittuihin hanketiedon käyttötarkoituksiin. Tiedon saanti rajoitetaan henkilöstöön, jonka on välttämättä saatava siitä tietoa 8.1.1 artiklan mukaista käyttöä varten ja tiedon saantiin sovelletaan XI artiklan määräyksiä. Osapuolet toteuttavat kaikki lailliset toimenpiteet, mukaan lukien kansallinen luokittelu, suojatakseen tämän tiedon luovuttamiselta. Sopimuksen 9.4 artiklan mukaisesti osapuolet varmistavat, ennen kuin luovuttavat valvottua turvallisuusluokittelematonta

tietoa omille toimeksisaajilleen, että nämä ovat oikeudellisesti velvoitettu valvomaan tätä tietoa sopimuksen IX artiklan mukaisesti.

Sopimuksen määritelmien mukaan valvotulla turvallisuusluokittelemattomalla tiedolla tarkoitetaan tietoa, jota ei ole turvallisuusluokiteltu, mutta jonka saatavuutta tai jakelua rajoitetaan sovellettavien kansallisten säädösten tai määräysten mukaisesti Yhdysvallat käsittelee valvottuna turvallisuusluokittelemattomana tietona muun muassa tietoja, jotka eivät ole turvallisuusluokiteltuja, mutta ovat vientivalvontarajoitusten alaisia. Valvotua turvallisuusluokittelemattomaa tietoa voi olla myös tieto, johon sisältyy liike- tai ammattisalaisuuksia tai teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä julkistamis- ja käyttörajoituksia (ks. sopimuksen 8.7 artikla).

Koska sopimuksen mukaisesti Suomeen luovutettava tieto ei ole lähettäjävaltiossa turvallisuusluokiteltua tietoa, sen salassapitoon ja käsittelyyn ei voida soveltaa kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia. Sopimuksen mukaisesti saadun tiedon käyttöön ja edelleen luovuttamiseen liittyy kuitenkin selkeitä rajoituksia. Suomessa asiakirjat ovat perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädetyn pääsäännön mukaan julkisia. Asiakirjan julkisuuden rajoittaminen on mahdollista välttämättömistä syistä lailla. Artiklaan sisältyvät määräykset kuuluvat siten lainsäädännön alaan.

X artikla. *Vierailut laitoksissa.* Artiklan mukaan osapuolet sallivat muiden osallistujien työntekijöiden tai muiden osapuolien toimeksisaajien työntekijöiden vierailut valtioidensa laitoksissa, virastoissa ja laboratorioissa sekä toimeksisaajien teollisuuslaitoksissa. Vierailujen edellytyksenä on, että työntekijöillä on tarvittavat ja asianmukaiset todistukset turvallisuus selvityksistä sekä tiedonsaantitarve. Vierailijoiden on noudatettava isäntänä toimivan osapuolen turvallisuusmääräyksiä. Vierailijoille julkistettavaa tai heidän saatavilleen saatettavaa tietoa käsitellään siten kuin se olisi luovutettu vierailijat lähettäneelle osapuolelle ja siihen noudatetaan sopimuksen määräyksiä. Artikla sisältää myös määräykset vierailupyynnöistä sekä menettelystä, jota noudatetaan toistuvissa vierailuissa.

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 18 §:ssä on säädetty sekä vierailuista viranomaisten että elinkeinonharjoittajien toimitiloihin. Määräys on tyypillisesti katsottu lainsäädännön alaan kuuluviksi myös kahdenvälisissä tietoturvallisuusvelvoitteissa.

Sopimuksen mukaan vierailuun ovat oikeutettuja henkilöt, jotka on asianmukaisesti turvallisuus selvitetty ja joilla on tehtäviinsä liittyvä tiedonsaantitarve. Suomessa turvallisuus selvityksen kohteena olevista henkilöistä sekä selvityksessä sovellettavasta menettelystä on säädetty turvallisuus selvityksistä annetussa laissa (177/2002), mistä johtuen sopimuksen turvallisuus selvityksiä koskevat määräykset kuuluivat lainsäädännön alaan.

Koska kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia ei voitaisi soveltaa kaikkiin sopimuksessa tarkoitettuihin vierailuihin, voimaansaattamis lain 2 §:n 3 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi nimenomainen säännös siitä, että viranomaisen oikeuteen ja elinkeinonharjoittajan velvollisuuteen sallia sopimuksessa tarkoitettujen vierailut sovellettaisiin vastaavasti, mitä kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 18 §:ssä säädetään vierailuista kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen toteuttamiseksi.

XI artikla. *Turvallisuus.* Sopimuksen XI artiklassa määrätään tarkemmin turvallisuusluokitellun tiedon käyttämisestä ja todetaan nimenomaisesti, että näin luokiteltuja tietoja suojataan paitsi sopimuspuolten kahdenvälisten tai monenvälisten tietoturvallisuus sopimusten perusteella myös XI artiklan määräysten mukaisesti. Suhteessa Saksaan tämä tarkoittaa Saksan kanssa vuonna 2004 tehtyä tietoturvallisuus sopimusta (SopS 96 ja 97/2004). Yhdysvaltojen osalta kyse on puolustusministeriöiden välillä tehtyä sotilastiedon turvallisuutta koskevaa sopimusta vuodelta 1991 (SopS 95/1991) ja sen lisäsopimuksesta samalta vuodelta. Artiklan määräykset on katsottu tarpeellisiksi, koska sopimus ei tällä hetkellä sisällä riittäviä määräyksiä tämän hankkeen tiedon turvaamiseksi. Sopimusta ollaan parhaillaan uudistamassa.

Saksan, Suomen ja Yhdysvaltojen välillä ei myöskään ole olemassa tietoturvallisuutta koskevaan kolmikantasopimusta. Jos nyt ky-

seessä oleva sopimus ei sisältäisi turvallisuutta koskevia määräyksiä, sovellettaisiin osapuolten välillä tapahtuvaan tiedonvaihtoon kahdenvälisen tietoturvalisuus sopimusten määräyksiä. Tämä saattaisi johtaa tilanteeseen, että hankkeessa sovellettaisiin keskenään erilaisia tietoturvamääräyksiä. Myös tästä syystä on artiklan määräykset katsottu tarpeelliseksi.

XII artikla. *Myynnit ja siirrot kolmansille osapuolille.* Artikla sääntelee hankkeen tulostiedon ja taustatiedon myyntejä ja siirtoja kolmansille osapuolille. Hankkeen tulostiedolla tarkoitetaan hankkeessa tuotettua tietoa. Kolmansia osapuolia ovat muut kuin hankkeen osapuolina olevat valtiot sekä näistä valtiosta olevat luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt. Hankkeen taustatiedolla tarkoitetaan tietoa, jota ei tuoteta hankkeessa.

Sopimuksen 12.1 artiklan mukaisesti hankkeen tulostiedon tai sen perusteella kokonaan tai osittain tuotetun tietoerän myyminen, luovuttaminen ja omistusoikeuden tai hallinnan siirtäminen kolmannelle osapuolelle edellyttää osallistujien hallitusten kirjallista ennakkosuostumusta. Suostumuksen edellytyksenä on, että vastaanottajamaan hallitus vahvistaa muille osapuolille kirjallisesti, että se ei siirrä luovutettua materiaalia tai tietoa edelleen eikä salli niitä siirrettävän edelleen ja, että se käyttää tai sallii käytettävän luovutettua materiaalia tai tietoa ainoastaan osapuolten yksilöimiin tarkoituksiin. Sopimuksen 12.2 artiklan mukaan myös muiden osallistujien luovuttaman hankemateriaalin tai hankkeen taustatiedon myyminen, luovuttaminen ja omistusoikeuden tai hallinnan siirtäminen edellyttää luovuttajien hallitusten kirjallista ennakkosuostumusta.

Kuten edellä on todettu, Suomessa viranomaisten asiakirjojen julkisuus on pääsääntö. Luottamuksellisen, suojattavan ja turvallisuusluokitellun materiaalin ja tiedon suojaamista ja luovuttamista koskevat sopimuksen määräykset kuuluvat näin ollen lainsäädännön alaan.

Puolustustarvikkeiden ja niihin liittyvän puolustusteknologian vientivalvonnasta on säädetty puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa. Puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetulla asetuksella ja

puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun asetuksen täytäntöönpanosta annetulla puolustusministeriön päätöksellä on annettu tarkemmat säännökset siitä, mitä tuotteita pidetään laissa tarkoitettuina puolustustarvikkeina sekä niihin liittyvänä teknologiana ja tietotaitona.

Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta on säädetty kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa. Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta säädetään lisäksi kaksikäyttötuotteiden ja -teknologian vientiä koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 428/2009 ja neuvoston yhteisessä toiminnassa tiettyihin sotilaallisiin loppukäyttöihin liittyvän teknisen avun valvonnasta (2000/401/YUTP).

Materiaalin ja tiedon luovuttamista koskevat sopimuksen määräykset kuuluvat näin ollen lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan hyväksymistä.

XIII artikla. *Vastuut ja vaateet.* Artiklan 13.1.1 mukaan vahingonkorvausvaatimukset käsitellään noudattaen osapuolella sovellettavia monenvälisiä tai kahdenvälisiä sopimuksia.

Suomen ja Saksan välillä sen enempää kuin Suomen ja Yhdysvaltojen välillä ei ole voimassa kahden- tai monenvälisiä sopimusta, jota sovellettaisiin nyt kyseessä olevassa hankkeessa tai sen yhteydessä mahdollisesti tapahtuviin vahinkoihin.

Sopimuksen 13.1.2.1 artiklan mukaan monenvälisten tai kahdenvälisten sopimusten soveltamisalan ulkopuolisiin vaateisiin sovelletaan tämän sopimuksen määräyksiä. Näiden määräysten mukaan hankemateriaalin menettämistä tai vahingoittumista sekä Helsinki-luokan ohjusveneen ja Saksan sekä Yhdysvaltojen puolustusministeriöiden testauslaitteiden menettämistä tai vahingoittumista koskevia vaateita lukuun ottamatta osapuolet luopuvat kaikista sotilas- ja siviilihenkilöstönsä henkilövahinkoja tai kuolemaa, omaisuutensa vahingoittumista tai menettämistä koskevista muihin osallistujiin kohdistuvista vaateista, jotka perustuvat muiden osallistujien sotilas- tai siviilihenkilöstön aiheuttamiin vahinkoihin. Jos osapuolet kuitenkin katsovat, että tällainen henkilövahinko, kuolema tai omaisuuden vahingoit-

tuminen tai menettäminen johtuu osapuolen sotilas- tai siviilihenkilöstön piittaamattomista teoista tai piittaamattomista laiminlyönneistä, tahallisuudesta väärinkäytöksestä tai törkeästä huolimattomuudesta, kustannuksista vastaa kyseinen osapuoli yksin.

Sopimuksen 13.1.2.2 artiklan mukaan muun henkilön esittämät vaateet, jotka koskevat osapuolten sotilas- tai siviilihenkilöstön aiheuttamia henkilövahinkoja tai kuolemaa tai omaisuuden vahingoittumista tai menettämistä, käsittelee tarkoituksenmukaisiin osapuoli siten kuin osapuolet keskenään päättävät. Kuluista, joihin vahingonkärsineen katsotaan olevan oikeutettu, vastaavat osapuolet tasapuolisesti. Jos kuitenkin osapuolet katsovat, että tällainen henkilövahinko, kuolema tai omaisuuden vahingoittuminen tai menettäminen johtuu osapuolen sotilas- tai siviilihenkilöstön piittaamattomista teoista tai piittaamattomista laiminlyönneistä, tahallisuudesta väärinkäytöksestä tai törkeästä huolimattomuudesta, vastuukustannuksista, vastaa kyseinen osapuoli yksin.

Valtion korvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslain 3 luvussa (työnantajan ja julkisyhteisön korvausvastuu). Artiklan määräykset rajoittavat Suomen vahingonkorvausvastuuta sekä oikeutta vahingonkorvaukseen ja koskevat asioita, joista Suomessa säädetään lailla. Määräykset edellyttävät siten eduskunnan hyväksymistä.

XIV artikla. *Tullit, verot ja vastaavat maksut.* Sopimuksen 14.1 artiklan mukaan tulleja, tuonti- ja vientiveroja ja vastaavia maksuja hallinnoidaan kunkin osapuolen lakien ja määräysten mukaisesti. Jos voimassa olevat kansalliset lait ja määräykset sen sallivat, osapuolet pyrkivät varmistamaan, ettei tämän hankkeen mukaisesti suoritettavan työn yhteydessä määrätä helposti määriteltäviä tulleja, tuonti- ja vientiveroja ja vastaavia maksuja tai tuonnin ja viennin määrällisiä tai muita rajoituksia.

Sopimuksen 14.2 artiklan mukaisesti osapuolet varmistavat parhaansa mukaan, että tulleja, tuonti- ja vientiveroja ja vastaavia maksuja hallinnoitaessa edistetään tämän hankkeen mukaisen työn suorittamista tehokkaasti ja taloudellisesti. Jos tulleja, tuonti- ja vientiveroja tai vastaavia maksuja kannetaan, se osapuoli, jonka valtiossa ne kanne-

taan, vastaa niistä hankkeen kustannustensa lisäksi. Sopimuksen 14.3 artiklan mukaan jos on tarpeen kantaa tulleja Euroopan unionin säännösten noudattamiseksi, niiden kantamisesta vastaa se EU:n jäsenvaltio, joka on tuotteiden lopullinen saaja. Tämä osapuoli maksaa tullit hankkeen kustannustensa lisäksi.

Euroopan yhteisöllä on yksinomainen toimivalta tullien osalta. EU:n jäsenvaltio voi säätää tullittomuudesta tai päättää tullittomuuden myöntämisestä vain yhteisön lainsäädännön nojalla ja sen puitteissa.

Kaikkiin Euroopan unionin alueelle tuotaviin tavaroihin sovelletaan yleensä yhteisen tullitariffin tulleja EY:n perustamissopimuksen määräysten mukaisesti. Tullittomuudesta on säädetty yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1186/2009 sekä tiettyjen aseiden ja puolustustarvikkeiden tuontitullen suspendoimisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 150/2003. Ensin mainitussa neuvoston asetuksessa on määritelty ne tapaukset, joissa myönnetään tullittomuus tuotaessa tavaroita Euroopan unionin alueelle tai vietäessä tavaroita Euroopan unionin ulkopuolelle. Jälkimmäisellä asetuksella on vapautettu sen liitteessä luetellut aseet ja puolustustarvikkeet tuontitulleista. Sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan hankinnan tullittomuus voi perustua edellä mainittuihin asetuksiin, jos hankinta ei ole tullitariffin mukaan tulliton.

Euroopan unionilla on toimivaltaa lisäksi arvonlisäverotuksen osalta. Puolustusmateriaalia ei voida vapauttaa arvonlisäverosta yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY nojalla.

Sopimuksen tulleja ja veroja koskevat määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja ne on eduskunnan hyväksyttävä.

Vapautus ei koske kaksikäyttötuotteita. Sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa tullien poistaminen voidaan toteuttaa vain edellä mainittujen neuvoston asetusten puitteissa.

Sopimuksen mukaiseen tutkimustyöhön ei lähtökohtaisesti liity sellaista maahantuontia Suomeen tai maastavientiä Suomesta, jonka yhteydessä tulisi kantaa tulleja, tuonti- ja vientiveroja tai vastaavia maksuja. Sopimuk-

sen määrittelemän tutkimuksen toteuttamiseksi Saksan puolustusministeriö ja Yhdysvaltojen puolustusministeriö tuovat Suomeen testauslaitteita. Näitä laitteita ei tuoda Suomeen pysyvästi, vaan ne palautetaan takaisin Saksaan ja Yhdysvaltoihin testaustoiminnan päätyttyä. Täten tuontiin sovelletaan yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1186/2009 tutkimuksia, analyysejä ja kokeita varten maahan tuotavia tavaroita koskevia säännöksiä. Mainitun neuvoston asetuksen 99 artiklan mukaan tullittomia ovat tavarat, joita ei kuluteta tai hävitetä kokonaan tutkimusten, analyysien tai kokeiden aikana, jos jäljelle jäävät tuotteet toimivaltaisten viranomaisten suostumuksella ja valvonnassa viedään yhteisön tullialueen ulkopuolelle asianmukaisesti perustelluissa olosuhteissa. Jos kuitenkin tuodessa Suomeen tai viedessä Suomesta peritään tulleja, tuonti- tai vientiveroja tai vastaavia maksuja, katetaan nämä kustannukset vuosittain valtion talousarviossa myönnettävillä, puolustusministeriön hallinnonalan kehyyksiin sisältyvillä määrärahoilla. Kun artiklan määräys ei siten aiheuta sellaisia huomattavia toistuvia kustannuksia tai kertamenoja, joita ei voida kattaa jo talousarviossa olevilla määrärahoilla tai budjettivarauksilla, ei tämän määräyksen voimaansaattaminen edellytä tältä osin eduskunnan suostumusta.

XV artikla. Riitojen ratkaiseminen. Artiklassa on määräykset riitojen ratkaisemisesta. Sopimusta täytäntöön pantaessa syntyvät tai niihin liittyvät riidat osallistujien välillä ratkaistaan yksinomaan neuvotteluilla osallistujien kesken, eikä niitä saateta kansallisen tai kansainvälisen tuomioistuimen eikä muun henkilön tai yhteisön ratkaistavaksi.

Kyse ei ole pakollisesta ja sitovasta riitojenratkaisusta. Määräykset eivät näin ollen kuulu lainsäädännön alaan.

XVI artikla. Muuttaminen, irtisanominen, voimaantulo ja voimassaolo. Sopimus tulee voimaan Saksan ja Yhdysvaltojen välillä sinä päivänä, jolloin molemmat ovat allekirjoittaneet sen. Suomen osalta sopimus tulee voimaan, kun Suomen hallituksen puolesta toimivan Suomen puolustusministeriö on kirjallisesti ilmoittanut Saksan ja Yhdysvaltojen puolustusministeriöille sopimuksen voimaantulon edellyttämien kansallisten toimenpitei-

den loppuunsaattamisesta. Sopimus tulee voimaan Suomen osalta kyseisessä kirjallisessa ilmoituksessa määritettynä päivänä. Ilmoitus liitetään sopimuksen allekirjoitussivulle. Sopimuksen 16.7.3 artiklan mukaisesti Saksan puolustusministeriöllä ja Yhdysvaltojen puolustusministeriöllä ei ole velvoitteita Suomen puolustusministeriötä kohtaan, eikä Suomen puolustusministeriöllä ole sopimukseen perustuvia velvoitteita eikä se saa sopimukseen perustuvia etuja, ennen kuin tämä sopimus on tullut voimaan sen osalta.

Sopimus on voimassa kolme vuotta siitä päivästä, jolloin Saksan puolustusministeriö ja Yhdysvaltojen puolustusministeriö ovat allekirjoittaneet sen. Sopimuksen voimassaoloa voidaan jatkaa osapuolten kirjallisella suostumuksella.

Artikla sisältää myös määräykset sopimuksen muuttamisesta, irtisanomisesta ja siitä luopumisesta.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain 1 § sisältää tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan edellä yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä ja jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa luvussa.

2 §. Pykälä sisältää sopimuksen mukaisesti vaihdettujen ja tuotettujen tietojen salassapitoa sekä salassa pidettävien tietojen luovuttamista sekä vierailujen järjestämistä koskevat säännökset. Säännökset ovat tarpeen sen vuoksi, että sopimuksen mukaan luovutettavat tiedot eivät kaikilta osin ole turvallisuusluokiteltuja, minkä vuoksi kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia ei voida suoraan soveltaa kaikkeen hankkeessa käsiteltävään tietoon.

Siltä osin, kun sopimuksen mukaisesti vaihdetut ja tuotetut tiedot sisältävät turvallisuusluokiteltua tietoa, suojataan niitä Suomen ja Saksan sekä Suomen ja Yhdysvaltojen puolustusministeriöiden välillä voimassa olevien turvallisuussopimusten mukaisesti.

Pykälän 1 momentin nojalla sopimuksessa tarkoitettua kehittämistyötä varten Suomen viranomaiselle annetut ja sen laatimat asia-

kirjat on pidettävä salassa eikä niitä saa luovuttaa tai käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, mitä varten ne on annettu, ellei asiakirjan luovuttaja ole antanut siihen suostumustaan. Sopimuksen määräykset edellyttävät sen puitteissa vaihdettujen ja tuotettujen tietojen tehostettua suojaa, minkä vuoksi ja kun kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annettua lakia ei voida soveltaa mainittuihin tietoihin, voimaansaattamislain 2 §:n 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi asiasta nimenomainen säännös. Pykälän 1 momentin säännös koskee sopimuksen IX artiklassa käsiteltyä valvottua turvallisuusluokittelematonta tietoa.

Pykälän 2 momentin mukaan Suomen viranomaisella on Suomen oikeusjärjestelmässä säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus antaa sopimuksessa tarkoitettua toimintaa varten sopimuksen osapuolille asiakirjoja ja tietoja. Yleiset säännökset salassa pidettävien tietojen antamisesta ulkomaan viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle sisältyvät julkisuuslain 30 §:ään, minkä lisäksi turvallisuusviranomaisten välisestä salassa pidettävien tietojen vaihdosta säädetään kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annetun lain 5 §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan viranomaisen oikeuteen ja elinkeinonharjoittajan velvollisuuteen sallia sopimuksessa tarkoitettua vierailut sovelletaan vastaavasti, mitä kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annetun lain 18 §:ssä säädetään vierailuista kansainvälisen tietoturvaluusvelvoitteen toteuttamiseksi.

3 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

3 Voimaantulo

Sopimuksen XVI artiklan mukaan Suomen puolustusministeriö ilmoittaa kirjallisesti Yhdysvaltojen puolustusministeriölle ja Saksan puolustusministeriölle, kun Suomi on saattanut päätökseen sopimuksen voimaantumalon edellyttämät kansallisen lainsäädännön mukaiset toimenpiteensä. Sopimus tulee Suomen, Saksan ja Yhdysvaltojen välillä voimaan ilmoituksessa mainittuna ajankohtana.

Ilmoitus liitetään sopimuksen allekirjoitusvulle. Tarkoituksena on, että pöytäkirjan voimaantulopäivä on päivä, joka seuraa 30 päivän kuluttua Suomen ilmoituksen allekirjoittamisesta. Saksan ja Yhdysvaltojen välillä sopimusta on sovellettu jo sen allekirjoittamisesta 28 päivänä lokakuuta 2009 lukien.

Sopimuksen voimaansaattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos se koskee jonkin perustuslaissa turvattua perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopuinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Määritelmät

Sopimuksen I artiklassa määritellään sopimuksessa käytettyjä keskeisiä termejä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että jos sopimuksessa määritellyt käsitteet koskevat lainsäädännön alaan kuuluvia asioita, määritelmät vaikuttavat välillisesti sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten mää-

räysten sisältöön ja soveltamiseen, ja kuuluvat siksi itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp, PeVL 24/2001 vp ja PeVL 48/2004 vp). Sopimuksen I artiklaan sisällystyistä määritelmistä turvallisuusluokiteltua tietoa, valvottua turvallisuusluokittelematonta tietoa, teollis- ja tekijänoikeuksia, patenttia ja hankekeksintöä koskevat määritelmät kuuluvat edellä mainituin perustein lainsäädännön alaan.

Tietojen julkisuus ja tietoturvallisuus

Suomessa viranomaisten asiakirjojen julkisuus on pääsääntö. Jokaisella on perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan oikeus saada tieto viranomaisen julkisesta asiakirjasta. Tätä oikeutta voidaan rajoittaa välttämättömistä syistä vain lailla. Näitä säännöksiä on julkisuuslaissa sekä kansainvälisistä tietoturvalisuusvelvoitteista annetussa laissa.

Kansainvälisistä tietoturvalisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetään viranomaisten toimenpiteistä kansainvälisten tietoturvalisuusvelvoitteiden toteuttamiseksi. Lakia sovelletaan myös elinkeinonharjoittajan ja tämän palveluksessa olevaan, kun elinkeinonharjoittaja on sopimusosapuolena turvallisuusluokitellussa sopimuksessa tai osallistuu tällaista sopimusta edeltävään hankintakilpailuun tai toimii tällaisen elinkeinonharjoittajan alihankkijana. Lain 2 §:n mukaan erityis- suojattavalla tietoaineistolla tarkoitetaan sellaisia salassa pidettäviä asiakirjoja ja materiaaleja sekä asiakirjoista ja materiaaleista saatavissa olevia tietoja sekä näiden perusteella tuotettuja asiakirjoja ja materiaaleja, jotka kansainvälisen tietoturvalisuusvelvoitteen mukaisesti on turvaluokiteltu. Erityissuojattava tieto on lain 6 §:n 1 momentin mukaan pidettävä salassa. Saman lainkohdan 2 momentin mukaan erityissuojattavaa tietoaineistoa saa käyttää ja luovuttaa vain siihen tarkoitukseen, jota varten se on annettu, jolle se, joka on määritellyt aineiston turvallisuusluokan, ole antanut siihen suostumustaan. Erityissuojattavaa tietoaineistoa käsittelevän viranomaisen on pidettävä huolta siitä, että tietoaineistoon on pääsy vain niillä, jotka tarvitsevat tietoja tehtäviensä hoitamisessa. Lakia sovelletaan myös nyt kysymyksessä olevassa hankkeessa Suomen ja Saksan sekä

Suomen ja Yhdysvaltojen välillä luovutettaessa turvallisuusluokiteltua tietoa.

Sopimuksen VIII artiklassa asetetaan rajoituksia tiedon luovuttamisella ja käytölle. Sopimuksen 8.2.2, 8.3.2, 8.4.2, 8.5.2, ja 8.6 artikla koskevat hankkeen tausta- ja tulostiedon käyttämistä ja 8.7 artikla teollis- ja tekijänoikeuden alaisen tiedon käsittelyä ja välittämistä.

Sopimuksen 8.7 artiklassa on salassapito- ja luokitusmerkintöjen tekemisestä teollis- ja tekijänoikeuksien alaiseen hanketietoon. Tiedon salassapito- ja luokitusmerkintöjen tekemisestä säädetään julkisuuslain 25 §:ssä ja kansainvälisistä tietoturvalvoitteista annetun lain 8 §:ssä. Määräys edellyttää täten eduskunnan hyväksyntää.

Sopimuksen IX artikla sisältää määräykset valvotun turvallisuusluokittelemattoman tiedon käsittelystä, käytöstä, luovuttamisesta ja valvonnasta. Voimaansaattamislakiin ehdotetaan sisällytettäväksi nimenomainen asiasältöinen säännös siitä, että sopimuksessa tarkoitettua kehittämistyötä varten Suomen viranomaiselle annetut ja sen laatimat asiakirjat on pidettävä salassa eikä niitä saa luovuttaa tai käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, mitä varten ne on annettu, ellei asiakirjan luovuttaja ole antanut siihen suostumustaan. Lisäksi voimaansaattamislain 2 §:n 2 momentissa säädettäisiin, että Suomen viranomaisella on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus antaa sopimuksessa tarkoitettua toimintaa varten sopimuksen osapuolille asiakirjoja ja tietoja.

Sopimuksen X:ssä artiklassa määrätään osapuolten vierailuista osapuolten laitoksiin sekä toimeksisaajien teollisuuslaitoksiin. Kaikkien vierailijoiden on noudatettava isäntänä toimiva osapuolen turvallisuusmääräyksiä. Vierailijoille luovutettavaa tai heidän saatavilleen saatettavaa tietoa käsitellään siten kuin se olisi luovutettu vierailijat lähettäneelle osapuolelle. Artiklan tarkoituksena on suojata turvallisuusluokiteltua tietoa ja valvottua turvallisuusluokittelematonta tietoa sopimuksen tarkoituksen toteuttamiseksi. Artiklassa määritellyyn vierailuoikeuteen ei sisälly julkista vallan käyttöä ja tarkastusoikeutta, joka olisi ristiriidassa perustuslain kanssa (PeVL 179/1997). Vierailuista on säädetty kansainvälisistä tietoturvalisuusvelvoitteista

annetun lain 18 §:ssä. Lisäksi voimaansaatamislakiin on otettu viittaussäännös mainittuun lainkohtaan valvotun turvallisuusluokittelemattoman tiedon suojaamiseksi. Artiklan määräys edellyttää siten eduskunnan suostumusta.

Artiklan mukaan vierailuun ovat oikeutettuja henkilöt, jotka on asianmukaisesti turvallisuusselvitetty ja joilla on tehtäviinsä liittyvä tiedonsaantitarve. Lisäksi 11.6.3 artiklasta ilmenee, että turvallisuusselvitys tehdään henkilöstölle, jonka tehtävät edellyttävät pääsyä turvallisuusluokiteltuun tietoon. Turvallisuusselvityksen tekemisessä on otettava huomioon perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetty yksityiselämän suoja ja velvollisuus säätää henkilötietojen suojasta lailla. Turvallisuusselvityksestä on säädetty turvallisuusselvityksistä annetussa laissa. Määräys edellyttää siten eduskunnan hyväksyntää.

Sopimuksen XI artiklassa määrätään tarkemmin turvallisuusluokitellun tiedon luovuttamisesta, suojaamisesta, käyttämisestä. Artiklassa todetaan nimenomaisesti, että näin luokiteltuja tietoja suojataan paitsi sopimosapuolten kahdenvälisen tai monenvälisen tietoturvallisuussopimusten myös XI artiklan määräysten mukaisesti. Määräys edellyttää eduskunnan hyväksyntää.

Sopimuksen XII artiklassa asetetaan rajoituksia tiedon luovuttamiselle kolmannelle. Artiklassa edellytetään hankkeen tulos- ja taustatiedon luovuttamiselle kolmannelle osapuolten hallitusten kirjallista ennakkosuostumusta.

Immateriaalioikeudet

Sopimuksen I artiklan määritelmässä viitataan Maailman kauppajärjestön teollis- ja tekijäoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista 15 päivänä huhtikuuta 1994 tehdyn sopimuksen immateriaalioikeutta koskevaan määritelmään. Sopimuksen VIII artiklan 8.8 kappaleessa määrätään hankkeissa syntyneistä keksinnöistä ja patenteista. Immateriaalioikeuksien suojasta säädetään muun muassa patenttilaissa ja tekijän oikeudesta tekijäoikeuslaissa. Työntekijän tekemästä Suomessa patentilla suojattavissa olevasta keksinnöstä säädetään oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin annetussa laissa. Laissa maan-

puolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä säädetään puolestaan oikeudesta keksintöön, jolla on pääasiallisesti merkitystä maanpuolustukselle ja jonka salassa pysyminen on maanpuolustuksen kannalta tärkeää. Edellä mainitun johdosta 8.8 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja vaativat eduskunnan hyväksynnän.

Vahingonkorvaukset ja vaateet

Sopimuksen 7.6 artikla ja XIII artikla sisältävät vahingonkorvauslain alaan kuuluvia määräyksiä. Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:ssä säädetään julkisyhteisöjen vahingonkorvausvastuusta. Julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon. Sopimuksen määräyksillä, jotka koskevat testauslaitteiden vahingoittumista tai tuhoutumista sekä henkilövahinkojen tai kuoleman tai omaisuuden vahingoittumista, ja joissa rajoitetaan valtion korvausvastuuta, kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät siten eduskunnan hyväksymistä.

Tullit, verot ja muut maksut

Sopimuksen XIV artiklassa määrätään tulleista, veroista ja muista maksuista. Euroopan yhteisöllä on yksinomainen toimivalta tullien osalta. Euroopan unionin jäsenvaltio voi säätää tullittomuudesta tai päättää tullittomuuden myöntämisestä vain yhteisön lainsäädännön nojalla ja sen puitteissa. Näitä säännöksiä on yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisessa annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1186/2009 sekä tiettyjen aseiden ja puolustustarvikkeiden tuontitullien suspendoimisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 150/2003. Sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan hankinnan tullittomuus voi perustua edellä mainittuihin asetuksiin, jos hankinta ei tullitariffin mukaan ole tulliton.

Euroopan unionilla on toimivaltaa lisäksi arvonlisäverotuksen osalta. Arvonlisäverojärjestelmästä säädetään neuvoston direktiivissä 2006/112/EY. Puolustusmateriaalia ei voida vapauttaa arvonlisäverosta.

Sopimuksen tulleja, veroja ja muita maksuja koskevat määräykset kuuluvat lainsäädän-

nön alaan ja vaativat näin ollen eduskunnan hyväksymisen.

Vientivalvontamääräykset

Puolustustarvikkeiden vientivalvonnasta säädetään puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa. Puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetulla asetuksella ja puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun asetuksen täytäntöönpanosta annetulla puolustusministeriön päätöksellä on annettu tarkemmat säännökset siitä, mitä tuotteita pidetään laissa tarkoitettuina puolustustarvikkeina sekä niihin liittyvänä teknologiana ja tietotaitona.

Puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain 2 §:n perusteella puolustustarvikkeiden maastavienti ja kauttakuljetus on sallittua ainoastaan siihen myönnettyllä luvalla. Lain 3 §:n mukaan maastavientilupaa ei myönnetä, jos lupa vaarantaisi Suomen turvallisuutta tai olisi Suomen omaksuman ulkopoliittisen linjan vastainen. Puolustustarvikkeiden maastavientiä, kauttakuljetusta ja välitystä koskevista yleisistä suuntaviivoista annettu valtioneuvoston päätös (1000/2002) sisältää täsmentävät, ohjeelliset soveltamissäännöt ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta siitä, milloin kyseessä on lain 3 §:ssä tarkoitettu tilanne. Käytännössä lupaa ei ole myöskään myönnetty vientiin, jonka kohteena oleva puolustustarvike on tuotu Suomeen jälleenvientirajoituksin tai -kielloin.

Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta säädetään kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa. Kaksikäyttötuotteista vientirajoitusten kohteena ovat lain 2 §:ssä mainitut tuotteet. Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta säädetään lisäksi kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 428/2009 ja neuvoston yhteisessä toiminnassa tiettyihin sotilaallisiin loppukäyttöihin liittyvän teknisen avun valvonnasta (2000/401/YUTP), jonka neuvosto on hyväksynyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 14 artiklan perusteella. Neuvoston asetuksessa liitteessä 1 on yksi-

tyiskohtaisesti lueteltu valvonnan alaiset kaksikäyttötuotteet mukaan lukien niihin liittyvät ohjelmistot ja teknologiat. Edellä mainitun lain tai neuvoston asetuksen nojalla valvonnanalaisen kaksikäyttötuotteen vienti ja yhteisötoimitus on sallittu vain luvan perusteella. Lain mukaan lupa voidaan jättää myöntämättä muun muassa jos tavara tai palvelu on tuotu Suomeen jälleenvientirajoituksin tai -kielloin.

Sopimuksen VI artiklassa rajoitetaan vientivalvonnan alaisen tiedon siirtoa ja käyttöä. Sopimuksen VIII artiklassa määrätään paitsi hanketiedon luovuttamisesta ja käytöstä myös tiedon siirtoon sovellettavista vientivalvontamääräyksistä. Myynneistä ja siirroista kolmansille osapuolille määrätään XII artiklassa. Nämä sopimusmääräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja vaativat näin eduskunnan hyväksynnän.

4.2 Käsittelyjärjestys

Sopimus sisältää määräyksiä, joilla on liittymäkohtia perusoikeuksien suojaan ja perustuslain verotusta koskeviin säännöksiin.

Sopimuksen VIII artikla ja X - XII artiklat asettavat rajoituksia viranomaiskäyttöön tarkoitetun ja turvallisuusluokitellun tiedon julkisuudelle. Määräykset ovat merkityksellisiä perustuslain 12 §:n 2 momentin suojaaman, julkisuusperiaatteelle rakentuvan tiedonsaantioikeuden kannalta. Tätä tiedonsaantioikeutta saa rajoittaa vain lailla ja vain välttämättömistä syistä. Tällaisena välttämättömänä syynä voidaan pitää Suomen mainetta luotettavana sopimuskumppanina ja Suomen maanpuolustuksen etua.

Nyt kyseessä olevan sopimuksen tavoitteena on kehittää simulointi- ja laskentamenetelmiä sotalaivojen suunnittelun. Erityisenä painopisteenä on kehittää sotalaivojen alkusuunnittelutyökaluja asevaikutusten arviointiin. Muiden osapuolien Suomelle luovuttamat ja tutkimuksen kautta saatavat tiedot sekä sen kuluessa kehitetyt menetelmät ovat keskeisessä roolissa, kun tulevaisuudessa määritellään merivoimien alusten suorituskykyvaatimuksia. Suomen maine luotettavana sopimuskumppanina sekä maanpuolustuksen etu vaativat täten tietojen saamista ja sallassapitoa. Lisäksi Yhdysvallat ja Saksa luo-

vuttavat edellä mainittuja tietoja Suomelle sillä edellytyksellä, että Suomi sitoutuu pitämään saamansa tiedot salassa. Salassapidosta säädetään julkisuuslaissa ja turvallisuusluokiteltua tietoa koskeva erityissäännös on otettu myös kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 6 §:ään.

Sopimuksen IX artikla sisältää määräyksiä valvotusta turvallisuusluokittelemattomasta tiedosta. Sopimuksen mukaan luovutettavat tiedot eivät kaikilta osin ole turvallisuusluokiteltuja, joten kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia ei voida suoraan soveltaa kaikkeen hankkeessa käsiteltävään tietoon. Voimaansaattamislakiin ehdotetaan siten säännöksiä sopimuksen mukaisesti vaihdettujen ja tuotettujen tietojen salassapidosta sekä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta sekä vierailujen järjestämisestä.

Sopimuksen XIV artiklassa sopimuspuolet pyrkivät poistamaan sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilta hankinnoita tullimaksut ja verot. Sopimuksen määräystä sovelletaan sopimuspuolten kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti. Sopimuksen määräys on merkityksellinen perustuslain 81 §:n 1 momentin kannalta, jonka mukaan verovelvollisuuden perusteista säädetään lailla.

Edellä mainitut sopimuksen määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, mutta eivät ole ristiriidassa perustuslain kanssa. Näin ollen sopimuksen ei voida katsoa sisältävän määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislakiin voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan hallituksen puolesta toimivan Suomen puolustusministeriön Arlingtonissa 7 päivänä lokakuuta 2009, Saksan liittotasavallan puolustusministeriön Koblenzissa 28 päivänä lokakuuta 2009 ja Amerikan Yhdysvaltojen puolustusministeriön Arlingtonissa 1 päivänä lokakuuta 2009 allekirjoittaman pintataistelualusten alumiinirakennesuunnittelusta tehdyn sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

pintataistelualusten alumiinirakennesuunnittelusta Suomen, Saksan liittotasavallan ja Amerikan yhdysvaltojen välillä tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Pintataistelualusten alumiinirakennesuunnittelusta Suomen tasavallan hallituksen puolesta toimivan Suomen tasavallan puolustusministeriön Arlingtonissa 7 päivänä lokakuuta 2009, Saksan liittotasavallan puolustusministeriön Koblenzissa 28 päivänä lokakuuta 2009 ja Amerikan yhdysvaltojen puolustusministeriön Arlingtonissa 1 päivänä lokakuuta 2009 allekirjoittaman sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun sopimuksen mukaisesti siinä tarkoitettua kehittämistyötä varten Suomen viranomaiselle annetut ja sen laatimat asiakirjat on pidettävä salassa eikä

niitä saa luovuttaa tai käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, mitä varten ne on annettu, ellei asiakirjan luovuttaja ole antanut siihen suostumustaan.

Suomen viranomaisella on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus antaa sopimuksessa tarkoitettua toimintaa varten sopimuksen osapuolille asiakirjoja ja tietoja.

Viranomaisen oikeuteen ja elinkeinonharjoittajan velvollisuuteen sallia sopimuksessa tarkoitettua vierailua sovelletaan vastaavasti mitä kansainvälisistä tietoturvaluotteluvelvoitteista annetun lain (588/2004) 18 §:ssä säädetään vierailuista kansainvälisen tietoturvaluotteluvelvoitteen toteuttamiseksi.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 12 päivänä maaliskuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Puolustusministeri *Jyri Häkämies*

Sopimusteksti

SOPIMUS

SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN
PUOLESTA TOIMIVAN SUOMEN TASA-
VALLAN PUOLUSTUSMINISTERIÖN

JA

SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PUO-
LUSTUSMINISTERIÖN

JA

AMERIKAN YHDYSVALTOJEN PUO-
LUSTUSMINISTERIÖN

VÄLILLÄ

PINTATAISTELUALUSTEN ALUMIINI-
RAKENNESUUNNITTELUSTA

JOHDANTO

Suomen tasavallan hallituksen puolesta toimiva puolustusministeriö (Suomen puolustusministeriö), Saksan liittotasavallan puolustusministeriö (Saksan puolustusministeriö) ja Amerikan yhdysvaltojen puolustusministeriö (Yhdysvaltojen puolustusministeriö), jäljempänä "osapuolet", jotka

jakavat yhteisen kiinnostuksen puolustukseen,

tunnistavat puolustustarvikkeiden standardoinnin, järkipäätämisen ja yhteentoimivuuden tuomat edut,

tahtovat parantaa keskinäistä tavanomaista puolustuskykyään soveltamalla kehitteillä olevaa teknologiaa,

jakavat keskinäisen tarpeen ymmärtää paremmin alumiinirakenteiden suunnitteluun ja materiaaliin liittyviä mahdollisuuksia,

AGREEMENT

BETWEEN

THE MINISTRY OF DEFENCE OF THE
REPUBLIC OF FINLAND
ACTING ON BEHALF OF THE GOV-
ERNMENT OF THE REPUBLIC OF
FINLAND

AND

THE FEDERAL MINISTRY OF DEFENSE
OF THE
FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY

AND

THE DEPARTMENT OF DEFENSE
OF THE UNITED STATES OF AMERICA

CONCERNING

SURFACE COMBATANT ALUMINUM
STRUCTURE DESIGN

PREAMBLE

The Ministry of Defence of the Republic of Finland (Finland MOD), acting on behalf of the Government of the Republic of Finland, the Federal Ministry of Defense of the Federal Republic of Germany (Germany MOD) and the Department of Defense of the United States of America (U.S. DoD), hereinafter referred to as the "Parties":

Having a common interest in defense;

Recognizing the benefits to be obtained from standardization, rationalization, and interoperability of military equipment;

Desiring to improve their mutual conventional defense capabilities through the application of emerging technology;

Having a mutual need for an improved understanding of the design and material capabilities of aluminum structures;

tahtovat testata alumiinirakenteita täyttääkseen yhteiset operatiiviset vaatimukset ja

Desiring to conduct testing of aluminum structures to satisfy common operational requirements; and

tunnustavat pintataistelualusten alumiinirakennesuunnittelua koskevaan hankkeeseen liittyvät yhteistyön edut tehtyään itsenäisesti eri teknologioiden sovelluksia koskevaa tutkimusta, tutkivaa kehitystyötä ja testausta,

Having independently conducted research, exploratory development, and testing of the applications of various technologies, recognize the benefits of cooperation in the Surface Combatant Aluminum Structure Design Project;

ovat sopineet seuraavaa:

Have agreed as follows:

I ARTIKLA

MÄÄRITELMÄT

Osapuolet ovat sopineet seuraavista tässä pintataistelualusten alumiinirakennesuunnittelua koskevassa sopimuksessa (tämä sopimus) käytettyjen termien määritelmistä:

Alumiinirakenne	Alumiiniseosmateriaalista valmistetut laivanosat, joilla on merkitystä aluksen rakenteellisen kokoonpanon kannalta.
Turvallisuusluokiteltu tieto	Virallinen tieto, joka on suojattava kansallisen turvallisuuden vuoksi ja joka on osoitettu sellaiseksi turvallisuusluokitusmerkinnällä. Tämä tieto voi olla suullisessa, visuaalisessa, magneettisessa tai asiakirjan muodossa taikka välineistön tai teknologian muodossa.
Sopimus	Kansallisen lainsäädännön mukainen keskinäisesti sitova oikeussuhde, joka velvoittaa toimeksisaajan toimittamaan tarvikkeita tai palveluja ja jotkin tai kaikki osapuolet maksamaan niistä.
Sopimuksen tekeminen	Tarvikkeiden tai palvelujen hankinta sopimuksella osapuolten valtio-organisaatioiden ulkopuolisista lähteistä. Sopimuksen tekemiseen sisältyy tarvittavien tarvikkeiden ja palvelujen määrittely (mutta ei niistä päättäminen), niiden hankintojen kilpailuttaminen ja hankintalähteiden valitseminen, sopimusten laadinta ja tekeminen sekä kaikki sopimushallinnon vaiheet.
Sopijavirasto	Osapuolen valtio-organisaatioon kuuluva yhteisö, jolla on valtuudet tehdä, hallinnoida ja irtisanoa sopimuksia.
Sopijavirkamies	Osapuolen sopijavirastoa edustava henkilö, jolla on valtuudet tehdä, hallinnoida ja irtisanoa sopimuksia.
Toimeksisaaja	Yhteisö, jonka kanssa osapuolen sopijavirasto on tehnyt sopimuksen.

Toimeksisaajan tukihenkilöstö

Henkilöt, jotka on nimenomaisesti nimetty antamaan osapuolelle hallinnollisia, johtamiseen liittyviä, tieteellisiä tai teknisiä tukipalveluja tukisopimuksen perusteella.

Valvottu turvallisuusluokittelematon tieto

Turvallisuusluokittelematon tieto, jonka saatavuutta tai jakelua rajoitetaan sovellettavien kansallisten säädösten tai määräysten mukaisesti. Tällaista tietoa voi olla tieto, jonka turvallisuusluokitus on poistettu mutta jota valvotaan edelleen.

Kustannuskatto

Rahallisten ja muiden kuin rahallisten suoritusten enimmäissumma, jonka osapuoli voi tehdä tässä hankkeessa.

Puolustustarkoitukset

Osapuolen puolustusvoimien suorittama tai niitä varten suoritettava valmistus tai muu käyttö missä tahansa osassa maailmaa.

Määrätty turvallisuusviranomainen (Designated Security Authority, DSA)

Turvallisuusviranomainen, jonka kansalliset viranomaiset ovat nimenneet vastaamaan tämän hankkeen kansallisten yritysturvalisuuskäytäntöjen koordinoinnista ja toteuttamisesta.

Rahalliset kustannukset

Hankekustannukset, joista vastataan rahallisilla suorituksilla.

Tieto

Millä tahansa tavalla välitettävä tietämys riippumatta sen muodosta tai lajista, mukaan lukien mutta ei yksinomaan tieteellinen, tekninen tai liiketoimintaan tai talouteen liittyvä tietämys, ja mukaan lukien myös valokuvat, raportit, käsikirjat, uhkatieto, kokeilutieto, testitieto, ohjelmistot, mallit, spesifikaatiot, prosessit, tekniikat, keksinnöt, piirustukset, tekniset tekstit, äänitallenteet, kuvitukset ja muut graafiset esitykset, riippumatta siitä, onko ne tallennettu magneettinauhalle, tietokonemuistiin vai muuhun muotoon ja ovatko ne teollis- ja tekijänoikeuksien alaisia.

Teollis- ja tekijänoikeudet

Teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista 15 päivänä huhtikuuta 1994 tehdyn Maailman kauppajärjestön sopimuksen mukaisesti kaikki tekijänoikeudet ja niihin liittyvät oikeudet, kaikki keksintöihin liittyvät oikeudet (mukaan lukien patenttioikeudet), kaikki rekisteröityihin ja rekisteröimättömiin tavaramerkkeihin liittyvät oikeudet (mukaan lukien palvelumerkit), rekisteröidyt ja rekisteröimättömät mallit, julkistamaton tieto (mukaan lukien ammattisalaisuudet ja taitotieto), integroitujen piirien piirimallit, maantieteelliset merkinnät ja muut oikeudet, jotka perustuvat luovaan toimintaan yritystoiminnan, tieteen, kirjallisen ilmaisun ja taiteen aloilla.

Muut kuin rahalliset kustannukset

Hankekustannukset, joista vastataan muilla kuin rahallisilla suorituksilla.

Osapuoli	Tämän sopimuksen allekirjoittaja, jota edustavat sen sotilas- ja siviilihenkilöstö. Tätä sopimusta sovellettaessa toimeksisaajat ja toimeksisaajien tukihenkilöstö eivät ole osapuolten edustajia.
Patentti	Valtion myöntämä tai yhtä useamman valtion puolesta toimivan alueellisen viraston myöntämä oikeus estää muita valmistamasta, käyttämästä, tuomasta maahan, myymästä tai tarjoutumasta myymään keksintöä.
Hanke	Osapuolten tähän sopimukseen perustuva yhteistyö, jonka tarkoituksena on saavuttaa II artiklan (Tavoitteet) mukaiset tavoitteet ja toteuttaa III artiklan (Toiminnan laajuus) mukainen toiminta.
Hankkeen taustatieto	Tieto, jota ei tuoteta hankkeessa.
Hankemateriaali	Tässä hankkeessa käytettäväksi luovutetut materiaalit, varusteet, lopputuotteet, alajärjestelmät, komponentit, erikoistyövälineet tai testauslaitteet.
Hankkeen tulostieto	Hankkeessa tuotettu tieto.
Hanketieto	Hanketta varten luovutettu tai siinä tuotettu tai käytetty tieto.
Hankekeksintö	Minkä tahansa tekniikan alan keksintö, joka on uusi ja keksinnöllinen, jota voidaan käyttää teollisesti ja joka on keksitty tai tehty (kehitetty tai "ensimmäisenä sovellettu käyttöön") hankkeessa tehdyssä työssä. Ilmauksella "ensimmäisenä sovellettu käyttöön" tarkoitetaan ensimmäistä esittelyä, joka riittää osoittamaan keksinnön alan ammattilaiselle, että keksintö on käyttökelpoinen aiottuun tarkoitukseen aiotussa ympäristössä.
Hankesuunnitelma	Hankejohtajien laatima ja ohjauskomitean hyväksymä suunnitelma, jossa kuvataan hankkeen toimitusvaatimukset ja vaiheet.
Mahdollinen toimeksisaaja	Yhteisö, joka tekee tarjouksen osapuolen sopijaviraston kilpailuttaessa sopimuksen ja jolla on oikeus saada vientivalvonnan alaista tietoa, jos kilpailuttamiseen sisältyy tällaisen tiedon luovuttaminen.
Kolmas osapuoli	Muu valtio kuin osapuolen valtio ja luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jonka valtio ei ole osapuolen valtio.

ARTICLE I DEFINITIONS

The Parties have agreed upon the following definitions of terms used in this Surface Combatant Aluminum Structure Design Agreement (Agreement):

Aluminum Structure	Ship components constructed of aluminum alloy material contributing to the structural configuration of the ship.
Classified Information	Official Information that requires protection in the interests of national security and is so designated by the application of a security classification marking. This Information may be in oral, visual, magnetic, or documentary form or in the form of equipment or technology.
Contract	Any mutually binding legal relationship under national laws that obligates a Contractor to furnish supplies or services, and obligates one or more of the Parties to pay for them.
Contracting	The obtaining of supplies or services by Contract from sources outside the governmental organizations of the Parties. Contracting includes a description (but not determination) of supplies and services required, solicitation and selection of sources, preparation and award of Contracts, and all phases of Contract administration.
Contracting Agency	The entity within the governmental organization of a Party that has authority to enter into, administer, or terminate Contracts.
Contracting Officer	A person representing a Contracting Agency of a Party who has the authority to enter into, administer, or terminate Contracts.
Contractor	Any entity awarded a Contract by a Party's Contracting Agency.
Contractor Support Personnel	Persons specifically identified as providing administrative, managerial, scientific, or technical support services to a Party under a support Contract.
Controlled Unclassified Information	Unclassified Information to which access or distribution limitations have been applied in accordance with applicable national laws or regulations. It could include Information that has been declassified but remains controlled.
Cost Ceiling	The maximum amount of financial and non-financial contributions a Party may make to this Project.
Defense Purposes	Manufacture or other use in any part of the world by or for the armed forces of a Party.
Designated Security Authority (DSA)	The security authority designated by national authorities to be responsible for the coordination and implementation of national industrial security aspects of this Project.
Financial Costs	Project costs met with monetary contributions.

Information	Knowledge that can be communicated by any means, regardless of form or type, including, but not limited to, that of a scientific, technical, business, or financial nature, and also including photographs, reports, manuals, threat data, experimental data, test data, computer software, designs, specifications, processes, techniques, inventions, drawings, technical writings, sound recordings, pictorial representations, and other graphical presentations, whether in magnetic tape, computer memory, or any other form, and whether or not subject to Intellectual Property rights.
Intellectual Property	In accordance with the World Trade Organization Agreement on Trade-related Aspects of Intellectual Property Rights of April 15, 1994, all copyright and related rights, all rights in relation to inventions (including Patent rights), all rights in registered and unregistered trademarks (including service marks), registered and unregistered designs, undisclosed Information (including trade secrets and knowhow), layout designs of integrated circuits, geographical indications, and any other rights resulting from creative activity in the industrial, scientific, literary, and artistic fields.
Non-financial Costs	Project costs met with non-monetary contributions.
Party	A signatory to this Agreement represented by its military and civilian personnel. Contractors and Contractor Support Personnel shall not be representatives of a Party under this Agreement.
Patent	Grant by any Government or a regional office acting for more than one Government of the right to exclude others from making, using, importing, selling, or offering to sell an invention.
Project	The cooperative efforts of the Parties under this Agreement to achieve the objectives in Article II (Objectives) and accomplish the work in Article III (Scope of Work).
Project Background Information	Information not generated in the performance of this Project.
Project Equipment	Any material, equipment, end item, subsystem, component, special tooling, or test equipment provided for use in this Project.
Project Foreground Information	Information generated in the performance of this Project.
Project Information project.	Any Information provided to, generated in, or used in this Project.
Project Invention	Any invention in any field of technology, provided it is new, involves an inventive step, is capable of industrial application, and is formulated or made (conceived or "first actually reduced to practice") in the course of work performed under a Project. The

term “first actually reduced to practice” means the first demonstration, sufficient to establish to one skilled in the art to which the invention pertains, of the operability of an invention for its intended purpose and in its intended environment.

Project Plan	A plan developed by the Project Managers and approved by the Steering Committee that provides a description of the Project's delivery requirements and milestones.
Prospective Contractor	Any entity that seeks to enter into a Contract to be awarded by a Party's Contracting Agency and that, in the case of a solicitation involving the release of exportcontrolled Information, is eligible to receive such In-formation.
Third Party	A government other than the Government of a Party and any person or other entity whose government is not the Government of a Party.

II ARTIKLA TAVOITTEET

ARTICLE II OBJECTIVES

2.1. Tämän hankkeen tavoitteet ovat seuraavat:

2.1. The objectives of this Project are:

2.1.1. kehittää ja validoida Helsinki-luokan ohjusveneen testauksesta ja analysoinnista saatujen tulosten perusteella teoreettiset menetelmät, joiden avulla ennustetaan alumiinista valmistettujen alusten reagointi fyysisiin vaikutuksiin niiden käyttöön aikana,

2.1.1. To develop and validate theoretical methods for predicting the response of aluminum ships throughout their service life to physical effects, based on the results of testing and analysis of a Helsinki Class Fast Missile Craft (FMC).

2.1.2. valmistautua yhden Helsinki-luokan ohjusveneen testaukseen ja suorittaa testaus,

2.1.2. To prepare for and conduct testing on one Helsinki Class FMC.

2.1.3. analysoida Helsinki-luokan ohjusveneen testitulokset,

2.1.3. To analyze Helsinki Class FMC test results.

2.1.4. selvittää alumiinirakenteen edut ja rajoitukset pintataistelualuksissa.

2.1.4. To explore the benefits and limitations of Aluminum Structure in surface combatant applications.

III ARTIKLA TOIMINNAN LAAJUUS

ARTICLE III SCOPE OF WORK

3.1. Tämän sopimuksen perusteella suoritettava yksityiskohtainen työ kuvataan hanke-suunnitelmassa. Tähän sopimukseen perustuva työ sisältää yleisesti seuraavat tehtävät:

3.1. The detailed work to be performed under this Agreement shall be described in the Project Plan. The overall work to be carried out under this Agreement includes:

3.1.1. Saksan puolustusministeriön ja Suomen puolustusministeriön suorittamaa Helsinki-luokan ohjusveneen testausta koskevien

3.1.1. Exchange and analysis of results and other Information from the Helsinki Class FMC test conducted by the Germany MOD

tulosten ja muiden tietojen vaihto ja analysointi. Saksan puolustusministeriö ja Suomen puolustusministeriö toimittavat tulokset ja tiedon Yhdysvaltain puolustusministeriölle, ja kaikki kolme osapuolta analysoivat ne yhdessä.

3.1.2. Suomen puolustusministeriön järjestämän Suomen merivoimien yhden (1) käytöstä poistetun Helsinki-luokan ohjusveneen testauksen valmistelu ja suorittaminen. Ohjusveneen testaus vesioloissa suoritetaan Suomen aluevesillä. Saksan puolustusministeriö ja Yhdysvaltojen puolustusministeriö vastaavat testauslaitteiden toimittamisesta, asentamisesta ja poistamisesta. Suomen puolustusministeriö vastaa testialueen tarjoamisesta ja testauksen suorittamisesta.

3.1.3. Tietojen analyysit ja vertailut numeerisiin ennusteisiin. Yhdysvaltojen puolustusministeriö laatii testausta tukevat numeeriset ennusteet. Kaikki kolme osapuolta ovat itsenäisesti vastuussa tästä analysoinnista ja vertailusta.

3.1.4. Pintataistelualusten alumiinirakenteita koskevien alkuvaiheen suunnittelumenetelmien kehittäminen ja validointi. Suomen puolustusministeriö ja Yhdysvaltojen puolustusministeriö laativat yhdessä alkuvaiheen suunnittelumenetelmät.

3.1.5. Pintataistelualusten luotettavuuspohjaisten rakenteellisten suunnittelumenetelmien arviointi. Kaikki kolme osapuolta arvioivat yhdessä luotettavuuspohjaiset suunnittelumenetelmät.

3.1.6. Aluksen materiaalin testaus käyttöiän loppuun liittyvän väsymisen ja äärijuuutta koskevien materiaaliominaisuuksien osalta. Suomen puolustusministeriö luovuttaa asianomaista Helsinki-luokan ohjusvenettä koskevan materiaalin Saksan puolustusministeriölle ja Yhdysvaltojen puolustusministeriölle testausta ja tulosten toimittamista varten.

3.1.7. Aluksen käyttöiän kuormitusten ja rakenteellisen vasteen arviointi. Suomen puolustusministeriö ja Yhdysvaltojen puolustusministeriö suorittavat arvioinnin yhdessä.

and Finland MOD. The Germany MOD and Finland MOD to provide results and Information to the U.S. DoD and all three Parties shall analyze them together.

3.1.2. Preparation for and conduct of testing of one (1) retired Finnish Navy Helsinki Class FMC to be provided by the Finland MOD. In-water testing of the FMC shall be conducted in Finnish territorial waters. The Germany MOD and U.S. DoD shall be responsible for providing, installing and removing test equipment. The Finland MOD shall be responsible for providing a test range and the conduct of testing.

3.1.3. Analyses of data and comparisons with numeric predictions. The U.S. DoD shall prepare numeric predictions supporting the testing. All three Parties shall be independently responsible for this analysis and comparison.

3.1.4. Development and validation of early stage design methods for surface combatant Aluminum Structures. The Finland MOD and U.S. DoD shall jointly develop the early stage design methods.

3.1.5. Assessment of reliability-based structural design methods for surface combatants. All three Parties shall jointly assess reliability-based design methods.

3.1.6. Testing of ship material for end-of-service life fatigue and ultimate strength material properties. Finland MOD shall provide material concerning relevant Helsinki Class FMC to the Germany MOD and the U.S. DoD for them to test and provide results.

3.1.7. Evaluation of ship life time loads and structural response. The Finland MOD and U.S. DoD shall jointly perform the evaluation.

3.1.8. Suunnittelun tarkastaminen standardeja ja julkaisuja varten sekä sellaisten suositusten laatiminen, joilla menettelyjä päivitetään tarvittaessa siten, että ne kattavat alumiinista valmistettujen pintataistelualusten testauksen. Kaikki kolme osapuolta käyvät läpi ja laativat suositukset yhdessä.

3.2. Osapuolet vaihtavat ja jakavat kaiken tässä hankkeessa tuotetun tiedon tämän sopimuksen ehtojen ja määräysten mukaisesti.

3.1.8. Review of design for standards and publications and development of recommendations for updating procedures as needed to reflect the testing of aluminum surface combatants. All three Parties shall jointly review and develop recommendations.

3.2. The Parties shall exchange and share all Information generated under this Project in accordance with the terms and conditions of this Agreement.

IV ARTIKLA HALLINTO (ORGANISAATIO JA TEHTÄVÄT)

4.1. Tätä hanketta johtaa ja hallinnoi osapuolten puolesta organisaatio, joka koostuu ohjauskomiteasta ja osapuolten nimeämistä hankejohtajista. Hankejohtajat toimivat ohjauskomitean alaisuudessa tämän sopimuksen mukaisesti. Hankejohtajilla on ensisijainen vastuu hankkeen tehokkaasta toteuttamisesta, tehokkaasta hallinnoinnista ja johtamisesta tämän sopimuksen mukaisesti. Osapuolet ylläpitävät ja rahoittavat omia tätä hanketta hallinnoivia organisaatioitaan.

4.2. Kukin osapuoli nimeää ohjauskomiteaan yhden äänivaltaisen edustajan. Ohjauskomitea kokoontuu kenen tahansa edustajan pyynnöstä. Ohjauskomitean kokousten puheenjohtajana toimii kokouksen isäntänä toimivan osapuolen edustaja. Ohjauskomitean päätökset tehdään yksimielisesti. Jollei ohjauskomitea pysty tekemään päätöstä oikea-aikaisesti, kukin ohjauskomiteassa oleva edustaja saattaa päätettävän asian valtionsa ylemmän viranomaisen ratkaistavaksi. Hyväksytyyn hankesuunnitelman toteuttamista jatketaan keskeytyksettä hankejohtajien johdolla, kunnes ylempi viranomainen on ratkaissut asian.

4.3. Ohjauskomitean tehtävänä on

4.3.1. valvoa hanketta johtotasolla,

ARTICLE IV MANAGEMENT (ORGANIZATION AND RESPONSIBILITY)

4.1. This Project shall be directed and administered on behalf of the Parties by an organization consisting of a Steering Committee (SC) and Project Managers (PMs) appointed by the Parties. The SC shall have overall authority over the PMs, in accordance with this Agreement. The PMs shall have primary responsibility for effective implementation, efficient management, and direction of the Project in accordance with this Agreement. The Parties shall maintain and fund their own organizations for managing this Project.

4.2. The SC shall consist of one voting representative designated by each Party. The SC shall meet at the request of any representative. Each meeting of the SC shall be chaired by the representative of the Party hosting the meeting. Decisions of the SC shall be made unanimously. In the event that the SC is unable to reach a timely decision on an issue, each SC representative shall refer the issue to its higher authority for resolution. The approved Project Plan shall continue to be implemented without interruption under the direction of the PMs while the issue is being resolved by higher authority.

4.3. The SC shall be responsible for:

4.3.1. Exercising executive-level oversight of the Project.

4.3.2. tarkistaa tämän sopimuksen II artiklan (Tavoitteet) ja III artiklan (Toiminnan laajuus) toteutumisen eteneminen,

4.3.3. hyväksyä hankejohtajien tämän artiklan 4.6.2. kappaleen ja sen muutosten mukaisesti ohjauskomitean käsiteltäväksi saattama hankesuunnitelma sekä tarkastaa hankkeen tekninen eteneminen hankesuunnitelman mukaisesti. Hankesuunnitelma sisältää niihin kuitenkaan rajoittumatta yksityiskohtaisesti määritetyn toiminnan laajuuden ja vastaavan toiminta-aikataulun, kuten tarkoituksenmukaista.

4.3.4. tarkastaa hankkeen taloudellinen tilanne, jotta varmistetaan tämän sopimuksen V artiklan (Taloutta koskevat määräykset) määräysten täyttäminen,

4.3.5. ratkaista asiat, jotka hankejohtajat saattavat ohjauskomitean käsiteltäviksi,

4.3.6. tehdä osapuolille ehdotukset tämän sopimuksen muuttamisesta tämän sopimuksen XVI artiklan (Muuttaminen, irtisanominen, voimaantulo ja voimassaolo) mukaisesti,

4.3.7. hyväksyä hallinnointi- ja valvontasuunnitelmat, jotka koskevat sellaisen hankemateriaalin siirtoa, jonka osapuolet luovuttavat hankkeen toteuttamisen tueksi tämän sopimuksen VII artiklan (Hankemateriaali) mukaisesti,

4.3.8. ylläpitää hankkeen turvallisuusnäkökohtien valvontaa, mukaan lukien hankkeen turvallisuusohjeiden mukaisen määrätyn turvallisuusviranomaisen antaman hyväksynnän tarkastaminen ja hankkiminen ennen turvallisuusluokitellun tiedon tai valvotun turvallisuusluokittelemattoman tiedon siirtoa,

4.3.9. ratkaista mahdollisimman tehokkaasti yhdessä asianomaisen osapuolen vientivalvontaviranomaisten kanssa sellaiset vientivalvonta-asiat, jotka kuka tahansa hankejohtaja saattaa käsiteltäviksi tämän artiklan 4.6.8. kappaleen mukaisesti tai jotka osapuolen edustaja ohjauskomiteassa saattaa käsiteltäviksi tämän sopimuksen VIII artiklan (Hanketiedon luovuttaminen ja käyttö) 8.1.2.4. kappaleen mukaisesti,

4.3.2. Reviewing progress towards accomplishing Article II (Objectives) and Article III (Scope of Work) of this Agreement.

4.3.3. Approving the Project Plan submitted by the PMs in accordance with subparagraph 4.6.2. of this Article, and any revisions thereto, and re-viewing the technical progress of the Project against the Project Plan. The Project Plan shall include, but not be limited to, a detailed scope of work and corresponding work schedule, as appropriate.

4.3.4. Reviewing the financial status of the Project to ensure compliance with the conditions of Article V (Financial Provisions) of this Agreement.

4.3.5. Resolving issues brought forth by the PMs.

4.3.6. Proposing to the Parties amendments to this Agreement in accordance with Article XVI (Amendment, Termination, Entry into Force, and Duration) of this Agreement.

4.3.7. Approving plans to manage and control the transfer of Project Equipment provided by any Party to support the execution of the Project in accordance with Article VII (Project Equipment) of this Agreement.

4.3.8. Maintaining oversight of the security aspects of the Project, including reviewing and obtaining approval from the appropriate Designated Security Authority of a Project Security Instruction (PSI) prior to the transfer of Classified Information or Controlled Unclassified Information.

4.3.9. Employing its best efforts to resolve, in consultation with the export control authorities of the Party concerned, any export control issues raised by any PM in accordance with subparagraph 4.6.8. of this Article or raised by a Party's SC representative in accordance subparagraph 8.1.2.4. of Article VIII (Disclosure and Use of Project Information) of this Agreement.

4.3.10. seurata tämän sopimuksen XII artiklan (Myynnit ja siirrot kolmansille osapuolille) mukaisesti sallittuja kolmansille osapuolille tehtyjä myyntejä ja siirtoja,

4.3.11. tarkastaa hankejohtajien ohjauskomitean käsiteltäväksi saattama puolivuositainen tilanneraportti.

4.4. Hankkeen hallinnointia varten perustetaan hanketoimistot Washington D.C.:hen, Espooseen Suomeen ja Eckernfördeeseen Saksaan. Yhdysvaltain laivasto valitsee Yhdysvaltojen puolustusministeriön hankejohtajan, Suomen Merivoimien Tutkimuslaitos valitsee Suomen puolustusministeriön hankejohtajan ja Saksan Technical Center For Ships and Naval Weapons WTD71 valitsee Saksan puolustusministeriön hankejohtajan, ja nämä hankejohtajat vastaavat tämän sopimuksen täytäntöönpanosta ja hankkeen toteuttamisesta.

4.5. Hankejohtajat vastaavat niiden tehtävien hallinnoinnista, joista heidän edustamansa osapuoli on vastuussa tämän sopimuksen III artiklan (Toiminnan laajuus) mukaisesti.

4.6. Hankejohtajien tehtävänä on vastuullaan olevien asioiden osalta

4.6.1. hallinnoida tässä sopimuksessa kuvattun hankkeen kustannuksia, aikataulua ja suoritusvaatimuksia sekä teknisiä ja turvallisuus- ja talousasioita,

4.6.2. laatia hankesuunnitelma ja sen tarvittavat muutokset tämän artiklan 4.3.3. kappaleessa kuvatun mukaisesti, esittää hankesuunnitelma ja sen mahdolliset muutokset ohjauskomitean hyväksyttäväksi ja toteuttaa ohjauskomitean hyväksymä suunnitelma ja sen mahdolliset muutokset,

4.6.3. toteuttaa hankkeen taloudelliset seikat tämän sopimuksen V artiklan (Taloutta koskevat määräykset) mukaisesti,

4.6.4. saattaa ohjauskomitean käsiteltäviksi asiat, joita hankejohtaja ei voi ratkaista,

4.3.10. Monitoring Third Party sales and transfers authorized in accordance with Article XII (Third Party Sales and Transfers) of this Agreement.

4.3.11. Reviewing the semi-annual status report submitted by the PMs.

4.4. Project offices shall be established in Washington, D.C., in Espoo, Finland, and in Eckernförde, Germany, to manage the Project. The U.S. Department of the Navy shall appoint the U.S. DoD PM, the Finnish Naval Research Institute shall appoint the Finland MOD PM, and the German Technical Center For Ships and Naval Weapons WTD71 shall appoint the German MOD PM, all of whom shall be responsible for implementing this Agreement and for carrying out the Project.

4.5. The PMs are responsible for management of those tasks for which their Party has responsibility as identified in Article III (Scope of Work) of this Agreement.

4.6. For matters under their cognizance, the PMs shall be responsible for:

4.6.1. Managing the cost, schedule, performance requirements, technical, security, and financial aspects of the Project described in this Agreement.

4.6.2. Developing a Project Plan, and any necessary revisions thereto, as described in subparagraph 4.3.3. of this Article; submitting the Project Plan and any revisions for SC approval; and implementing the plan and any revisions upon SC approval.

4.6.3. Executing the financial aspects of the Project in accordance with Article V (Financial Provisions) of this Agreement.

4.6.4. Referring issues to the SC that cannot be resolved by the PM.

4.6.5. laatia tähän sopimukseen liittyvät muutokset ja tehdä ohjauskomitealle ehdotukset tämän sopimuksen muuttamisesta,

4.6.6. laatia ja toteuttaa ohjauskomitean hyväksyminä suunnitelmat, jotka koskevat minä tahansa osapuolen tämän sopimuksen VII artiklan (Hankemateriaali) mukaisesti luovutettaman hankemateriaalin siirron hallinnointia ja valvontaa,

4.6.7. laatia hankkeen turvallisuusohjeet ja hankkeen turvallisuusluokitusopas ja esittää ne ohjauskomitealle kolmen kuukauden kuluessa tämän sopimuksen allekirjoittamisesta sekä soveltaa niitä ohjauskomitean hyväksytyä ne lopullisesti,

4.6.8. seurata tämän sopimuksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavia vientivalvontajärjestelyjä sekä saattaa tarpeen mukaan välittömästi ohjauskomitean käsiteltäviksi tämän sopimuksen täytäntöönpanoa mahdollisesti haittaavat vientivalvonta-asiat,

4.6.9. toimittaa ohjauskomitealle puoli-vuosittainen tilanneraportti sekä muut vastaavat ohjauskomitean määräämät raportit,

4.6.10. valita hankkeen turvallisuusvastaava.

4.6.5. Developing and recommending amendments to this Agreement to the SC.

4.6.6. Developing and implementing SC-approved plans to manage and control the transfer of Project Equipment provided by either Party in accordance with Article VII (Project Equipment) of this Agreement.

4.6.7. Developing and forwarding to the SC a PSI and a Classification Guide for the Project within three months after Agreement signature, and implementing them upon final approval.

4.6.8. Monitoring export control arrangements required to implement this Agreement and, if applicable, referring immediately to the SC any export control issues that could adversely affect the implementation of this Agreement.

4.6.9. Providing a semi-annual status report to the SC, and other such reports as directed by the SC.

4.6.10. Appointing a Project security officer.

V ARTIKLA TALOUTTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

5.1. Kukin osapuoli vastaa täysimääräisesti rahallisista kustannuksista ja muista kuin rahallisista kustannuksista, jotka sille aiheutuvat tämän sopimuksen mukaisten toimintojen suorittamisesta, johtamisesta ja hallinnoinnista, ja kaikki tällaiset kustannukset katsotaan osaksi kunkin osapuolen panosta hankkeeseen. Näihin kustannuksiin sisältyvät rahalliset ja muut kuin rahalliset suoritukset (esim. kunkin osapuolen hankehenkilöstön palkat, matkakulut ja päivärahat) sekä sopimukseen liittyvät kustannukset.

5.2. Osapuolet ovat keskenään määrittäneet seuraavien, muiden kuin rahallisten suoritus-ten arvot:

ARTICLE V FINANCIAL PROVISIONS

5.1. Each Party shall bear the full Financial Costs and Non-financial Costs it incurs for performing, managing, and administering its activities under this Agreement and all such costs shall be included as part of each Party's contributions to the Project. These costs include financial and non-financial contributions (e.g., salaries, travel, and per diem costs for each Party's Project personnel), as well as any Contract costs.

5.2. The Parties have mutually determined the values for the following non-financial contributions:

5.2.1. Suomen puolustusministeriön muihin kuin rahallisiin suorituksiin sisältyvät niihin kuitenkin rajoittumatta yhden Helsinki-luokan ohjusveneen käyttö sekä taustatieto, joka on peräisin yhdessä Saksan puolustusministeriön kanssa tehdyistä Helsinki-luokan ohjusveneen testeistä.

5.2.2. Saksan puolustusministeriön muihin kuin rahallisiin suorituksiin sisältyvät niihin kuitenkin rajoittumatta Helsinki-luokan ohjusveneen testauksessa käytettävät testauslaitteet sekä taustatieto, joka on peräisin yhdessä Suomen puolustusministeriön kanssa tehdyistä Helsinki-luokan ohjusveneen testeistä, ja muu materiaalia koskeva testitieto.

5.2.3. Yhdysvaltojen puolustusministeriön muihin kuin rahallisiin suorituksiin sisältyvät Helsinki-luokan ohjusveneen testauksessa käytettävät testauslaitteet.

5.3. Kukin osapuoli rahoittaa täysimääräisesti osallistumisensa tähän hankkeeseen. Osapuolet arvioivat, että niiden tähän sopimukseen perustuvien velvoitteiden suorittaminen (eli niiden rahalliset ja muut kuin rahalliset suoritukset) ei ylitä seuraavia kustannuskattoja:

Yhdysvaltojen puolustusministeriö: 3,000 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria

Suomen puolustusministeriö: 2,207 miljoonaa euroa

Saksan puolustusministeriö: 2,207 miljoonaa euroa

Kunkin osapuolen rahalliset ja muut kuin rahalliset suoritukset vastaavat kolmannesta hankkeen rahallisista ja muista kuin rahallisista kokonaiskustannuksista.

5.4. Osapuolet suorittavat parhaansa mukaan tai antavat suorittaa puolestaan tämän sopimuksen III artiklassa (Toiminnan laajuus) määritetyn työn ja suorittavat kaikki tämän sopimuksen mukaiset velvoitteensa tämän artiklan 5.3. kappaleessa määritettyjen kustannuskattojen rajoissa.

5.2.1. The non-financial contributions of the Finland MOD include, but are not limited to, the use of one Helsinki Class FMC and background Information from tests conducted with the Germany MOD on a Helsinki Class FMC.

5.2.2. The non-financial contributions of the Germany MOD include, but are not limited to, test equipment to be used in the Helsinki Class FMC test and back-ground Information from tests conducted with Finland MOD on a Helsinki Class FMC and other material test data.

5.2.3. The non-financial contribution of the U.S. DoD includes test equipment to be used in the Helsinki Class FMC test.

5.3. Each Party shall fund the full extent of its participation in this Project. The Parties estimate that the performance of their obligations under this Agreement (that is, their financial and non-financial contributions) shall not exceed the following Cost Ceilings:

U.S. DoD: 3.000 million U.S. dollars

Finland MOD: 2.207 million Euro

Germany MOD: 2.207 million Euro

The financial and non-financial contributions of each Party represent one-third of the full Financial and Non-financial Costs of the Project.

5.4. The Parties shall use their best efforts to perform, or to have performed, the work specified in Article III (Scope of Work) of this Agreement and fulfill all the obligations under this Agreement within the Cost Ceilings specified in paragraph 5.3. of this Article.

5.5. Edellä kuvatun mukaisesti kukin osapuoli vastaa tasapuolisella osuudella hankkeen kaikista rahallisista kustannuksista ja muista kuin rahallisista kustannuksista, mukaan lukien yleiskustannukset, hallintokustannukset ja vaateista aiheutuvat kustannukset. Työn määräytyminen tarkoittaa hankkeen työnjakoa, ja kukin osapuoli saa tasapuolisen osuuden hankkeen tuloksista tässä sopimuksessa, mukaan lukien VIII artikla (Hanketiedon luovuttaminen ja käyttö), määritetyn mukaisesti.

5.6. Osapuolten yhteistyö, joka ylittää yhteisesti sovitun tämän sopimuksen III artiklassa (Toiminnan laajuus) määritetyn toiminnan, edellyttää osapuolten keskinäistä suostumusta.

5.7. Seuraavista kustannuksista vastaa kokonaan se osapuoli, jolle kustannukset aiheutuvat, eikä niiden katsota kuuluvan kyseisen osapuolen tämän artiklan 5.3. kappaleessa määritetyn kustannuskaton alaisiin kustannuksiin:

5.7.1. kustannukset, jotka aiheutuvat osapuolelle yksinomaan sen määrittämistä kansallisista vaatimuksista

5.7.2. kaikki muut tämän sopimuksen soveltamisalaan kuulumattomat kustannukset.

5.8. Osapuoli ilmoittaa viipymättä muille osapuolille, jolleivät käytettävissä olevat varat riitä sen tehtävien suorittamiseen tämän sopimuksen mukaisesti. Jos osapuoli ilmoittaa muille osapuolille, että se lopettaa tämän hankkeen rahoituksen tai vähentää sitä, kaikki osapuolet neuvottelevat välittömästi keskenään, jotta toimintaa voitaisiin jatkaa mukautettuna.

VI ARTIKLA SOPIMUKSIA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

6.1. Mikäli jokin osapuoli katsoo, että sen velvoitteiden suorittamiseksi tämän sopimuksen III artiklan (Toiminnan laajuus) mukaisesti on välttämätöntä tehdä sopimus, kysei-

5.5. As described above, each Party shall contribute its equitable share of the full Financial Costs and Non-financial Costs of the Project, including overhead costs, administrative costs, and costs of claims. The assignment of work represents a sharing of work to be performed under the Project, and each Party shall receive an equitable share of the results of the Project as set out in this Agreement, including Article VIII (Disclosure and Use of Project Information).

5.6. Cooperative efforts of the Parties over and above the jointly determined work set forth in Article III (Scope of Work) of this Agreement shall be subject to future mutual consent of the Parties.

5.7. The following costs shall be borne entirely by the Party incurring the costs and shall not be considered as part of that Party's cost subject to the Cost Ceiling set out in paragraph 5.3. of this Article:

5.7.1. Costs associated with any unique national requirements identified by a Party.

5.7.2. Any other costs outside the scope of this Agreement.

5.8. A Party shall promptly notify the other Parties if available funds are not adequate to fulfill its obligations under this Agreement. If a Party notifies the other Parties that it is terminating or reducing its funding for this Project, all Parties shall immediately consult with a view toward continuation on a modified basis.

ARTICLE VI CONTRACTING PROVISIONS

6.1. If any Party determines that Contracting is necessary to fulfill that Party's obligations under Article III (Scope of Work) of this Agreement, that Party shall contract in

nen osapuoli tekee sopimuksen kansallisia lakejaan, määräyksiään ja menettelyjään noudattaen.

6.2. Kun osapuoli tekee yksin sopimuksen tämän sopimuksen mukaisen tehtävän suorittamisesta, se vastaa yksin sopimuksen tekemisestä, eikä muilla osapuolilla ole tällaisista sopimuksista johtuvia vastuita.

6.3. Hankejohtajille toimitetaan pyynnöstä osapuolten suorittamien kaikkien sopimus-toimien osalta kopio kaikista työselvityksistä ennen tarjouspyyntöjen esittämistä.

6.4. Kunkin osapuolen sopijavirasto käy tarvittavat neuvottelut saadakseen tämän sopimuksen VIII artiklassa (Hanketiedon luovuttaminen ja käyttö) edellytettävät oikeudet käyttöä ja luovuttaa hanketietoa. Kunkin osapuolen sopijavirasto sisällyttää mahdollisiin sopimuksiinsa (ja vaatii alihankkijoitaan sisällyttämään alihankintasopimuksiin) asianmukaiset määräykset tämän sopimuksen vaatimusten täyttämiseksi, mukaan lukien tämän sopimuksen VIII artikla (Hanketiedon luovuttaminen ja käyttö), IX artikla (Valvottu turvallisuusluokittelematon tieto), XI artikla (Turvallisuus), XII artikla (Myynnit ja siirrot kolmansille osapuolille) ja XVI artikla (Muuttaminen, irtisanominen, voimaantulo ja voimassaolo) ja mukaan lukien tämän sopimuksen, erityisesti tämän artiklan 6.5. ja 6.6. kappaleen, mukaiset vientivalvontamääräykset. Sopimusta tehtäessä kunkin osapuolen sopijavirkamies tiedottaa mahdollisille toimeksisaajille niiden velvollisuudesta ilmoittaa välittömästi sopijavirastolle ennen sopimuksen tekemistä, koskeeko niitä mahdollisesti lupa tai sopimus, joka rajoittaa kyseisen osapuolen vapautta luovuttaa tietoa tai sallia sen käyttö. Lisäksi sopijavirkamies kehottaa mahdollisia toimeksisaajia välttämään parhaansa mukaan tekemästä uusia sopimuksia tai järjestelyjä, jotka aiheuttavat rajoituksia.

6.5. Kukin osapuoli velvoittaa toimeksisaajansa oikeudellisesti olemaan siirtämättä edelleen tai muutoin käyttämättä muiden osapuolten luovuttamaa vientivalvonnan alaista tietoa muuhun tarkoitukseen kuin tässä sopimukses-

accordance with its respective national laws, regulations, and procedures.

6.2. When one Party individually contracts to perform a task under this Agreement, it shall be solely responsible for its own Contracting, and the other Parties shall not be subject to any liability arising from such Contracts.

6.3. For all Contracting activities performed by any Party, the PMs shall, upon request, be provided a copy of all statements of work prior to the issuance of solicitations.

6.4. Each Party's Contracting Agency shall negotiate to obtain the rights to use and disclose Project Information required by Article VIII (Disclosure and Use of Project Information) of this Agreement. Each Party's Contracting Agency shall insert into its prospective Contracts (and require its subcontractors to insert in subcontracts) suitable provisions to satisfy the requirements of this Agreement, including Article VIII (Disclosure and Use of Project Information), Article IX (Controlled Unclassified Information), Article XI (Security), Article XII (Third Party Sales and Transfers), and Article XVI (Amendment, Termination, Entry into Force, and Duration) of this Agreement, and including export control provisions in accordance with this Agreement, in particular paragraphs 6.5. and 6.6. of this Article. During the Contracting process, each Party's Contracting Officer shall advise Prospective Contractors of their responsibility to notify immediately the Contracting Agency, before Contract award, if they are subject to any license or agreement that will restrict that Party's freedom to disclose Information or permit its use. The Contracting Officer shall also advise Prospective Contractors to employ their best efforts not to enter into any new agreement or arrangement that will result in restrictions.

6.5. Each Party shall legally bind its Contractors to a requirement that the Contractor shall not retransfer or otherwise use export-controlled Information furnished by the other Party for any purpose other than the purposes

sa sallittuihin tarkoituksiin. Toimeksisaajat velvoitetaan oikeudellisesti myös olemaan siirtämättä vientivalvonnan alaista tietoa edelleen toiselle toimeksisaajalle tai alihankkijalle, ellei tätä toimeksisaajaa tai alihankkijaa ole velvoitettu oikeudellisesti rajaamaan tiedon käyttö tässä sopimuksessa sallittuihin tarkoituksiin. Muut osapuolet saavat siirtää osapuolen tämän sopimuksen mukaisesti luovuttamaa vientivalvonnan alaista tietoa edelleen toimeksisaajilleen ainoastaan, jos tässä kappaleessa edellytetyt oikeudelliset velvoitteet on saatettu voimaan.

6.6. Kukin osapuoli velvoittaa mahdolliset toimeksisaajansa oikeudellisesti olemaan siirtämättä edelleen tai muutoin käyttämättä muun osapuolen luovuttamaa vientivalvonnan alaista tietoa muuhun tarkoitukseen kuin tarjouksen tekemiseen kilpailutettaessa sopimuksia, joilla edistetään tässä sopimuksessa sallittuja tarkoituksia. Mahdolliset toimeksisaajat eivät saa käyttää tällaista tietoa muuhun tarkoitukseen, ellei niiden kanssa tehdä sopimusta. Lisäksi mahdolliset toimeksisaajat velvoitetaan oikeudellisesti olemaan siirtämättä vientivalvonnan alaista tietoa edelleen mahdolliselle alihankkijalle, ellei tätä ole velvoitettu oikeudellisesti rajaamaan vientivalvonnan alaisen tiedon käyttöä tarjouksen tekemiseen kilpailutettaessa sopimuksia. Muut osapuolet saavat siirtää osapuolen tämän sopimuksen mukaisesti luovuttamaa vientivalvonnan alaista tietoa edelleen mahdollisille toimeksisaajilleen ainoastaan, jos tässä kappaleessa edellytetyt oikeudelliset velvoitteet on saatettu voimaan. Tiedot vastaanottava osapuoli ilmoittaa tiedot luovuttavan osapuolen pyynnöstä mahdolliset toimeksisaajansa ja mahdolliset alihankkijansa, jotka vastaanottavat tällaista vientivalvonnan alaista tietoa.

6.7. Jollei osapuolen sopijavirasto pysty hankkimaan riittäviä tämän sopimuksen VIII artiklassa (Hanketiedon luovuttaminen ja käyttö) edellytettyjä oikeuksia käyttää ja luovuttaa hanketietoa tai jos sen toimeksisaajat tai mahdolliset toimeksisaajat ilmoittavat sille tiedon luovuttamisen ja käytön rajoituksista, kyseisen osapuolen hankejohtaja ilmoittaa näistä rajoituksista muiden osapuolten hankejohtajille.

authorized under this Agreement. The Contractor shall also be legally bound not to retransfer the export-controlled Information to another Contractor or subcontractor unless that Contractor or subcontractor has been legally bound to limit use of the Information to the purposes authorized under this Agreement. Export-controlled Information furnished by one Party under this Agreement may only be retransferred by another Party to its Contractors if the legal obligations required by this paragraph have been established.

6.6. Each Party shall legally bind its Prospective Contractors to a requirement that the Prospective Contractor shall not retransfer or otherwise use export-controlled Information furnished by the other Parties for any purpose other than responding to a solicitation issued in furtherance of the purposes authorized under this Agreement. Prospective Contractors shall not be authorized use for any other purpose if they are not awarded a Contract. The Prospective Contractors shall also be legally bound not to retransfer the export-controlled Information to a prospective subcontractor unless that prospective subcontractor has been legally bound to limit use of the export-controlled Information for the purpose of responding to the solicitation. Export-controlled Information furnished by one Party under this Agreement may only be retransferred by another Party to its Prospective Contractors if the legal obligations required by this paragraph have been established. Upon request by the furnishing Party, the receiving Party shall identify its Prospective Contractors and prospective subcontractors receiving such export-controlled Information.

6.7. In the event a Party's Contracting Agency is unable to secure adequate rights to use and disclose Project Information as required by Article VIII (Disclosure and Use of Project Information) of this Agreement, or is notified by Contractors or Prospective Contractors of any restrictions on the disclosure and use of Information, that Party's PM shall notify the other Parties' PMs of the restrictions.

6.8. Kunkin osapuolen hankejohtaja ilmoittaa viipymättä muiden osapuolten hankejohtajille mahdollisista kasvaneista kustannuksista, aikataulun viivästymisistä tai suoritusongelmista, jotka liittyvät kyseisen osapuolen sopijaviraston vastuulla olevaan sopimukseen.

VII ARTIKLA HANKEMATERIAALI

7.1. Kukin osapuoli voi luovuttaa muille osapuolille hankemateriaalia, joka katsotaan tarvittavan tämän sopimuksen täytäntöön panemiseksi. Hankemateriaali jää sen luovuttavan osapuolen omistukseen. Hankejohtajat laativat luettelon kaikesta hankemateriaalista, jonka osapuoli luovuttaa toiselle osapuolelle, ja ylläpitävät sitä, ja ohjauskomitea hyväksyy tämän luettelon.

7.2. Hankemateriaalin vastaanottanut osapuoli pitää hankemateriaalin hyvässä ja käytökelpoisessa kunnossa. Jollei hankemateriaalin luovuttanut osapuoli ole sallinut sen kuluttamista tai muuta käyttämistä ilman luovuttaneelle osapuolelle suoritettavaa korvausta, hankemateriaalin vastaanottanut osapuoli palauttaa sen luovuttaneelle osapuolelle yhtä hyvässä kunnossa kuin se on vastaanotettu, lukuun ottamatta odotettavissa olevaa tavanomaista kulumista, tai palauttaa hankemateriaalin ja maksaa sen kunnostamisesta aiheutuvat kustannukset. Jos hankemateriaali vahingoittuu siten, ettei sitä kannata korjata, hankemateriaalin vastaanottanut osapuoli palauttaa sen luovuttaneelle osapuolelle (jollei luovuttanut osapuoli ole kirjallisesti toisin määrännyt) ja maksaa siitä luovuttaneen osapuolen kansallisten lakien ja määräysten mukaisesti laskettavan jälleenhankintahinnan. Mikäli hankemateriaali menetetään sen ollessa vastaanottaneen osapuolen hallussa, vastaanottanut osapuoli antaa luovuttaneelle osapuolelle menetystä koskevan todistuksen ja maksaa jälleenhankintahinnan.

7.3. Luovuttava osapuoli toimittaa hankemateriaalin vastaanottavalle osapuolelle keskinäisesti sovitussa paikassa. Hankemateriaali siirtyy luovuttavan osapuolen hallinnasta vastaanottavien osapuolen hallintaan, kun han-

6.8. Each Party's PM shall promptly advise the other Parties' PMs of any cost growth, schedule delay, or performance problems under any Contract for which its Contracting Agency is responsible.

ARTICLE VII PROJECT EQUIPMENT

7.1. Each Party may provide Project Equipment identified as being necessary for executing the Agreement to another Party. Project Equipment shall remain the property of the providing Party. A list of all Project Equipment provided by one Party to another Party shall be developed and maintained by the PMs and approved by the SC.

7.2. The receiving Party shall maintain any such Project Equipment in good order, repair, and operable condition. Unless the providing Party has authorized the Project Equipment to be expended or otherwise consumed without reimbursement to the providing Party, the receiving Party shall return the Project Equipment to the providing Party in as good condition as received, normal wear and tear excepted, or return the Project Equipment and pay the cost to restore it. If the Project Equipment is damaged beyond economical repair, the receiving Party shall return the Project Equipment to the providing Party (unless otherwise specified in writing by the providing Party) and pay the replacement value, which shall be computed pursuant to the providing Party's national laws and regulations. If the Project Equipment is lost while in the custody of the receiving Party, the receiving Party shall issue a certificate of loss to the providing Party and pay the replacement value.

7.3. The providing Party shall deliver Project Equipment to the receiving Party at a mutually determined location. Possession of the Project Equipment shall pass from the providing Party to the receiving Party at the

kemateriaali vastaanotetaan. Hankemateriaalin siirtäminen edelleen on vastaanottavan osapuolen vastuulla.

7.4. Vastaanottava osapuoli käyttää kaikkea siirrettävää hankemateriaalia ainoastaan tämän sopimuksen täytäntöön panemiseen, jollei luovuttanut osapuoli ole antanut muuhun kirjallista suostumustaan. Lisäksi tämän sopimuksen XII artiklan (Myynnit ja siirrot kolmansille osapuolille) mukaisesti hankemateriaalia ei siirretä edelleen eikä myydä kolmannelle osapuolelle ilman luovuttaneen osapuolen etukäteen antamaa kirjallista suostumusta.

7.5. Osapuolelle tämän sopimuksen mukaisesti siirretty hankemateriaali palautetaan luovuttaneelle osapuolelle ennen tämän sopimuksen irtisanomista tai voimassaolon päättymistä.

7.6. Suomen puolustusministeriön Helsinki-luokan ohjusvenettä, Saksan puolustusministeriön testauslaitteita ja Yhdysvaltojen puolustusministeriön testauslaitteita ei siirretä toiselle osapuolelle. Näin ollen tämän artiklan 7.1.–7.5. kappaleen määräyksiä ei sovelleta Helsinki-luokan ohjusveneeseen ja testauslaitteisiin. Vaikka osapuolten tarkoituksena ei ole hankkeen aikana vahingoittaa eikä tuhota Suomen puolustusministeriön Helsinki-luokan ohjusvenettä ja siinä olevia Saksan puolustusministeriön ja Yhdysvaltojen puolustusministeriön testauslaitteita, osapuolet ovat tietoisia siitä, että tällainen vahingoittuminen tai tuhoutuminen voi tapahtua testin valmistelun tai suorittamisen aikana. Kaikki osapuolet hyväksyvät Helsinki-luokan ohjusveneeseen testauksessa käytettävien laitteidensa vahingoittumisen tai menettämisen riskin, eivätkä hae muilta osapuolilta korvausta tällaisesta vahingoittumisesta tai menetyksestä.

VIII ARTIKLA HANKETIEDON LUOVUTTAMINEN JA KÄYTTÖ

8.1. Yleistä

8.1.1. Kaikki osapuolet ovat tietoisia siitä, että onnistunut yhteistyö riippuu tämän hank-

time of receipt of the Project Equipment. Any further transportation is the responsibility of the receiving Party.

7.4. All Project Equipment that is transferred shall be used by the receiving Party only for the purposes of carrying out this Agreement, unless otherwise agreed to in writing by the providing Party. In addition, in accordance with Article XII (Third Party Sales and Transfers) of this Agreement, Project Equipment shall not be re-transferred or sold to a Third Party without the prior written consent of the providing Party.

7.5. Project Equipment transferred to one Party under this Agreement shall be returned to the providing Party prior to the termination or expiration of this Agreement.

7.6. The Finland MOD's Helsinki Class FMC, the Germany MOD's test equipment and the U.S. DoD's test equipment shall not be transferred to another Party. Therefore, the provisions of paragraphs 7.1. through 7.5. of this Article do not apply to the Helsinki Class FMC and the test equipment. While the Parties do not intend during the Project to damage or destroy the Finland MOD's Helsinki Class FMC and the Germany MOD and U.S. DoD's test equipment on it, the Parties recognize that such damage or destruction may occur during preparation of the test or during the test. Each Party accepts the risk of damage or loss of its equipment used in the Helsinki Class FMC test and shall not seek reimbursement from the other Parties for such damage or loss.

ARTICLE VIII DISCLOSURE AND USE OF PROJECT INFORMATION

8.1. General

8.1.1. All Parties recognize that successful collaboration depends on full and prompt ex-

keen toteuttamiseksi tarvittavan tiedon täysimittaisesta ja nopeasta vaihtamisesta. Osapuolet hankkivat riittävän hanketiedon ja riittävät oikeudet sen käyttämiseen, jotta tämän sopimuksen II artikla (Tavoitteet) ja III artikla (Toiminnan laajuus) voidaan toteuttaa. Hankittavan hanketiedon luonne ja määrä ovat tämän sopimuksen II artiklan (Tavoitteet) ja III artiklan (Toiminnan laajuus) tavoitteiden mukaiset. Osapuolet hyväksyvät VI artiklan (Sopimuksia koskevat määräykset) 6.7. kappaleeseen perustuvat velvollisuutensa tilanteissa, joissa ne eivät pysty hankkimaan riittäviä tämän sopimuksen VIII artiklassa (Hanketietojen luovuttaminen ja käyttö) edellytettyjä oikeuksia käyttää ja luovuttaa hanketietoa.

8.1.2. Hanketiedon siirtoon sovelletaan seuraavia vientivalvontamääräyksiä:

8.1.2.1. Hanketietoa siirrettäessä noudatetaan luovuttavan osapuolen sovellettavia vientivalvontalakeja ja määräyksiä.

8.1.2.2. Jolleivät luovuttavan osapuolen asianmukaisesti valtuutetut viranomaiset määrää muita rajoituksia ajankohtana, jolloin hanketieto siirretään toiselle osapuolelle, kaikki luovuttavan osapuolen muille osapuolille luovuttama vientivalvonnan alainen tieto voidaan siirtää edelleen muiden osapuolten toimeksisaajille, alihankkijoille, mahdollisille toimeksisaajille ja mahdollisille alihankkijoille, tämän sopimuksen VI artiklan (Sopimuksia koskevat määräykset) 6.5. ja 6.6. kappaleiden määräysten mukaisesti.

8.1.2.3. Vientivalvonnan alaista tietoa voivat luovuttaa yhden osapuolen valtion toimeksisaajat, alihankkijat, mahdolliset toimeksisaajat ja mahdolliset alihankkijat muiden osapuolten valtioiden toimeksisaajille, alihankkijoille, mahdollisille toimeksisaajille ja mahdollisille alihankkijoille tämän sopimuksen mukaisesti, jollei muuta johdu sellaisiin lupiin tai muihin hyväksyntöihin sisältyvistä ehdoista, jotka ensin mainitun osapuolen valtio on antanut sovellettavien vientivalvontasäännönsä ja määräystensä mukaisesti.

change of Information necessary for carrying out this Project. The Parties intend to acquire sufficient Project Information and rights to use such Information to enable the accomplishment of Article II (Objectives) and Article III (Scope of Work) of this Agreement. The nature and amount of Project Information to be acquired shall be consistent with the objectives stated in Article II (Objectives) and Article III (Scope of Work) of this Agreement. The Parties acknowledge their obligations under paragraph 6.7. of Article VI (Contracting Provisions) when they are unable to secure adequate rights to use and disclose Project Information as required by Article VIII (Disclosure and Use of Project Information) of this Agreement.

8.1.2. The following export control provisions shall apply to the transfer of Project Information:

8.1.2.1. Transfer of Project Information shall be consistent with the furnishing Party's applicable export control laws and regulations.

8.1.2.2. Unless otherwise restricted by duly authorized officials of the furnishing Party at the time of transfer to another Party, all export-controlled Information furnished by one Party to another Party may be retransferred to the other Party's Contractors, subcontractors, Prospective Contractors, and prospective subcontractors, subject to the requirements of paragraphs 6.5. and 6.6. of Article VI (Contracting Provisions) of this Agreement.

8.1.2.3. Export-controlled Information may be furnished by Contractors, subcontractors, Prospective Contractors, and prospective subcontractors of one Party's nation to the Contractors, subcontractors, Prospective Contractors, and prospective subcontractors of another Party's nation pursuant to this Agreement, subject to the conditions established in licenses or other approvals issued by the Government of the former Party in accordance with its applicable export control laws and regulations.

8.1.2.4. Jos osapuoli katsoo tarpeelliseksi rajoittaa vientivalvonnan alaisen tiedon siirtämistä edelleen tämän artiklan 8.1.2.2. kapaleen mukaisesti, se ilmoittaa asiasta viipymättä muille osapuolille. Jos rajoitusta sovelletaan ja sen kohteena oleva yksi tai useampi osapuoli vastustaa sitä, ohjauskomiteassa toimiva kyseisen osapuolen edustaja ilmoittaa asiasta viipymättä ohjauskomiteassa toimiville muiden osapuolten edustajille, ja nämä neuvottelevat välittömästi keskenään keinoista ratkaista nämä asiat tai lieventää niiden haittavaikutuksia.

8.1.2.5. Tiedon suojaamiseen liittyvien tämän sopimuksen velvoitteiden, erityisesti VIII artiklan (Hanketiedon luovuttaminen ja käyttö), IX artiklan (Valvottu turvallisuusluokittelamaton tieto), XI artiklan (Turvallisuus) ja XII artiklan (Myynnit ja siirrot kolmansille osapuolille), estämättä VI artiklan (Sopimuksia koskevat määräykset) ja tämän artiklan erityisiä vientivalvontamääräyksiä ei sovelleta tiedon siirtämiseen, jos siirron toisena osapuolena ei ole Yhdysvaltojen puolustusministeriö ja tähän tiedon vaihtoon ei sisälly Yhdysvaltojen vientivalvonnan alaista tietoa.

8.2. Valtion tulostieto

8.2.1. Luovuttaminen: Kaikki osapuolen so-tilas- tai siviilihenkilöstön tuottama hankkeen tulostieto (jäljempänä "valtion tulostieto") luovutetaan viipymättä ja maksutta osapuolille.

8.2.2. Käyttö: Kukin osapuoli saa käyttää tai antaa käytettäväksi kaikkea valtion tulostietoa maksutta puolustustarkoituksiin. Valtion tulostiedon tuottaneella osapuolella säilyvät lisäksi kaikki oikeudet tiedon käyttöön. Tiedon myymiseen tai muuhun siirtämiseen kolmannelle osapuolelle sovelletaan tämän sopimuksen XII artiklan (Myynnit ja siirrot kolmansille osapuolille) määräyksiä.

8.3. Valtion taustatieto

8.3.1. Luovuttaminen: Kukin osapuoli luo-

8.1.2.4. If a Party finds it necessary to exercise a restriction on the re-transfer of export-controlled Information as set out in subparagraph 8.1.2.2. of this Article, it shall promptly inform the other Parties. If a restriction is then exercised and the affected Party(s) objects, that Party's SC representative shall promptly notify the other Party's SC representative and they shall immediately consult in order to discuss ways to resolve such issues or mitigate any adverse effects.

8.1.2.5. Notwithstanding the obligations of this Agreement that relate to the protection of Information, particularly Article VIII (Disclosure and Use of Project Information), Article IX (Controlled Unclassified Information), Article XI (Security), and Article XII (Third Party Sales and Transfers), the specific export control provisions set out in Article VI (Contracting Provisions) and this Article shall not apply to transfers of Information amongst non-U.S. DoD Parties where such exchanges do not include U.S. export-controlled Information.

8.2. Government Project Foreground Information

8.2.1. Disclosure: All Project Foreground Information generated by a Party's military or civilian employees (hereinafter referred to as "Government Project Foreground Information") shall be disclosed promptly and without charge to the Parties.

8.2.2. Use: Each Party may use or have used all Government Project Foreground Information without charge for Defense Purposes. The Party generating Government Project Foreground Information shall also retain all its rights of use thereto. Any sale or other transfer to a Third Party shall be subject to the conditions of Article XII (Third Party Sales and Transfers) of this Agreement.

8.3. Government Project Background Information

8.3.1. Disclosure: Each Party, upon re-

vuttaa pyynnöstä viipymättä ja maksutta muille osapuolilla sotilas- tai siviilihenkilöstönsä tuottaman merkityksellisen valtion taustatiedon sillä edellytyksellä, että

8.3.1.1. tämä valtion taustatieto on välttämätöntä tai hyödyllistä hankkeelle; tällöin se osapuoli, jonka hallussa tieto on, päättää tietoa pyytäneen osapuolen kanssa neuvoteltuaan, onko tieto välttämätöntä tai hyödyllistä hankkeelle,

8.3.1.2. tämän valtion taustatiedon saa saatava saata vain ainoastaan, jos tällöin ei loukata teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden oikeuksia,

8.3.1.3. tämän valtion taustatiedon luovuttaminen on tiedon luovuttavan osapuolen kansallisen tiedon luovuttamista koskevien toimintaperiaatteiden ja määräyksien mukaisesti,

8.3.1.4. tämän valtion taustatiedon luovuttaminen tai siirtäminen toimeksisaajalle on luovuttavan osapuolen vientivalvontasäännösten ja määräyksien mukaista.

8.3.2. Käyttö: Valtion taustatietoa pyytänyt yksi tai useampi osapuoli saa käyttää tai antaa käytettäväksi tällaista toisen osapuolen sille luovuttamaa tietoa maksutta hankkeen tarkoituksiin. Jollei muiden yhteisöjen kuin osapuolten teollis- ja tekijänoikeuksista muuta johdu, valtion taustatietoa pyytänyt yksi tai useampi osapuoli saa kuitenkin käyttää tätä tietoa maksutta puolustustarkoituksiin, jos tämä tieto on välttämätöntä hankkeen tulostiedon käyttämiseksi. Tiedon luovuttava osapuoli päättää muiden osapuolten kanssa neuvoteltuaan, onko valtion taustatieto välttämätöntä hankkeen tulostiedon käyttämiseksi. Tiedon luovuttavalla osapuolella säilyvät kaikki valtion taustatietoon liittyvät oikeudet.

8.4. Toimeksisaajan tulostieto

quest, shall disclose promptly and without charge to the other Parties any relevant Government Project Background Information generated by its military or civilian employees, provided that:

8.3.1.1. Such Government Project Background Information is necessary to or useful in the Project, with the Party in possession of the Information determining, after consulting with the requesting Party, whether it is "necessary to" or "useful in" the Project.

8.3.1.2. Such Government Project Background Information may be made available only if the rights of holders of Intellectual Property rights are not infringed.

8.3.1.3. Disclosure of such Government Project Background Information is consistent with national disclosure policies and regulations of the furnishing Party.

8.3.1.4. Any disclosure or transfer of such Government Project Background Information to Contractors is consistent with the furnishing Party's export control laws and regulations.

8.3.2. Use: Government Project Background Information furnished by one Party to the requesting Party(s) may be used without charge by or for the requesting Party(s) for Project purposes. However, subject to Intellectual Property rights held by entities other than the Parties, such Government Project Background Information may be used for Defense Purposes by or for the requesting Party(s), without charge, when such Information is necessary for the use of Project Foreground Information. The furnishing Party, in consultation with the other Parties, shall determine whether the Government Project Background Information is necessary for the use of Project Foreground Information. The furnishing Party shall retain all its rights with respect to such Government Project Background Information.

8.4. Contractor Project Foreground Information

8.4.1. Luovuttaminen: Toimeksisaajien tuottama ja luovuttama hankkeen tulostieto (jäljempänä "toimeksisaajan tulostieto") luovutetaan viipymättä ja maksutta kaikille osapuolille.

8.4.2. Käyttö: Kukin osapuoli voi käyttää tai antaa käytettäväksi maksutta puolustustarkoituksiin kaikkea toimeksisaajan tulostietoa, jota osapuolten toimeksisaajat tuottavat ja luovuttavat. Osapuolella, jonka toimeksisaajat tuottavat ja luovuttavat toimeksisaajan tulostietoa, säilyvät lisäksi kaikki oikeudet käyttää tätä tietoa sovellettavien sopimusten mukaisesti. Toimeksisaajan tulostiedon myymiseen tai muuhun siirtämiseen kolmannelle osapuolelle sovelletaan tämän sopimuksen XII artiklan (Myynnit ja siirrot kolmansille osapuolille) määräyksiä.

8.5. Toimeksisaajan taustatieto

8.5.1. Luovuttaminen: Sopimuksen tehnyt osapuoli saattaa viipymättä ja maksutta toisen osapuolen saataville kaiken toimeksisaajien tuottaman toimeksisaajan taustatiedon, joka luovutetaan tämän sopimuksen mukaisesti tehtyjen sopimusten perusteella. Muu osapuolen hallussa oleva toimeksisaajien tuottama hankkeen taustatieto saatetaan pyynnöstä viipymättä ja maksutta muiden osapuolten saataville sillä edellytyksellä, että

8.5.1.1. tämä toimeksisaajan taustatieto on välttämätöntä tai hyödyllistä hankkeelle; tällöin se osapuoli, jonka hallussa tieto on, päättää tietoa pyytäneen osapuolen kanssa neuvoteltuaan, onko tieto välttämätöntä tai hyödyllistä hankkeelle,

8.5.1.2. tämän toimeksisaajan taustatiedon saa saattaa saataville ainoastaan, jos tällöin ei loukata teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden oikeuksia,

8.5.1.3. tämän toimeksisaajan taustatiedon luovuttaminen on tiedon luovuttavan osapuolen

8.4.1. Disclosure: Project Foreground Information generated and delivered by Contractors (hereinafter referred to as "Contractor Project Foreground Information") shall be disclosed promptly and without charge to all Parties.

8.4.2. Use: Each Party may use or have used without charge for Defense Purposes all Contractor Project Foreground Information generated and delivered by Contractors of the Parties. The Party whose Contractors generate and deliver Contractor Project Foreground Information shall also retain all its rights of use thereto in accordance with the applicable Contracts. Any sale or other transfer to a Third Party of Contractor Project Foreground Information shall be subject to the conditions of Article XII (Third Party Sales and Transfers) of this Agreement.

8.5. Contractor Project Background Information

8.5.1. Disclosure: A Contracting Party shall make available to another Party promptly and without charge all Contractor Project Background Information generated by Contractors that is delivered under Contracts awarded in accordance with this Agreement. Any other Project Background Information that is generated by Contractors and that is in the possession of one Party shall be made available promptly and without charge to the other Parties, upon request, provided the following conditions are met:

8.5.1.1. Such Contractor Project Background Information is necessary to or useful in the Project, with the Party in possession of the Information determining, after consultation with the requesting Party, whether it is "necessary to" or "useful in" the Project.

8.5.1.2. Such Contractor Project Background Information may be made available only if the rights of holders of Intellectual Property rights are not infringed.

8.5.1.3. Disclosure of such Contractor Project Background Information is consistent

len kansallisen tiedon luovuttamista koskevien toimintaperiaatteiden ja määräysten mukaista,

8.5.1.4. tämän toimeksisaajan taustatiedon luovuttaminen tai siirtäminen on tiedon luovuttavan osapuolen vientivalvontasäännösten ja määräyksien mukaista.

8.5.2. Käyttö: Osapuolet, jotka vastaanottavat toimeksisaajien tähän sopimukseen perustuvien sopimusten perusteella luovuttamaa toimeksisaajan taustatietoa, saavat käyttää tai antaa käytettäväksi kaikkea tätä tietoa maksutta puolustustarkoituksiin muiden teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden kuin osapuolten määräämien rajoitusten mukaisesti. Muuta osapuolen toimeksisaajien luovuttamaa ja sitä pyytäneelle osapuolelle luovutettua toimeksisaajan taustatietoa saavat sitä pyytäneet osapuolet käyttää tai antaa käytettäväksi maksutta hankkeen tarkoituksiin muiden teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden kuin osapuolten määräämien rajoituksista mukaisesti; tietoa pyytäneet osapuolet saavat käyttää tai antaa käytettäväksi tätä tietoa puolustustarkoituksiin myös silloin, kun se on välttämätöntä hankkeen tulostiedon käyttämiseksi, jollei muuta johdu sellaisista oikeudenmukaisista ja kohtuullisista ehdoista, joista on mahdollisesti sovittava toimeksisaajien kanssa. Tiedon luovuttava osapuoli päättää tietoa pyytäneen yhden tai useamman osapuolen kanssa neuvoteltuaan, onko tämä muu toimeksisaajan taustatieto välttämätöntä hankkeen tulostiedon käyttämiseksi. Tiedon luovuttavalla osapuolella säilyvät kaikki toimeksisaajan taustatietoon liittyvät oikeudet.

8.6. Hanketiedon muu käyttö

8.6.1. Muut osapuolet saavat käyttää osapuolen luovuttamaa hankkeen taustatietoa ainoastaan tämän sopimuksen mukaisiin tarkoituksiin, jollei luovuttanut osapuoli ole antanut kirjallista suostumustaan muuhun.

8.6.2. Hankkeen tulostietojen käyttö muihin kuin tämän sopimuksen mukaisiin tarkoituksiin edellyttää kunkin osapuolen etukäteen antamaa kirjallista suostumusta.

with national disclosure policies and regulations of the furnishing Party.

8.5.1.4. Any disclosure or transfer of such Contractor Project Background Information to Contractors is consistent with the furnishing Party's export control laws and regulations.

8.5.2. Use: All Contractor Project Background Information delivered by Contractors under Contracts awarded in accordance with this Agreement may be used by or for the receiving Party(s), without charge, for Defense Purposes, subject to any restrictions by holders of Intellectual Property rights other than the Parties. Any other Contractor Project Background Information furnished by one Party's Contractors and disclosed to a requesting Party may be used without charge by or for the requesting Party(s) for Project purposes, subject to any restrictions by holders of Intellectual Property rights other than the Parties; also, when necessary for the use of Project Foreground Information, such other Contractor Project Background Information may be used by or for the requesting Party(s) for Defense Purposes, subject to such fair and reasonable terms as may be necessary to be arranged with the Contractor. The furnishing Party, in consultation with the requesting Party(s), shall determine whether such other Contractor Project Background Information is necessary for the use of Project Foreground Information. The furnishing Party shall retain all its rights with respect to Contractor Project Background Information.

8.6. Alternative Uses of Project Information

8.6.1. Any Project Background Information provided by one Party shall be used by the other Parties only for the purposes set forth in this Agreement, unless otherwise consented to in writing by the providing Party.

8.6.2. The prior written consent of each Party shall be required for the use of Project Foreground Information for purposes other than those provided for in this Agreement.

8.7. Yksinoikeuden alainen hanketieto

8.7.1. Kaikki teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvien luovutus- ja käyttörajoitusten alainen hanketieto kartoitetaan ja merkitään ja sitä käsitellään turvallisuusluokituksensa mukaan joko valvottuna turvallisuusluokittelemattomana tietona tai turvallisuusluokiteltuna tietona.

8.7.2. Hankkeen turvallisuusohjeet sisältävät määräykset, jotka tarvitaan sen varmistamiseksi, että teollis- ja tekijänoikeuksien alainen hanketieto välitetään suojattuna.

8.8. Patentit

8.8.1. Kukin osapuoli sisällyttää kaikkiin hanketta koskeviin sopimuksiinsa hankekeksintöihin ja patenttioikeuksiin liittyvää oikeuksien käyttöä koskevan määräyksen, jonka mukaan

8.8.1.1. osapuoli omistaa kaikki hankekeksinnöt sekä oikeuden hakea niille patenttia kyseisen toimeksisaajan esittämättä niitä koskevia vaateita; tai

8.8.1.2. toimeksisaaja omistaa sekä kaikki tällaiset hankekeksinnöt (tai voi päättää pidättää itsellään omistusoikeuden niihin) että oikeuden hakea niille patenttia mutta antaa samalla osapuolille luvan käyttää hankekeksintöjä ja niihin perustuvia patenteja tämän artiklan 8.8.2. kappaleen määräysten mukaisiin ehdoin.

8.8.2. Jos toimeksisaaja omistaa hankekeksinnön (tai päättää pidättää itsellään omistusoikeuden siihen), sopimuksen tehnyt osapuoli antaa muille osapuolille kaikkia kyseiseen keksintöön perustuvia patenteja koskevat yksinomaiset, peruuttamattomat ja tekijänpalkkioista vapautetut luvat käyttää patentoitua hankekeksintöä tai antaa sen käytettäväksi puolustustarkoituksiin kaikkialla maailmassa.

8.8.3. Tämän artiklan 8.8.4.–8.8.7. kappaleen määräyksiä sovelletaan kaikkiin osapuolten sotilas- tai siviilihenkilöstön tekemiin hankekeksintöihin liittyviin patenttioikeuk-

8.7. Proprietary Project Information

8.7.1. All Project Information that is subject to disclosure and use restrictions with respect to Intellectual Property rights shall be identified and marked, and it shall be handled as Controlled Unclassified Information or as Classified Information, depending on its security classification.

8.7.2. The PSI shall contain such provisions as are necessary to ensure the protected communication of Project Information that is subject to Intellectual Property rights.

8.8. Patents

8.8.1. Each Party shall include in all its Contracts for the Project a provision governing the disposition of rights in regard to Project Inventions and Patent rights relating thereto that either:

8.8.1.1. Provides that the Party shall hold title to all such Project Inventions together with the right to make Patent applications for the same, free of encumbrance from the Contractor concerned; or

8.8.1.2. Provides that the Contractor shall hold title (or may elect to retain title) for such Project Inventions together with the right to make Patent applications for the same, while securing for the Parties a license for the Project Inventions, and any Patents thereto, on terms in compliance with the conditions of sub-paragraph 8.8.2. of this Article.

8.8.2. In the event that a Contractor owns title (or elects to retain title) to any Project Invention, the Contracting Party shall secure for the other Parties non-exclusive, irrevocable, royalty-free licenses under all Patents secured for that invention, to practice or have practiced the patented Project Invention throughout the world for Defense Purposes.

8.8.3. The conditions of subparagraphs 8.8.4. through 8.8.7. of this Article shall apply in regard to Patent rights for all Project Inventions made by the Parties' military or

siin, mukaan lukien valtion laitoksissa tehdyt keksinnöt, ja kaikkiin sellaisiin toimeksisaajien tekemiin hankekeksintöihin liittyviin patenttioikeuksiin, jotka sopimuksen tehnyt osapuoli omistaa tai joihin se on oikeutettu hankkimaan omistusoikeuden.

8.8.4. Jos osapuolella on oikeus tai osapuoli voi saada oikeuden hakea patenttia hankekeksinnölle, osapuoli neuvottelee muiden osapuolten kanssa patentin hakemisesta. Osapuoli, joka omistaa tällaisen hankekeksinnön tai saa siihen omistusoikeuden, hakee tai antaa hakea muissa maissa patenttia kyseiselle hankekeksinnölle tai antaa muille osapuolille mahdollisuuden hakea patenttia tälle hankekeksinnölle sen omistavan osapuolen puolesta. Osapuoli ilmoittaa viipymättä muille osapuolille, kun patenttia on haettu. Jos osapuoli haettuaan tai annettuaan hakea patenttia luopuu patenttihakemukseen liittyvistä vaateista tai lakkaa pitämästä voimassa hakemuksen perusteella myönnettyä patenttia, osapuoli ilmoittaa tästä päätöksestä muille osapuolille ja sallii muiden osapuolten jatkaa tapauksen mukaan joko kanteiden ajamista tai patentin pitämistä voimassa.

8.8.5. Kaikille osapuolille toimitetaan kopiot hankekeksintöjen perusteella tehdyistä patenttihakemuksista ja myönnettyistä patenteista.

8.8.6. Kukin osapuoli antaa muille osapuolille hankekeksintöihin perustuvia patentejaan koskevan ei-yksinomaisen, peruuttamattoman ja tekijänpalkkioista vapautetun luvan käyttää tai antaa käytettäväksi patentoitua hankekeksintöä puolustustarkoituksiin kaikkialla maailmassa.

8.8.7. Tämän sopimuksen mukaisesti tehtävät patenttihakemukset tai muiden teollis- ja tekijänoikeuksien voimaansaattamiset, jotka sisältävät turvallisuusluokiteltua tietoa, suojataan noudattaen osapuolten kahdenvälisiä ja monenvälisiä sopimuksia ja XI artiklaa (Turvallisuus).

civilian employees, including those within Government-owned facilities, and for all Project Inventions made by Contractors for which the Contracting Party holds title or is entitled to acquire title.

8.8.4. When a Party has or can secure the right to file a Patent application with regard to a Project Invention, that Party shall consult with the other Parties regarding the filing of such Patent application. The Party that has or receives title to such Project Invention shall, in other countries, file, cause to be filed, or provide the other Parties with the opportunity to file on behalf of the Party holding title, Patent applications covering that Project Invention. A Party shall immediately notify other Parties that a Patent application has been filed. If a Party, having filed or caused to be filed a Patent application, abandons prosecution of the application or ceases maintaining the Patent granted or issued on the application, that Party shall notify the other Parties of that decision and permit the other Parties to continue the prosecution or maintain the Patent as the case may be.

8.8.5. Each Party shall be furnished with copies of Patent applications filed and Patents granted with regard to Project Inventions.

8.8.6. Each Party shall grant to the other Parties a non-exclusive, irrevocable, royalty-free license under its Patents for Project Inventions, to practice or have practiced the Project Invention throughout the world for Defense Purposes.

8.8.7. Patent applications to be filed, or assertions of other Intellectual Property rights, under this Agreement that contain Classified Information shall be protected and safeguarded in accordance with bilateral and multilateral treaties and agreements among and between the Parties, and Article XI (Security).

8.9. Osapuoli ilmoittaa muille osapuolille kyseiseen osapuoleen kohdistetuista teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksia koskevista vaateista, jotka ovat syntyneet tehtäessä hankkeeseen kuuluvaa työtä muiden osapuolten puolesta. Mahdollisuuksien mukaan muut osapuolet, joita asia koskee, luovuttavat tälle osapuolelle käytettävissään olevan tiedon, josta voi olla hyötyä puolustauduttaessa näitä vaateita vastaan. Kukin osapuoli vastaa itseensä kohdistettujen teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksia koskevien vaateiden käsittelystä ja neuvottelee muiden osapuolten kanssa näiden vaateiden käsittelyn aikana ja ennen niiden ratkaisemista. Teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksia koskevan vaateen syntyessä osapuolet neuvottelevat sopivasta tavasta jakaa tällaisesta vaateesta aiheutuvat kustannukset. Yleisesti osapuolet olettavat jakavansa tällaisten teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksia koskevien vaateiden ratkaisemisesta aiheutuvat kustannukset niiden rahallisten ja muiden kuin rahallisten suoritusmukaisessa suhteessa, jotka tämän sopimuksen V artiklassa (Taloutta koskevat määräykset) määrätään osapuolten maksettaviksi kyseisen työn osalta.

IX ARTIKLA VALVOTTU TURVALLISUUSLUOKITTELEMATON TIETO

9.1. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä tai jollei tiedot luovuttava osapuoli anna kirjallista lupaa muuhun, tämän sopimuksen mukaisesti luovutettua tai tuotettua valvottua turvallisuusluokittamatonta tietoa valvotaan seuraavasti:

9.1.1. Tietoa käytetään ainoastaan tämän sopimuksen VII artiklan (Hanketiedon luovuttaminen ja käyttö) perusteella sallittuihin hanketiedon käyttötarkoituksiin.

9.1.2. Tiedon saanti rajoitetaan henkilöstöön, jonka on välttämättä saatava sitä tämän artiklan 9.1.1. kappaleen mukaista sallittua käyttöä varten, ja tiedon saantiin sovelletaan tämän sopimuksen XI artiklan (Myynnit ja siirrot kolmansille osapuolille) määräyksiä.

8.9. Each Party shall notify the other Parties of any Intellectual Property infringement claims brought against that Party arising in the course of work performed under the Project on behalf of the other Parties. Insofar as possible, the other applicable Parties shall provide Information available to it that may assist in defending such claims. Each Party shall be responsible for handling such Intellectual Property infringement claims brought against it, and shall consult with the other Parties during the handling, and prior to any settlement, of such claims. At the time that an Intellectual Property infringement claim arises, the Parties shall consult on the appropriate manner to share the cost of such claim. In general, the Parties expect to share the costs of resolving such Intellectual Property infringement claims in proportion to their financial and non-financial contributions for that work specified in Article V (Financial Provisions) of this Agreement.

ARTICLE IX CONTROLLED UNCLASSIFIED INFORMATION

9.1. Except as otherwise provided in this Agreement or as authorized in writing by the originating Party, Controlled Unclassified Information provided or generated pursuant to this Agreement shall be controlled as follows:

9.1.1. Such Information shall be used only for the purposes authorized for use of Project Information as specified in Article VII (Disclosure and Use of Project Information) of this Agreement.

9.1.2. Access to such Information shall be limited to personnel whose access is necessary for the permitted use under subparagraph 9.1.1. of this Article, and shall be subject to the conditions of Article XII (Third Party Sales and Transfers) of this Agreement.

9.1.3. Osapuolet toteuttavat kaikki käytettävissä olevat lailliset toimenpiteet, mukaan lukien kansallinen luokittelu, suojatakseen tämän tiedon muulta luovuttamiselta (mukaan lukien lainsäädäntöön perustuvat pyynnöt), lukuun ottamatta tämän artiklan 9.1.2. kohdassa tarkoitettuja tapauksia, jollei tiedot luovuttava osapuoli suostu tähän luovuttamiseen. Jos tietoa luovutetaan luvatta tai on todennäköistä, että tietoa saatetaan joutua luovuttamaan muutoin lainsäädännön nojalla, tiedot luovuttavalle osapuolelle ilmoitetaan asiasta viipymättä.

9.2. Avustaakseen asianmukaisen valvonnan järjestämisessä tiedot luovuttava osapuoli varmistaa, että valvottu turvallisuusluokittelun tieto merkitään asianmukaisesti sen luottamuksellisuuden varmistamiseksi. Osapuolten vientivalvonnan alainen tieto merkitään asianomaisen osapuolen vientivalvontamerkintöjen mukaisesti siten kuin turvallisuusluokitusoppaassa määrätään. Lisäksi osapuolet sopivat etukäteen kirjallisesti muuhun valvottuun turvallisuusluokittelemattomaan tietoon tehtävistä merkinnöistä ja selittävät nämä merkinnät hankkeen turvallisuusohjeissa.

9.3. Käsiteltäessä tämän sopimuksen mukaisesti luovutettua tai tuotettua valvottua turvallisuusluokittelematonta tietoa on varmistettava tämän artiklan 9.1. kappaleessa tarkoitettu valvonta.

9.4. Ennen kuin osapuolet sallivat valvotun turvallisuusluokittelemattoman tiedon luovuttamisen toimeksisaajille, ne varmistavat, että toimeksisaajat on velvoitettu oikeudellisesti valvomaan tätä tietoa tämän artiklan määräysten mukaisesti.

X ARTIKLA VIERAILUT LAITOKSISSA

10.1. Osapuolet sallivat muiden osapuolten työntekijöiden tai muiden osapuolten toimeksisaajien työntekijöiden vierailut valtioidensa laitoksissa, virastoissa ja laboratorioissa sekä toimeksisaajien teollisuuslaitoksissa edellyttäen, että kyseiset osapuolet sallivat nämä vierailut ja että työntekijöillä on tarvittavat ja

9.1.3. Each Party shall take all lawful steps available to it, including national classification, to keep such Information free from further disclosure (including requests under any legislative provisions), except as provided in subparagraph 9.1.2. of this Article, unless the originating Party consents to such disclosure. In the event of unauthorized disclosure, or if it becomes probable that the Information may have to be further disclosed under any legislative provision, immediate notification shall be given to the originating Party.

9.2. To assist in providing the appropriate controls, the originating Party shall ensure that Controlled Unclassified Information is appropriately marked to ensure its "in confidence" nature. The Parties' export-controlled Information shall be marked in accordance with the applicable Party's export control markings as documented in the security Classification Guide. The Parties shall also decide, in advance and in writing, on the markings to be placed on any other types of Controlled Unclassified Information and describe such markings in the PSI.

9.3. Controlled Unclassified Information provided or generated pursuant to this Agreement shall be handled in a manner that ensures control as provided for in paragraph 9.1. of this Article.

9.4. Prior to authorizing the release of Controlled Unclassified Information to Contractors, the Parties shall ensure the Contractors are legally bound to control such Information in accordance with the conditions of this Article.

ARTICLE X VISITS TO ESTABLISHMENTS

10.1. Each Party shall permit visits to its Government establishments, agencies and laboratories, and Contractor industrial facilities by employees of the other Parties or by employees of the other Parties' Contractors, provided that the visit is authorized by the affected Parties and the employees have any

asianmukaiset todistukset turvallisuusselvityksistä sekä tiedonsaantitarve.

10.2. Kaikkien vierailijoiden on noudatettava isäntänä toimivan osapuolen turvallisuusmääräyksiä. Vierailijoille luovutettavaa tai heidän saatavilleen saatettavaa tietoa käsitellään siten kuin se olisi luovutettu vierailijat lähettäneelle osapuolelle, ja tähän tietoon sovelletaan tämän sopimuksen määräyksiä.

10.3. Pyynnöt, jotka koskevat osapuolen henkilöstön vierailua toisen osapuolen toimitiloissa, koordinoidaan virallisten kanavien kautta, ja niiden on noudatettava isäntänä toimivan osapuolen vakiintuneita vierailumenettelyjä. Vierailupyynnöissä mainitaan hankkeen nimi.

10.4. Luettelot kunkin osapuolen henkilöstöstä, jonka edellytetään vierailevan toistuvasti toisen osapuolen toimitiloissa, toimitetaan virallisten kanavien välityksellä toistuvia kansainvälisiä vierailuja koskevia menettelyjä noudattaen.

XI ARTIKLA TURVALLISUUS

11.1. Kaikkea tämän sopimuksen mukaisesti luovutettua tai tuotettua turvallisuusluokiteltua tietoa säilytetään, käsitellään, siirretään ja suojataan osapuolten kahdenvälisten tai monenvälisten turvallisuussopimusten mukaisesti. Yhdenmukaisesti yllä mainittujen kahdenvälisten ja monenvälisten turvallisuussopimusten kanssa osapuolet sopivat seuraavista turvallisuusmääräyksistä:

11.2. Turvallisuusluokiteltua tietoa siirretään ainoastaan valtioiden välisten virallisten kanavien välityksellä tai osapuolten määrättyjen turvallisuusviranomaisten hyväksymien kanavien välityksellä. Tällaisen turvallisuusluokitellun tiedon yhteydessä mainitaan turvallisuusluokituksen taso ja tiedon alkuperämaa, luovuttamista koskevat määräykset sekä se, että tieto liittyy tähän sopimukseen.

11.3. Osapuolet ryhtyvät kaikkiin käytettävissä oleviin laillisiin toimenpiteisiin varmistaa, että tämän sopimuksen mukai-

necessary and appropriate security clearances and a need-to-know.

10.2. All visiting personnel shall be required to comply with security regulations of the hosting Party. Any Information disclosed or made available to visitors shall be treated as if supplied to the Party sponsoring the visiting personnel, and shall be subject to the conditions of this Agreement.

10.3. Requests for visits by personnel of one Party to a facility of another Party shall be coordinated through official channels, and shall conform with the established visit procedures of the hosting Party. Requests for visits shall bear the name of the Project.

10.4. Lists of personnel of each Party required to visit, on a continuing basis, facilities of another Party shall be submitted through official channels in accordance with recurring international visit procedures.

ARTICLE XI SECURITY

11.1. All Classified Information provided or generated pursuant to this Agreement shall be stored, handled, transmitted, and safeguarded in accordance with bilateral or multilateral security agreements between the Parties. Consistent with the above-mentioned bilateral and multilateral security agreements, the Parties agree to the following security provisions:

11.2. Classified Information shall be transferred only through official government-to-government channels or through channels approved by the Designated Security Authorities (DSAs) of the Parties. Such Classified Information shall bear the level of classification and denote the country of origin, the conditions of release, and the fact that the Information relates to this Agreement.

11.3. Each Party shall take all lawful steps available to it to ensure that Classified Information provided or generated pursuant to

sesti luovutettu tai tuotettu turvallisuusluokiteltu tieto suojataan muulta luovuttamiselta, lukuun ottamatta tässä artiklassa sallittuja tapauksia, jolleivät muut osapuolet suostu tähän luovuttamiseen. Näin ollen osapuolet varmistavat, että vastaanottajat

11.3.1. eivät luovuta turvallisuusluokiteltua tietoa millekään valtiolliselle yhteisölle, kansalliselle yhteisölle, organisaatiolle tai muulle kolmannen osapuolen yhteisölle ilman tiedot luovuttavan osapuolen etukäteen antamaa kirjallista suostumusta tämän sopimuksen XII artiklassa (Myynnit ja siirrot kolmansille osapuolille) määrättyjen menettelyjen mukaisesti,

11.3.2. eivät käytä turvallisuusluokiteltua tietoa muihin kuin tämän sopimuksen mukaisiin tarkoituksiin,

11.3.3. noudattavat kaikkia tämän sopimuksen mukaisia turvallisuusluokiteltuun tietoon liittyviä jakelua ja saatavuutta koskevia rajoituksia.

11.4. Osapuolet tutkivat kaikki tapaukset, joiden osalta on tiedossa tai syytä epäillä, että tämän sopimuksen mukaisesti luovutettua tai tuotettua turvallisuusluokiteltua tietoa on menetetty tai luovutettu valtuuttamattomille henkilöille. Osapuolet myös ilmoittavat muille osapuolille viipymättä ja täysimittaisesti tällaisen tapahtuman tarkat tiedot sekä tutkinnan lopulliset tulokset ja korjaavat toimenpiteet, joihin on ryhdytty tapahtuman toistumisen estämiseksi.

11.5. Hankejohtajat laativat hanketta varten hankkeen turvallisuusohjeet ja turvallisuusluokitusoppaan. Hankkeen turvallisuusohjeissa ja turvallisuusluokitusoppaassa kuvataan menetelmät, joiden mukaan hanketieto luokitellaan, merkitään ja suojataan ja joiden mukaan sitä käytetään ja siirretään, ja niissä edellytetään, että vientivalvonnan alaiseen turvallisuusluokiteltuun tietoon tehtäviin merkintöihin sisältyvät hankkeen turvallisuusohjeissa määrätyt soveltuvat vientivalvontamerkinnot tämän sopimuksen IX artiklan 9.2. kappaleen (Valvottu turvallisuusluokittelematon tieto) mukaisesti. Hankejohtaja laatii hankkeen turvallisuusohjeet ja tur-

this Agreement is protected from further disclosure, except as permitted by this Article, unless the other Party(s) consents to such disclosure. Accordingly, each Party shall ensure that the recipient(s):

11.3.1. Shall not release the Classified Information to any government, national, organization, or other entity of a Third Party without the prior written consent of the originating Party in accordance with the procedures set forth in Article XII (Third Party Sales and Transfers) of this Agreement.

11.3.2. Shall not use the Classified Information for other than the purposes provided for in this Agreement.

11.3.3. Shall comply with any distribution and access restrictions on Classified Information that are provided under this Agreement.

11.4. The Parties shall investigate all cases in which it is known or when there are grounds for suspecting that Classified Information provided or generated pursuant to this Agreement has been lost or disclosed to unauthorized persons. Each Party also shall promptly and fully inform the other Parties of the details of any such occurrence, and of the final results of the investigation and of the corrective action taken to preclude recurrence.

11.5. The PMs shall prepare a PSI and a Classification Guide (CG) for the Project. The PSI and the CG shall describe the methods by which Project Information shall be classified, marked, used, transmitted, and safeguarded, and shall require that markings for all export-controlled Classified Information shall include the applicable export control markings identified in the PSI in accordance with paragraph 9.2. of Article IX (Controlled Unclassified Information) of this Agreement. The PSI and CG shall be developed by the PM within three months after this Agreement enters into force. They shall be reviewed and forwarded to the Parties'

vallisuusluokitusoppaan kolmen kuukauden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta. Ne tarkastetaan ja toimitetaan eteenpäin osapuolten määrätuille turvallisuusviranomaisille hyväksyttäväksi, ja ne koskevat hankkeeseen osallistuvaa valtion ja toimeksisaajan koko henkilöstöä. Turvallisuusluokitusopas tarkastetaan säännöllisesti ja siihen tehdään muutoksia, joiden tarkoituksena on luokituksen alentaminen tarpeen mukaan. Soveltuva määrätty turvallisuusviranomaisen hyväksyy hankkeen turvallisuusohjeet ja turvallisuusluokitusoppaan ennen minkään turvallisuusluokitellun tiedon tai valvotun turvallisuusluokittlemattoman tiedon siirtämistä.

11.6. Sen osapuolen määrätty turvallisuusviranomaisen, joka tekee turvallisuusluokiteltua tietoa sisältävän sopimuksen, vastaa turvallisuus-toimenpiteiden soveltamisesta alueellaan turvallisuusluokitellun tiedon suojaamiseksi lakiansa ja määräystensä mukaisesti. Ennen kuin mitään tämän sopimuksen perusteella saatua turvallisuusluokiteltua tietoa paljastetaan toimeksisaajalle, mahdolliselle toimeksisaajalle tai alihankkijalle, määrätty turvallisuusviranomaiset tai niiden valitsemat henkilöt

11.6.1. varmistavat, että kyseinen toimeksisaaja, mahdollinen toimeksisaaja tai alihankkija (ja niiden toimitilat) pystyvät suojaamaan turvallisuusluokiteltua tietoa riittävän hyvin,

11.6.2. myöntävät toimitiloille tarvittaessa turvallisuusselvitykset,

11.6.3. myöntävät tarvittaessa todistuksen turvallisuusselvityksestä henkilöstölle, jonka tehtävät edellyttävät pääsyä turvallisuusluokiteltuun tietoon,

11.6.4. varmistavat, että kaikki henkilöt, joiden saatavilla turvallisuusluokiteltu tieto on, ovat selvillä velvolluuksistaan suojata turvallisuusluokiteltua tietoa turvallisuutta koskevien kansallisten lakien ja määräysten sekä tämän sopimuksen määräysten mukaisesti,

11.6.5. toteuttavat säännöllisiä turvatarkas-

DSAs for approval and shall be applicable to all Government and Contractor personnel participating in the Project. The CG shall be subject to regular review and revision with the aim of downgrading the classification whenever this is appropriate. The PSI and the CG shall be approved by the appropriate DSA prior to the transfer of any Classified Information or Controlled Unclassified Information.

11.6. The DSA of the Party that awards a classified Contract shall assume responsibility for administering within its territory security measures for the protection of the Classified Information, in accordance with its laws and regulations. Prior to the release to a Contractor, Prospective Contractor, or subcontractor of any Classified Information received under this Agreement, the DSAs or their designees shall:

11.6.1. Ensure that such Contractor, Prospective Contractor, or subcontractor (and their facilities) have the capability to protect the Classified Information adequately.

11.6.2. Grant a security clearance to the facilities, if appropriate.

11.6.3. Grant a security clearance for all personnel with duties that require access to Classified Information, if appropriate.

11.6.4. Ensure that all persons having access to the Classified Information are informed of their obligations to protect the Classified Information in accordance with national security laws and regulations and the conditions of this Agreement.

11.6.5. Carry out periodic security inspec-

tuksia todistuksen turvallisuusselvityksestä saaneisiin toimitiloihin varmistaakseen, että turvallisuusluokiteltu tieto suojataan asianmukaisesti,

11.6.6. varmistavat, että turvallisuusluokiteltu tieto on ainoastaan sellaisten henkilöiden saatavilla, joilla on sopimuksen tarkoituksiin liittyvä tiedonsaantitarve.

11.7. Toimeksisaajat, mahdolliset toimeksisaajat tai alihankkijat, joiden määrättyt turvallisuusviranomaiset katsovat olevan kolmannen osapuolen kansalaisten tai yhteisöjen taloudellisessa, hallinnollisessa, poliittisessa tai johtamiseen liittyvässä valvonnassa, voivat olla osallisia sopimuksessa tai alihankintasopimuksessa, joka edellyttää tämän sopimuksen mukaisesti luovutetun tai tuotetun turvallisuusluokitellun tiedon käyttömahdollisuutta, ainoastaan silloin, kun täytäntöönpanokelpoiset toimet ovat olemassa sen varmistamiseksi, ettei turvallisuusluokiteltu tieto ole kolmannen osapuolen kansalaisten tai muiden yhteisöjen saatavilla. Jollei käytössä ole täytäntöönpanokelpoisia toimia, joiden avulla estetään kolmannen osapuolen kansalaisten tai muiden yhteisöjen pääsy turvallisuusluokiteltuun tietoon, muita osapuolia on kuultava hyväksynnän saamiseksi ennen tällaisen saatavuuden sallimista.

11.8. Vastuullinen osapuoli tai toimeksisaaja hyväksyy kaikkien sellaisten toimitilojen osalta, joissa turvallisuusluokiteltua tietoa on määrä käyttää, yhden tai useamman sellaisen henkilön nimittämisen, jonka tehtävänä on suorittaa tehokkaasti tähän sopimukseen liittyvän tiedon suojaamiseen kyseisissä toimitiloissa liittyvät velvoitteet. Nämä henkilöt vastaavat siitä, että tähän sopimukseen sisältyvä turvallisuusluokiteltu tieto on ainoastaan sellaisten henkilöiden saatavilla, joilla on tiedon saantia koskeva asianmukainen hyväksyntä ja tiedontarve.

11.9. Osapuolet varmistavat, että turvallisuusluokiteltu tieto on ainoastaan sellaisten henkilöiden saatavilla, joilla on tarvittava todistus turvallisuusselvityksestä ja erityinen tarve käyttää turvallisuusluokiteltua tietoa hankkeeseen osallistuaakseen.

tions of cleared facilities to ensure that the Classified Information is properly protected.

11.6.6. Ensure that access to the Classified Information is limited to those persons who have a need-to-know for purposes of the Agreement.

11.7. Contractors, Prospective Contractors, or subcontractors that are determined by DSAs to be under financial, administrative, policy, or management control of nationals or entities of a Third Party, may participate in a Contract or subcontract requiring access to Classified Information provided or generated pursuant to this Agreement only when enforceable measures are in effect to ensure that nationals or other entities of a Third Party shall not have access to Classified Information. If enforceable measures are not in effect to preclude access by nationals or other entities of a Third Party, the other Party shall be consulted for approval prior to permitting such access.

11.8. For any facility in which Classified Information is to be used, the responsible Party or Contractor shall approve the appointment of a person or persons to exercise effectively the obligations for safeguarding at such facility the Information pertaining to this Agreement. These officials shall be responsible for limiting access to Classified Information involved in this Agreement to those persons who have been properly approved for access and have a need-to-know.

11.9. Each Party shall ensure that access to Classified Information is limited to those persons who possess requisite security clearances and have a specific need for access to the Classified Information in order to participate in the Project.

11.10. Tämän sopimuksen mukaisesti luovutettu tai tuotettu tieto voidaan luokitella enintään luottamukselliseksi. Tätä sopimusta ja sen sisältöä ei ole turvallisuusluokiteltu.

11.10. Information provided or generated pursuant to this Agreement may be classified as high as Confidential. The existence of this Agreement is unclassified and the contents are unclassified.

XII ARTIKLA MYYNNIT JA SIIRROT KOLMANSILLE OSAPUOLILLE

ARTICLE XII THIRD PARTY SALES AND TRANSFERS

12.1. Osapuolet eivät myy tai luovuta hankkeen tulostietoa tai sen perusteella kokonaan tai osittain tuotettua tietoa eivätkä siirrä niihin kohdistuvaa omistusoikeutta tai hallintaa kolmannelle osapuolelle ilman muiden osapuolten hallitusten etukäteen antamaa kirjallista suostumusta. Osapuolet eivät myöskään salli tällaista myyntiä, luovuttamista tai siirtoa, tietoa omistajan suorittamanakaan, ilman muiden osapuolten hallitusten kirjallista ennakkosuostumusta. Tätä suostumusta ei anneta, ellei aiotun vastaanottajan hallitus vahvista muille osapuolille kirjallisesti, että se

12.1. The Parties shall not sell, transfer title to, disclose, or transfer possession of Project Foreground Information, or any item produced either wholly or in part from Project Fore-ground Information, to any Third Party without the prior written consent of the Governments of the other Parties. Furthermore, none of the Parties shall permit any such sale, disclosure, or transfer, including by the owner of the item, without the prior written consent of the Governments of the other Parties. Such consent shall not be given unless the Government of the intended recipient confirms in writing with the other Parties that it shall:

12.1.1. ei siirrä luovutettua materiaalia tai tietoa edelleen eikä salli niitä siirrettävän edelleen,

12.1.1. Not retransfer, or permit the further retransfer of, any equipment or Information provided.

12.1.2. käyttää tai sallii käytettävän luovutettua materiaalia tai tietoa ainoastaan osapuolten yksilöimiin tarkoituksiin.

12.1.2. Use, or permit the use of, the equipment or Information provided only for the purposes specified by the Parties.

12.2. Osapuolet eivät myy tai luovuta muiden osapuolten luovuttamaa hankkeen taustatietoa tai hankemateriaalia eivätkä siirrä niihin kohdistuvaa omistusoikeutta tai hallintaa kolmannelle osapuolelle ilman materiaalin tai tiedon luovuttaneen muun osapuolen hallituksen kirjallista ennakkosuostumusta. Luovuttavan osapuolen hallitus vastaa yksin tällaisten siirtojen sallimisesta ja tapauksen mukaan niiden toteuttamista koskevien määräysten ja menetelmien määrittelystä.

12.2. The Parties shall not sell, transfer title to, disclose, or transfer possession of Project Background Information or Project Equipment provided by the other Parties to any Third Party without the prior written consent of the Government of the Party that provided such equipment or Information. The providing Party's Government shall be solely responsible for authorizing such transfers and, as applicable, specifying the method and conditions for implementing such transfers.

XIII ARTIKLA VASTUUT JA VAATEET

ARTICLE XIII LIABILITY AND CLAIMS

13.1. Jos tämän sopimuksen täytäntöönpanoon liittyviä virallisia tehtäviä suoritetta-

13.1. For liability arising out of, or in connection with, activities undertaken in the per-

essa syntyy tai tähän toimintaan liittyy vastuita, sovelletaan seuraavia määräyksiä:

13.1.1. Osapuoleen tai sen sotilas- tai siviilihenkilöstöön kohdistuvat vaateet käsitellään noudattaen osapuolten sovellettavien monenvälisten tai kahdenvälisten sopimusten ehtoja.

13.1.2. Monenvälisten tai kahdenvälisten sopimusten soveltamisalan ulkopuolisiin vaateisiin sovelletaan seuraavia määräyksiä:

13.1.2.1. Lukuun ottamatta VII artiklassa (Hankemateriaali) tarkoitettuja vaateita, jotka koskevat hankemateriaalin sekä Helsinki-luokan ohjusveneen ja Yhdysvaltojen puolustusministeriön ja Saksan puolustusministeriön testauslaitteiden menettämistä tai vahingoittumista, osapuolet luopuvat kaikista sotilas- tai siviilihenkilöstönsä henkilövahinkoja tai kuolemaa tai omaisuutensa vahingoittumista tai menettämistä koskevista muihin osapuoliin kohdistuvista vaateista, jotka perustuvat toisen osapuolen sotilas- tai siviilihenkilöstön aiheuttamiin vahinkoihin. Jos kuitenkin osapuolet katsovat, että tällainen henkilövahinko, kuolema tai omaisuuden vahingoittuminen tai menettäminen johtuu osapuolen sotilas- tai siviilihenkilöstön piittaamattomista teoista tai piittaamattomista laiminlyönneistä, tahallisuudesta väärinkäytöksestä tai törkeästä huolimattomuudesta, vastuukustannuksista vastaa kyseinen osapuoli yksin.

13.1.2.2. Muun henkilön esittämät vaateet, jotka koskevat osapuolten sotilas- tai siviilihenkilöstön aiheuttamia henkilövahinkoja tai kuolemaa tai omaisuuden vahingoittumista tai menettämistä, käsittelee tarkoituksenmukaisin osapuoli siten kuin osapuolet päättävät. Kuluista, joihin vahingonkärsineen katsotaan olevan oikeutettu, vastaavat osapuolet tasapuolisesti. Jos kuitenkin osapuolet katsovat, että tällainen henkilövahinko, kuolema tai omaisuuden vahingoittuminen tai menettäminen johtuu osapuolen sotilas- tai siviilihenkilöstön piittaamattomista teoista tai piittaamattomista laiminlyönneistä, tahallisuudesta väärinkäytöksestä tai törkeästä huolimattomuudesta, vastuukustannuksista vastaa kyseinen osapuoli yksin.

formance of official duty in the execution of the Agreement, the following conditions shall apply:

13.1.1. Claims against a Party or its military or civilian personnel shall be dealt with in accordance with the terms of applicable multilateral or bilateral treaties and agreements of the Parties.

13.1.2. For those claims for which multilateral or bilateral treaties or agreements do not apply, the following conditions shall apply:

13.1.2.1. With the exception of claims for loss of or damage to Project Equipment and the Helsinki Class FMC, U.S. DoD and Germany MOD test equipment, which are addressed in Article VII (Project Equipment), each Party waives all claims against the other Parties in respect to injury to or death of its military or civilian personnel and for damage to or loss of its property caused by such personnel of another Party. However, if the Parties determine that such injury, death, damage, or loss results from reckless acts or reckless omissions, willful misconduct or gross negligence of a Party's military or civilian personnel, the costs of any liability shall be borne by that Party alone.

13.1.2.2. Claims from any other persons for injury, death, damage, or loss of any kind caused by one of the Parties' military or civilian personnel shall be processed by the most appropriate Party, as determined by the Parties. Any costs determined to be owed the claimant shall be borne equally by the Parties. However, if the Parties determine that such injury, death, damage, or loss results from reckless acts or reckless omissions, willful misconduct, or gross negligence of a Party's military or civilian personnel, the costs of any liability shall be borne by that Party alone.

13.2. Tämän sopimuksen mukaisesti tehtyihin sopimuksiin perustuvat vaateet ratkaistaan näiden sopimusten määräyksiä noudattaen.

13.3. Tätä artiklaa sovellettaessa ei toimeksisaajien työntekijöitä ja edustajia katsota osapuolen siviilihenkilöstöksi.

XIV ARTIKLA TULLIT, VEROT JA VASTAAVAT MAKSUT

14.1. Tulleja, tuonti- ja vientiveroja ja vastaavia maksuja hallinnoidaan kunkin osapuolen lakien ja määräysten mukaisesti. Jos voimassa olevat kansalliset lait ja määräykset sen sallivat, osapuolet pyrkivät varmistamaan, ettei tämän hankkeen mukaisesti suoritettavan työn yhteydessä määrätä helposti tunnistettavia tulleja, tuonti- ja vientiveroja ja vastaavia maksuja tai tuonnin ja viennin määrittäviä tai muita rajoituksia.

14.2. Osapuolet varmistavat parhaansa mukaan, että tulleja, tuonti- ja vientiveroja ja vastaavia maksuja hallinnoitaessa edistetään tämän hankkeen mukaisen työn suorittamista tehokkaasti ja taloudellisesti. Jos tulleja, tuonti- ja vientiveroja tai vastaavia maksuja kannetaan, se osapuoli, jonka valtiossa ne kannetaan, vastaa kustannuksista hankkeen kustannustensa lisäksi.

14.3. Jos on tarpeen kantaa tulleja Euroopan unionin (EU) säännösten noudattamiseksi, niiden kantamisesta vastaa se EU:n jäsenvaltio, joka on tuotteiden lopullinen saaja. Tätä varten EU:n ulkopuolelta tuodun materiaalin komponenttien osat kuljetetaan lopulliseen määräpaikkaan varustettuna asianmukaisella tulliasiakirjalla, joka mahdollistaa niiden tulauksen. Kyseisenä osapuolena oleva EU:n jäsenvaltio maksaa tullit hankkeen kustannustensa lisäksi.

XV ARTIKLA RIITOJEN RATKAISEMINEN

15.1. Tätä sopimusta täytäntöön pantaessa

13.2. Claims arising under any Contract awarded under this Agreement shall be resolved in accordance with the conditions of the Contract.

13.3. Employees and agents of Contractors are not considered civilian personnel of a Party for the purposes of this Article.

ARTICLE XIV CUSTOMS DUTIES, TAXES, AND SIMILAR CHARGES

14.1. Customs duties, import and export taxes, and similar charges shall be administered in accordance with each Party's respective laws and regulations. Insofar as existing national laws and regulations permit, the Parties shall endeavor to ensure that such readily identifiable customs duties, import and export taxes, and similar charges, as well as quantitative or other restrictions on imports and exports, are not imposed in connection with work carried out under this Project.

14.2. Each Party shall use its best efforts to ensure that customs duties, import and export taxes, and similar charges are administered in a manner favorable to the efficient and economical conduct of the work of this Project. If any such customs duties, import and export taxes, or similar charges are levied, the Party in whose country they are levied shall bear such costs over and above that Party's shared costs of the Project.

14.3. If, in order to apply European Union (EU) regulations, it is necessary to levy duties, then these shall be met by the EU member end recipient. To this end, parts of the components of the equipment coming from outside the EU shall proceed to their final destination accompanied by the relevant customs document enabling settlement of duties to take place. The duties shall be paid as a cost over and above that EU Party's shared cost of the Project.

ARTICLE XV SETTLEMENT OF DISPUTES

15.1. Disputes between the Parties arising

syntyvät tai siihen liittyvät riidat osapuolten välillä ratkaistaan yksinomaan neuvotteluilla osapuolten kesken, eikä niitä saateta kansallisen tai kansainvälisen tuomioistuimen eikä muun henkilön tai yhteisön ratkaistavaksi.

XVI ARTIKLA
MUUTTAMINEN, IRTISANOMINEN,
VOIMAANTULO JA VOIMASSAOLO

16.1. Kaikessa osapuolten toiminnassa, joka perustuu tähän sopimukseen, noudatetaan osapuolten kansallisia lakeja ja määräyksiä, mukaan lukien niiden vientivalvontasäännökset ja määräykset. Osapuolten velvollisuudet edellyttävät, että niiden suorittamiseen on käytettävissä tarvittavat varat.

16.2. Jollei toisin määrätä, tätä sopimusta voidaan muuttaa osapuolten keskinäisellä kirjallisella sopimuksella.

16.3. Tämä sopimus voidaan irtisanoa milloin tahansa osapuolten kirjallisella sopimuksella. Jos kaikki osapuolet suostuvat irtisanoamaan tämän sopimuksen, osapuolet neuvottelevat keskenään ennen irtisanomisen ajankohtaa varmistaakseen, että irtisanominen tehdään mahdollisimman taloudellisella ja tasapuolisella tavalla.

16.4. Mikäli sopimuksen voimassaolo päätetään, sovelletaan seuraavia sääntöjä:

16.4.1. Osapuolet jatkavat osallistumistaan rahallisin tai muin suorituksin irtisanomisen voimaantumiseen saakka.

16.4.2. Kukin osapuoli vastaa omista hankkeen voimassaolon päättymiseen liittyvistä hankekustannuksistaan.

16.4.3. Jollei tämän sopimuksen määräyksistä muuta johdu, osapuolet pitävät itsellään kaiken sellaisen hanketiedon ja siihen liittyvät oikeudet, jotka on saatu tämän sopimuksen mukaisesti ennen tämän sopimuksen voimassaolon päättymistä.

16.5. Osapuoli voi luopua tästä sopimuksesta ilmoittamalla luopumisaikomuksestaan muille osapuolille kirjallisesti 90 päivää etu-

under or relating to this Agreement shall be resolved only by consultation between the Parties and shall not be referred to a national court, an international tribunal, or to any other person or entity for settlement.

ARTICLE XVI
AMENDMENT, TERMINATION, ENTRY
INTO FORCE, AND DURATION

16.1. All activities of the Parties under this Agreement shall be carried out in accordance with their respective national laws and regulations, including their respective export control laws and regulations. The obligations of the Parties shall be subject to the availability of funds for such purposes.

16.2. Except as otherwise provided, this Agreement may be amended by the mutual written consent of the Parties.

16.3. This Agreement may be terminated at any time upon the written consent of the Parties. In the event all Parties consent to terminate this Agreement, the Parties shall consult prior to the date of termination to ensure termination in the most economical and equitable manner.

16.4. In the event that the Agreement is terminated, the following rules shall apply:

16.4.1. The Parties shall continue participation, financial or otherwise, up to the effective date of termination.

16.4.2. Each Party shall be responsible for its own Project-related costs associated with termination of the Project.

16.4.3. All Project Information and rights therein received under this Agreement prior to the termination of this Agreement shall be retained by the Parties, subject to the conditions of this Agreement.

16.5. Any Party may withdraw from this Agreement upon 90 days written notification to the other Parties of its intent to withdraw.

käteen. Ohjauskomitea keskustelee ilmoituksesta välittömästi päättääkseen asianmukaisesta menettelystä, jolla tämän sopimuksen mukainen toiminta lopetetaan. Mikäli sopimuksesta luovutaan tällä tavoin, sovelletaan seuraavia sääntöjä:

16.5.1. Tästä sopimuksesta luopuva osapuoli jatkaa osallistumistaan rahallisin tai muin suorituksin luopumisen voimaantumiseen saakka.

16.5.2. Luopuvan osapuolen kokonaissuoritus ei ylitä tämän sopimuksen V artiklan (Taloutta koskevat määräykset) 5.3. kappaleen mukaista kustannuskattoa.

16.5.3. Kukin osapuoli vastaa omista hankkustannuksistaan, jotka liittyvät luopuvan osapuolen hankkeesta luopumiseen.

16.5.4. Jollei tämän sopimuksen määräyksistä muuta johdu, osapuolet pitävät itsellään kaiken sellaisen hanketiedon ja siihen liittyvät oikeudet, jotka on saatu tämän sopimuksen määräysten mukaisesti ennen osapuolen luopumista tästä sopimuksesta.

16.6. Osapuolten oikeudet ja velvollisuudet, jotka perustuvat tämän sopimuksen VIII artiklaan (Hanketiedon luovuttaminen ja käyttö), IX artiklaan (Valvottu turvallisuusluokittelematon tieto), XI artiklaan (Turvallisuus), XII artiklaan (Myynnit ja siirrot kolmansille osapuolille), XIII artiklaan (Vastuut ja vaaheet), XV artiklaan (Riitojen ratkaiseminen) ja tähän XVI artiklaan (Muuttaminen, irtisanominen, voimaantulo ja voimassaolo), ovat voimassa tämän sopimuksen irtisanomisen tai voimassaolon päättymisen estämättä.

16.7. Tämä sopimus, jossa on kuusitoista (16) artiklaa, tulee voimaan seuraavasti:

16.7.1. Sopimus tulee voimaan Saksan puolustusministeriön ja Yhdysvaltojen puolustusministeriön välillä sinä päivänä, jolloin molemmat ovat allekirjoittaneet sopimuksen.

Such notice shall be the subject of immediate consultation by the SC to decide upon the appropriate course of action to conclude the activities under this Agreement. In the event of such withdrawal, the following rules apply:

16.5.1. The Party withdrawing from this Agreement shall continue participation, financial or otherwise, up to the effective date of the withdrawal.

16.5.2. The total contribution by any withdrawing Party shall in no event exceed the Cost Ceiling set out in paragraph 5.3. of Article V (Financial Provisions) of this Agreement.

16.5.3. Each Party shall be responsible for its own Project-related costs associated with the withdrawal of the withdrawing Party from the Project.

16.5.4. All Project Information and rights therein received under the conditions of this Agreement prior to the Party withdrawing from this Agreement shall be retained by the Parties, subject to the conditions of this Agreement.

16.6. The respective rights and obligations of the Parties regarding Article VIII (Disclosure and Use of Project Information), Article IX (Controlled Unclassified Information), Article XI (Security), Article XII (Third Party Sales and Transfers), and Article XIII (Liability and Claims), Article XV (Settlement of Disputes), and this Article XVI (Amendment, Termination, Entry into Force, and Duration) of this Agreement shall continue to apply notwithstanding termination or expiration of this Agreement.

16.7. This Agreement, which consists of sixteen (16) Articles, shall enter into force as follows:

16.7.1. The Agreement shall enter into force between the Germany MOD and the U.S. DoD on the date that both have signed the Agreement.

16.7.2. Kun Suomen puolustusministeriö on allekirjoittanut sopimuksen, se ilmoittaa Saksan puolustusministeriölle ja Yhdysvaltojen puolustusministeriölle kirjallisesti, kun tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämät Suomen puolustusministeriön kansalliset toimenpiteet on toteutettu. Tämä sopimus tulee voimaan Suomen puolustusministeriön osalta kyseisessä kirjallisessa ilmoituksessa määritettynä päivänä, ja kirjallinen ilmoitus liitetään tämän sopimuksen allekirjoitussivuun.

16.7.3. Saksan puolustusministeriöllä ja Yhdysvaltojen puolustusministeriöllä, jotka ovat aikaisemmin allekirjoittaneet sopimuksen, ei ole velvoitteita Suomen puolustusministeriötä kohtaan, eikä Suomen puolustusministeriöllä ole tähän sopimukseen perustuvia velvoitteita eikä se saa tähän sopimukseen perustuvia etuja, ennen kuin tämä sopimus on tullut voimaan Suomen osalta edellä olevan 16.7.2. kappaleen mukaisesti.

16.8. Tämä sopimus on voimassa kolme vuotta siitä päivästä, jolloin Saksan puolustusministeriö ja Yhdysvaltojen puolustusministeriö ovat allekirjoittaneet sopimuksen. Sopimuksen voimassaoloa voidaan jatkaa osapuolten kirjallisella suostumuksella.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet, hallitustensa siihen asianmukaisesti valtuuttamina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

TEHTY kolmena kappaleena englannin kielellä.

SUOMEN HALLITUKSEN PUOLESTA
TOIMIVAN SUOMEN TASAVALLAN
PUOLUSTUSMINISTERIÖN PUOLESTA

Eero Lavonen

Allekirjoitus

Eero Lavonen

Nimi

16.7.2. After the Finland MOD has signed the Agreement, it shall notify the Germany MOD and the U.S. DoD in writing of the completion of Finland MOD's national measures necessary for entry into force of this Agreement. This Agreement shall enter into force for the Finland MOD on the day specified in such written notification and this written notification shall be attached to this Agreement's signature page.

16.7.3. The Germany MOD and U.S. DoD, who have previously signed the Agreement, shall have no obligations with regard to the Finland MOD, and the Finland MOD shall have no obligations and receive no benefits under this Agreement until such time as this Agreement has entered into force for Finland in accordance with paragraph 16.7.2. above.

16.8. This Agreement shall remain in force for three years from the date on which both Germany MOD and U.S. DoD have signed the Agreement. It may be extended by written concurrence of the Parties.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized by their Governments, have signed this Agreement.

DONE, in triplicate, in the English language.

FOR THE MINISTRY OF DEFENCE OF
THE REPUBLIC OF FINLAND ACTING
ON BEHALF OF THE GOVERNMENT OF
FINLAND

Eero Lavonen

Signature

Eero Lavonen

Name

7 päivänä lokakuuta 2009

October, 7, 2009

Päiväys

Date

Arlington, Virginia

Arlington, Virginia

Paikka

Location

SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PUOLUSTUSMINISTERIÖN PUOLESTA

FOR THE FEDERAL MINISTRY OF DEFENCE OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY

Reinhard Schlutte

Reinhard Schlutte

Allekirjoitus

Signature

Reinhard Schlutte

Reinhard Schlutte

Nimi

Name

28 päivänä lokakuuta 2009

28 Okt 2009

Päiväys

Date

Koblenz

Koblenz

Paikka

Location

AMERIKAN YHDYSVALTOJEN PUOLUSTUSMINISTERIÖN PUOLESTA

FOR THE DEPARTMENT OF DEFENSE OF THE UNITED STATES OF AMERICA

S.S. Voetsch

S.S. Voetsch

Allekirjoitus

Signature

S.S. Voetsch

S.S. Voetsch

Nimi

Name

1 päivänä lokakuuta 2009

Oct 1, 2009

Päiväys

Date

Arlington, Virginia

Arlington, Virginia

Paikka

Location

ILMOITUS

Suomen tasavallan hallituksen puolesta toimiva Suomen tasavallan puolustusministeriö ilmoittaa Saksan liittotasavallan puolustusministeriölle ja Amerikan yhdysvaltojen puolustusministeriölle, että se on suorittanut tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämät kansalliset toimenpiteensä ja että tämä sopimus tulee voimaan _____ [päivämäärä, joka on 30 päivää myöhäisempi kuin Suomen viranomaisen alla oleva allekirjoituspäivämäärä].

SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN PUOLESTA TOIMIVAN SUOMEN TASAVALLAN PUOLUSTUSMINISTERIÖN PUOLESTA

_____ Päiväys: _____ Paikka: _____

NOTIFICATION

The Ministry of Defence of the Republic of Finland acting on behalf of the Government of the Republic of Finland hereby notifies the Federal Ministry of Defense of the Federal Republic of Germany and the Department of Defense for the United States of America that it has completed its national measures necessary for this Agreement to enter into force, and that this Agreement shall thereby enter into force on _____ [enter date 30 days after date of signature below by Finnish official].

FOR THE MINISTRY OF DEFENCE OF THE REPUBLIC OF FINLAND ACTING ON BEHALF OF THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF FINLAND

_____ Date: _____ Place: _____